

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a treia)
7 octombrie 1999*

Irish Sugar plc
împotriva
Comisiei Comunităților Europene

„Articolul 86 din Tratatul CE (devenit articolul 82 din Tratatul CE) – Poziție dominantă și poziție dominantă colectivă – Abuz – Amendă”

Cauza T-228/97

În cauza T-228/97,

Irish Sugar plc, societate de drept irlandez, cu sediul la Carlow (Irlanda), reprezentată de Alexander Böhlke, avocat la Bruxelles și Frankfurt pe Main și de domnul Scott Crosby, Solicitor, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul lui Victor Elvinger, 31, rue d'Eich,

reclamantă,

împotriva

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnul Klaus Wiedner, membru al Serviciului Juridic, în calitate de agent, asistat de domnul Conor Quigley, Barrister, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Carlos Gómez de la Cruz, membru al Serviciului Juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

pârâtă,

având ca obiect, în principal, o cerere de anulare a Deciziei 97/624/CE a Comisiei din 14 mai 1997 privind o procedură în temeiul articolului 86 din Tratatul CE (IV/34.621, 35.059/F-3 – Irish Sugar plc) (JO L 258, p. 1) și, în subsidiar, o cerere vizând, pe de o parte, anularea articolului 3 al treilea și al patrulea paragraf din dispozitivul deciziei respective, în măsura în care acestea conțin ordine care depășesc sfera de aplicare a abuzurilor constatate la articolul 1 alineatele (5) și (6) și, pe de altă parte, reducerea amenzii impuse reclamantei prin articolul 2 din dispozitivul deciziei în cauză,

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (Camera a treia),

compus din domnii M. Jaeger, președinte, K. Lenaerts și J. Azizi, judecători,

---

* Limba de procedură: engleza.

grefier: domnul J. Palacio González, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma procedurii orale din 14 ianuarie 1999,

pronunță prezenta

Hotărâre

Faptele aflate la originea acțiunii

1 Prezenta acțiune este îndreptată împotriva Deciziei 97/624/CE a Comisiei din 14 mai 1997 privind o procedură în temeiul articolului 86 din Tratatul CE (IV/34.621, 35.059/F-3 – Irish Sugar plc) (JO L 258, p. 1, denumită în continuare „decizia atacată”), prin care reclamantei, unicul operator de sfeclă de zahăr din Irlanda și principalul furnizor de zahăr de pe teritoriul acestui stat membru, i s-a aplicat o amendă pentru încălcarea articolului 86 din Tratatul CE (devenit articolul 82 din Tratatul CE). Produsul care face obiectul deciziei atacate este zahărul tos alb, atât pe piața zahărului industrial, cât și pe cea a zahărului destinat vânzării cu amănuntul.

2 La 25 și 26 septembrie 1990, Comisia a inspectat sediul reclamantei din Dublin. La 7 și 8 februarie 1991, aceasta a inspectat birourile societății Sugar Distributors Ltd din Dublin (denumită în continuare „SDL”), care asigură distribuirea zahărului furnizat de reclamantă. La 13 februarie 1991, aceasta a inspectat birourile societății William McKinney Ltd din Belfast (denumită în continuare „McKinney”), filiala reclamantei care asigură distribuirea în Irlanda de Nord a zahărului furnizat de reclamantă.

3 În cadrul unei prime proceduri administrative privind existența unor acorduri de partajare a pieței între reclamantă și cele două concurente din Regatul Unit (cauza IV/33.705), Comisia a adresat reclamantei, la 4 mai 1992, o comunicare a obiecțiilor, în sensul articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 99/63/CEE al Comisiei din 25 iulie 1963 privind audierile prevăzute la articolul 19 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului (JO 1963, 127, p. 2268, denumit în continuare „Regulamentul nr. 99/63”). Reclamanta a răspuns la această comunicare la 11 septembrie 1992. Această primă procedură a condus, de asemenea, la 6 octombrie 1992, la o audiere în temeiul articolului 19 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 și 86 din Tratatul CE (JO 1962, 13, p. 204, denumit în continuare „Regulamentul nr. 17”). La 2 august 1995, reclamanta a fost informată cu privire la încheierea acestei proceduri.

4 La 22 aprilie 1993, Comisia a inițiat o a doua procedură administrativă (IV/34.621) privind încălcarea atât a articolului 85 din Tratatul CE (devenit articolul 81 din Tratatul CE), cât și a articolului 86 din tratat, adresând reclamantei și anumitor alte părți o nouă comunicare a obiecțiilor. Reclamanta a răspuns la comunicarea în cauză la 1 septembrie 1993. La 21 și 22

septembrie 1993, aceasta a participat la o audiere. La 28 iunie 1995, Comisia a informat reclamanta că se renunțase la obiecțiile referitoare la articolul 85 din tratat. La 19 iulie 1995, Comisia a adoptat, în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17, o decizie prin care îi solicita reclamantei să îi ofere anumite informații.

5 La 16 ianuarie 1995, Comisia a inspectat birourile societății Greencore plc din Dublin (denumită în continuare „Greencore”), holding care deține capitalul reclamantei din aprilie 1991. În aceeași zi, Comisia a inspectat și birourile reclamantei din Carlow (Irlanda).

6 La 25 martie 1996, Comisia i-a trimis reclamantei o comunicare a obiecțiilor revizuită, înlocuind integral comunicarea precedentă și inițiind astfel o a treia procedură administrativă (IV/34.621, 35.059). Comisia a trimis răspunsul său la 12 iulie 1996.

7 La 14 mai 1997, Comisia a adoptat decizia atacată, în care constată existența unor încălcări ale articolului 86 din tratat în cursul perioadei 1985-1995, constând mai precis în șapte comportamente abuzive specifice ale reclamantei (și/sau ale SDL pentru perioada anterioară lunii februarie 1990) pe piața zahărului tos, destinat vânzării cu amănuntul și industriei din Irlanda. Decizia atacată obligă reclamanta la plata unei amenzi în valoare de 8 800 000 ECU.

Procedura

8 Decizia atacată i-a fost notificată reclamantei la 23 mai 1997.

9 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 4 august 1997, reclamanta a introdus prezenta acțiune.

10 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a treia) a hotărât deschiderea procedurii orale și a adoptat măsuri de organizare a procedurii, invitând părțile să răspundă la anumite întrebări scrise. Părțile s-au conformat acestor cereri.

11 În ședința din 14 ianuarie 1999, au fost ascultate susținerile orale ale părților, precum și răspunsurile acestora la întrebările Tribunalului.

Pretențiile părților

12 Reclamanta solicită Tribunalului:

– anularea deciziei atacate;

– în subsidiar, reducerea amenzii impuse la articolul 2 și anularea celui de-al treilea și al patrulea paragraf din articolul 3, în măsura în care acestea depășesc sfera de aplicare a abuzurilor stabilite la alineatele (5) și (6) de la articolul 1;

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

13 Comisia solicită Tribunalului:

– respingerea acțiunii;

– obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la pretențiile principale

14 În sprijinul pretențiilor sale principale de anulare a deciziei atacate, reclamanta invocă patru motive. În cadrul primului motiv, întemeiat pe încălcarea articolelor 86 și 190 din Tratatul CE (devenit articolul 253 din Tratatul CE), a principiului certitudinii juridice și a articolului 4 din Regulamentul nr. 99/63, reclamanta susține că nu ocupa, împreună cu SDL, o poziție dominantă colectivă. În cadrul celui de-al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 86 din tratat, aceasta susține că nu ocupa o poziție dominantă pe piața zahărului industrial. În cadrul celui de-al treilea și al patrulea motiv, întemeiate pe încălcarea articolului 86 din tratat și care vor fi examinate împreună, aceasta susține că nu a abuzat de pretinsa poziție dominantă nici pe piața zahărului industrial, nici pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul.

1. Cu privire la existența unei poziții dominante colective a reclamantei și a SDL

15 În cadrul acestui prim motiv, reclamanta susține, în primul rând, că dispozitivul deciziei atacate este incomplet și contradictoriu, în al doilea rând, că constatarea existenței a două piețe distincte în decizia atacată modifică natura intrinsecă a încălcărilor de care este acuzată și, în al treilea rând, contestă calificarea de poziție dominantă colectivă reținută de decizia atacată.

Cu privire la caracterul incomplet și contradictoriu al dispozitivului deciziei atacate

16 Reclamanta susține, în primul rând, că dispozitivul deciziei atacate nu conține nicio constatare formală a existenței unei poziții dominante și a unei poziții dominante colective. Deși recunoaște faptul că această problemă este examinată în alte părți ale deciziei atacate, reclamanta subliniază totuși că, pentru a fi legală, o concluzie nu poate fi dedusă pur și simplu din partea din cadrul deciziei consacrată aprecierii juridice. Reclamanta amintește că aprecierea juridică nu are un caracter definitiv în privința destinatarului unei astfel de decizii, funcția sa fiind de a expune motivele deciziei adoptate și de a explica astfel constatările enunțate în dispozitivul acesteia. O încălcare poate fi sancționată numai în măsura în care

existența sa a fost constatată în mod corespunzător, sub sancțiunea încălcării principiului certitudinii juridice, principiu fundamental al ordinii juridice comunitare.

17 Este necesar să se amintească faptul că dispozitivul unui act trebuie să fie interpretat în lumina motivelor sale, actul formând un tot (a se vedea, în special, Hotărârea Tribunalului din 6 aprilie 1995, Baustahlgewebe/Comisia, cauza T-145/89, Rec., p. II-987, punctul 146 și Hotărârea din 22 octombrie 1997, SCK și FNK/Comisia, cauzele conexe T-213/95 și T-18/96, Rec., p. II-1739, punctul 104). În speță, reclamanta nu contestă faptul că motivele deciziei atacate includ constatarea existenței unei poziții dominante din partea sa și a unei poziții dominante colective împreună cu SDL. Considerentele (99)-(113) ale deciziei atacate se încheie, la considerentul (113), cu o concluzie formulată fără echivoc în această privință:

„În consecință, Comisia concluzionează că, în cursul perioadei avute în vedere, [reclamanta] a deținut o poziție dominantă individuală sau, cel puțin, înainte de februarie 1990, o poziție dominantă colectivă pe piața zahărului tos, pentru vânzarea cu amănuntul și vânzarea industrială în Irlanda.”

18 La articolul 1 din dispozitivul deciziei atacate, Comisia constată că reclamanta a încălcat articolul 86 din tratat, „în cadrul unei politici constante și globale, destinată să protejeze poziția acesteia pe piața zahărului din Irlanda”. Astfel cum observă în mod întemeiat Comisia, pentru a încălca dispozițiile articolului 86 din tratat, o întreprindere trebuie să se afle într-o poziție dominantă. Constatarea formală solicitată de reclamantă este prezentă, prin urmare, în mod implicit, dar sigur, în dispozitivul deciziei atacate, ca urmare a constatării încălcării articolului 86 din tratat.

19 Rezultă că argumentul reclamantei întemeiat pe lipsa unei constatări formale a existenței unei poziții dominante și a unei poziții dominante colective este nefondat și trebuie așadar să fie respins (Hotărârea Tribunalului din 1 aprilie 1993, BPB Industries și British Gypsum/Comisia, cauza T-65/89, Rec., p. II-389, punctul 98).

20 În al doilea rând, reclamanta pretinde că există o contradicție între dispozitivul și motivele deciziei atacate, în ceea ce privește definirea pieței în cauză. Aceasta explică, astfel, că, în dispozitivul deciziei atacate, Comisia face referire la „piața zahărului din Irlanda”, în vreme ce, în motivele deciziei atacate, aceasta recunoaște că piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul și piața zahărului destinat industriei sunt distincte [considerentele (90), (99) și (118)]. Definiția care figurează în cadrul dispozitivului deciziei atacate corespunde în fapt celei reținute de Comisie în ultimele două comunicări ale obiecțiilor adresate reclamantei (procedurile IV/34.621 și IV/34.621, 35.059). Prin urmare, aceasta consideră că eventuala constatare a existenței unei poziții dominante și a unei poziții dominante colective, care figurează în cadrul dispozitivului deciziei atacate, are legătură cu o piață și anume piața zahărului din Irlanda, care nu este definită în motivele deciziei atacate.

21 Contradicția pretinsă nu este demonstrată. Astfel, având în vedere că dispozitivul deciziei atacate este interpretat în lumina motivelor sale, în conformitate cu cerințele consacrate prin jurisprudența menționată la punctul 17 de mai sus, utilizarea expresiei „piața zahărului din

Irlanda” de la articolul 1 din dispozitivul deciziei atacate nu poate induce în eroare reclamanta sau Tribunalul în ceea ce privește natura obiecțiilor ridicate împotriva acesteia.

22 Termenii utilizați la considerentele (90) și (98) ale deciziei atacate arată că, în urma explicațiilor oferite de reclamantă ca răspuns la comunicarea obiecțiilor, Comisia a considerat că, în speță, existau două piețe distincte. La considerentul (90), aceasta declară: „Astfel cum a pretins [reclamanta] [nota de subsol 71, formulată după cum urmează: în răspunsul său la comunicarea obiecțiilor din 12 iulie 1996, punctele 3.2.1–3.2.7], Comisia recunoaște totuși că piața zahărului tos alb se împarte în două piețe, cea a zahărului industrial și cea a zahărului comercializat cu amănuntul. Aceste două piețe au caracteristici comune: [...] Totuși, deși există un grad de substituibilitate în privința ofertei, aceste două piețe se disting una de cealaltă în ceea ce privește utilizarea căreia îi sunt destinate produsele, cantitatea vândută și tipul de clienți.” „La considerentul (98), Comisia afirmă: „Având în vedere caracteristicile menționate anterior, Comisia concluzionează că piețele în cauză sunt cea a zahărului tos destinat vânzării cu amănuntul și cea a zahărului tos industrial din Irlanda și că este vorba despre o parte semnificativă a pieței comune, în sensul articolului 86 din tratat, dat fiind volumul producției și consumul de zahăr.”

23 În plus, lectura articolului 1 din dispozitivul deciziei atacate în ansamblul său arată clar că această dispoziție, asemenea motivelor deciziei amintite, face distincție între piața zahărului tos destinat vânzării cu amănuntul și piața zahărului tos destinat industriei din Irlanda. Rezultă că argumentul reclamantei întemeiat pe existența unei contradicții între motivele și dispozitivul deciziei atacate este nefondat și trebuie de asemenea să fie respins.

24 În al treilea rând, reclamanta contestă interpretarea articolului 1 din dispozitivul deciziei atacate, prezentată de Comisie pentru prima dată în memoriul său în apărare, potrivit căreia aceasta a constatat formal existența unei poziții dominante exclusive a reclamantei pe parcursul întregii perioade în litigiu și, în subsidiar, existența unei poziții dominante colective a reclamantei și a SDL, pentru perioada anterioară lunii februarie 1990. Reclamanta subliniază că nici motivele [considerentele (111), (112), (113), (117), (135) și (167)], nici dispozitivul deciziei atacate nu confirmă acuzațiile tardive ale Comisiei. În orice caz, reclamanta consideră că, în cazul în care această lectură a deciziei atacate ar fi confirmată, ar fi încălcat dreptul său la apărare, în măsura în care poziția adoptată de Comisie în decizia atacată diferă de cea adoptată în comunicarea obiecțiilor (punctele 106, 108 și 150). Aceasta adaugă că elementele reținute în decizia atacată pentru a stabili existența unei poziții dominante colective începând cu 1985 până în februarie 1990 privesc societatea Sugar Distribution (Holding) Ltd (denumită în continuare „SDH”) și SDL.

25 Trebuie să se constate că reclamanta contestă, în mod întemeiat, interpretarea deciziei atacate, apărată în această privință de Comisie în cadrul prezentei proceduri. Astfel, deși interpretarea propusă de Comisie poate părea să corespundă atât aprecierii juridice din considerentele deciziei atacate, cât și celei din comunicarea obiecțiilor, în ceea ce privește, pe de o parte, existența unei poziții dominante și, pe de altă parte, exploatarea abuzivă a acestei poziții dominante, această lectură nu este, totuși, compatibilă cu alte pasaje din decizia atacată și din comunicarea obiecțiilor, menționate de reclamantă. Distincția între constatarea existenței unei poziții dominante deținute de reclamantă și constatarea unui abuz comis în acest sens, pe

care Comisia o invocă în cadrul prezentei proceduri pentru a justifica această variație în privința formulării alese, este lipsită de relevanță. Mai multe extrase din aprecierea juridică din cadrul deciziei atacate, consacrată abuzurilor, fac referire în mod explicit la exploatarea abuzivă, de către reclamantă și SDL, a „poziției dominante colective” a acestora.

26 Astfel, din considerentele (99)-(113) ale deciziei atacate, cu titlul „B. Existența unei poziții dominante”, reiese că s-a considerat de către Comisie că reclamanta a ocupat, pe tot parcursul perioadei în cauză, adică între 1985 și 1995, o poziție dominantă individuală, dar că aceasta a ținut seama de argumentul reclamantei potrivit căruia nu exercita un control asupra SDL înainte de răscumpărarea tuturor acțiunilor societății-mamă a acesteia, SDH, în februarie 1990. Această analiză nu diferă de cea expusă de Comisie la punctele 95-106 din comunicarea obiecțiilor, consacrate existenței unei poziții dominante. Considerentele (114) și (116) ale deciziei atacate, cu titlul „C. Abuzul de poziție dominantă”, merg pe aceeași linie. Punctul 110 al comunicării obiecțiilor confirmă, de asemenea, această poziție a Comisiei.

27 Cu toate acestea, mai multe părți din decizia atacată, consacrate practicilor abuzive, precum și redactarea dispozitivului său indică faptul că, înainte de 1990, reclamanta și SDL au exploatat în mod abuziv o poziție dominantă colectivă, adoptând fie un comportament individual, fie un comportament colectiv. Astfel, la considerentul (117) se precizează: „Măsurile hotărâte de [reclamantă] înainte de 1990 în ceea ce privește restricționarea transportului, de către cele două societăți, pentru reducerea taxelor vamale, reducerile la export și rabatul pentru fidelitate și de către SDL în ceea ce privește schimbul de produse și prețurile selective, au fost adoptate pe baza unei poziții dominante colective.” Considerentul (135), *in fine*, afirmă: „Comisia consideră pe cale de consecință că, întrucât au recurs la aceste practici, [reclamanta] și SDL au abuzat de poziția lor dominantă colectivă.” Considerentul 167 precizează, de asemenea: „Celelalte practici abuzive ale [reclamantei] și/sau ale SDL, [...] nu fac obiectul unei prescrieri în ceea ce privește impunerea de amenzi. Prin comportamentul său, [reclamanta] a făcut eforturi să își mențină sau să își consolideze poziția dominantă și, în perioada anterioară lunii februarie 1990, [reclamanta] și SDL, prin comportamentul lor, au făcut eforturi să își mențină poziția dominantă colectivă [...] Acesta este motivul pentru care Comisia consideră că [reclamanta] a abuzat de poziția sa dominantă în mod deliberat sau, cel puțin, din neglijență și că, înainte de luna februarie 1990, [reclamanta] și SDL au abuzat de poziția lor dominantă colectivă în mod deliberat sau cel puțin din neglijență. Prin urmare, Comisia intenționează să impună Irish Sugar o amendă pentru propriile încălcări și, după caz, în calitate de succesori ai SDL, pentru încălcările comise de aceasta din urmă [...]”. Articolul 1 din dispozitivul deciziei atacate precizează: „[...] În acest scop, [reclamanta] (și/sau Sugar Distributors Ltd pentru perioada anterioară lunii februarie 1990) au recurs la următorul comportament abuziv pe piața zahărului tos destinat vânzării cu amănuntul și industriei din Irlanda.[...]” Aceste pasaje demonstrează temeinicia interpretării deciziei atacate, susținută de reclamantă. Același lucru este valabil și pentru punctul 150 din comunicarea obiecțiilor, menționat de reclamantă, care indică, asemenea considerentului (167) al deciziei atacate: „[Reclamanta] a făcut eforturi, prin comportamentul său, să își mențină sau să își consolideze poziția dominantă și, în perioada anterioară lunii februarie 1990, reclamanta și SDL au făcut eforturi, prin comportamentul lor, să își mențină poziția dominantă colectivă. [...] Comisia consideră, prin urmare, că reclamanta a abuzat în mod deliberat sau, cel puțin, din neglijență de poziția sa dominantă și că, înainte de luna februarie 1990, reclamanta și SDL au abuzat în mod deliberat sau, cel puțin, din neglijență de poziția lor dominantă colectivă. În consecință,

Comisia intenționează să impună reclamantei o amendă pentru propriile încălcări și, în calitate de succesori ai SDL, pentru încălcările SDL anterioare lunii februarie 1990 [...]”.

28 Diversele formule care descriu, în decizia atacată, poziția reclamantei pe piață înainte de februarie 1990 sunt rezultatul naturii speciale a legăturilor acesteia cu SDL înainte de data respectivă. Comisia pretinde, astfel, că a constatat existența unor încălcări ale articolului 86 din tratat în perioada 1985-1990, comise fie doar de reclamantă, fie doar de SDL, fie de cele două împreună. Având în vedere că a luat în considerare argumentul reclamantei, potrivit căruia aceasta nu controla gestiunea SDL, în pofida faptului că deținea 51% din capitalul SDH, Comisia a decis că, deși nu era posibil să se considere că reclamanta și SDL sunt o singură entitate economică, acestea ocupaseră, cel puțin împreună, o poziție dominantă pe piața în cauză. Punctul 110 din comunicarea obiectiilor confirmă acest punct de vedere al Comisiei: „Pentru a-și apăra piața, reclamanta a recurs la diverse forme de comportament abuziv, care au fost utilizate alternativ sau în combinație una cu alta atunci când considera că era necesar, pe tot parcursul perioadei începând cu 1985. Unele din practicile în cauză au fost realizate de reclamanta însăși, altele, pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, de către SDL, filiala comercială a reclamantei.”

29 Caracteristicile relațiilor dintre reclamantă și SDL înainte de februarie 1990 nu autorizează totuși Comisia să susțină că a stabilit, pe baza acelorași date de fapt, că, înainte de februarie 1990, reclamanta ocupa în același timp o poziție dominantă individuală și o poziție dominantă colectivă împreună cu SDL. În mod similar, Comisia nu ar mai putea permite să planeze îndoiala asupra naturii poziției dominante în cauză, sub sancțiunea de a afecta precizia obiectiilor împotriva reclamantei și de a o împiedica pe aceasta să își pregătească apărarea în mod eficient, încălcând astfel dreptul la apărare căruia articolul 4 din Regulamentul nr. 99/63 îi asigură protecția. Prin urmare, trebuie să se considere că, astfel cum subliniază reclamanta, decizia atacată constată, în conformitate cu comunicarea obiectiilor, existența unei poziții dominante colective a reclamantei și a SDL între 1985 și februarie 1990 și a unei poziții dominante individuale a reclamantei începând cu februarie 1990 până în 1995.

30 Acuzațiile avansate de Comisie în cadrul prezentei proceduri în ceea ce privește natura poziției dominante între 1985 și februarie 1990, constatată în decizia atacată, chiar dacă sunt incorecte, nu determină nici o încălcare a dreptului la apărare al reclamantei, nici o încălcare a obligației de motivare, în măsura în care acestea privesc interpretarea deciziei atacate, pe care, în definitiv, Tribunalul are competența să o efectueze, astfel cum reiese din punctul precedent.

31 În consecință, este necesar să se respingă prima parte a primului motiv invocat de reclamantă în sprijinul pretențiilor sale principale.

Cu privire la modificarea naturii intrinseci a încălcărilor imputate reclamantei

32 Reclamanta susține că distincția din decizia atacată între piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul și piața zahărului destinat industriei aduce atingere dreptului său la apărare, încălcând astfel articolul 4 din Regulamentul nr. 99/63. Aceasta consideră că distincția

respectivă, care modifică natura intrinsecă a încălcărilor de care este acuzată în comunicarea obiecțiilor, ar fi trebuit să îi fie anunțată înainte de adoptarea deciziei atacate.

33 Trebuie să se constate că reclamanta nu a demonstrat în ce fel a fost afectat dreptul său la apărare prin luarea în considerare a unuia din argumentele pe care aceasta le-a invocat în cursul procedurii administrative (a se vedea punctul 23 de mai sus). Nu este suficient să fie invocată o modificare a naturii obiecțiilor, ca urmare a distincției între piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul și piața zahărului industrial, fără a prezenta cel mai mic element precis în această privință.

34 Luarea în considerare a unui argument invocat de o întreprindere în cursul unei proceduri administrative, fără să i se fi oferit posibilitatea de a-și exprima punctul de vedere, în această privință, înainte de adoptarea deciziei finale, nu poate constitui, în sine, o încălcare a dreptului său la apărare, *a fortiori* în cazul în care luarea în considerare a acestui argument nu modifică natura obiecțiilor aduse împotriva sa. Reclamanta a avut, astfel, ocazia să își exprime punctul de vedere cu privire la definiția pieței de produse, reținută de Comisie în comunicarea obiecțiilor și, prin urmare, se putea aștepta ca propriile explicații să determine Comisia să își schimbe părerea (Hotărârea Curții din 16 decembrie 1975, Suiker Unie și alții/Comisia, cauzele conexe 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73–114/73, Rec., p. 1663, punctele 437 și 438).

35 În plus, trebuie amintit faptul că respectarea dreptului la apărare impune ca întreprinderii în cauză să i se ofere posibilitatea, încă din stadiul procedurii administrative, să își exprime în mod eficient punctul de vedere cu privire la realitatea și relevanța faptelor și circumstanțelor pretinse, precum și a obiecțiilor ridicate de Comisie (Hotărârea Curții din 13 februarie 1979, Hoffmann-La Roche/Comisia, cauza 85/76, Rec., p. 461, punctul 11; Hotărârea Tribunalului din 18 decembrie 1992, Cimenteries CBR și alții/Comisia, cauzele conexe T-10/92, T-11/92, T-12/92 și T-15/92, Rec., p. II-2667, punctul 39 și Hotărârea din 23 februarie 1994, CB și Europay/Comisia, cauzele conexe T-39/92 și T-40/92, Rec., p. II-49, punctul 48), astfel încât comunicarea obiecțiilor trebuie să îi furnizeze întreprinderii toate elementele necesare pentru ca aceasta să își poată asigura apărarea în mod eficient, înainte de adoptarea unei decizii definitive de către Comisie (Hotărârea Curții din 15 iulie 1970, Boehringer Mannheim/Comisia, cauza 45/69, Rec., p. 769, punctul 9, Hotărârea din 14 iulie 1972, Geigy/Comisia, cauza 52/69, Rec., p. 787, punctul 11, Hotărârea din 14 februarie 1978, United Brands/Comisia, cauza 27/76, Rec., p. 207, punctele 274 și 277, Hotărârea Hoffmann-La Roche/Comisia, menționată anterior, punctul 10 și Hotărârea din 31 martie 1993, Ahlström Osakeyhtiö și alții/Comisia, denumită „Pastă de celuloză”, cauzele conexe C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 și C-125/85–C-129/85, Rec., p. I-1307, punctul 42). Comunicarea obiecțiilor trebuie să enunțe, în mod clar, toate elementele esențiale pe care se bazează Comisia în acest stadiu al procedurii. Această precizare se poate face sumar, iar decizia nu trebuie să fie în mod necesar o reproducere a comunicării obiecțiilor (Hotărârea Curții din 7 iunie 1983, Musique Diffusion française și alții/Comisia, cauzele conexe 100/80, 101/80, 102/80 și 103/80, Rec., p. 1825, punctul 14).

36 Întrucât distincția între piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul și piața zahărului industrial nu a modificat obiecțiile împotriva reclamantei și acestea au fost prezentate suficient

de clar și precis în comunicarea obiecțiilor pentru ca reclamanta să le poată lua la cunoștință și să își asigure apărarea în mod eficient sau, cel puțin, întrucât reclamanta nu a demonstrat în niciun fel în ce mod au fost modificate obiecțiile, nu poate fi constatată nicio încălcare a dreptului său la apărare.

37 În consecință, este necesar să se respingă a doua parte a primului motiv invocat de reclamantă în sprijinul pretențiilor sale principale.

Cu privire la constatarea unei poziții dominante colective

38 Reclamanta contestă faptul că a ocupat, împreună cu SDL, o poziție dominantă colectivă între 1985 și februarie 1990.

39 În această privință, reclamanta se bazează pe istoricul relațiilor sale cu SDH, care deținea la vremea respectivă toate acțiunile SDL. Astfel, aceasta subliniază că, deși deținea 51% din acțiunile SDH înainte să achiziționeze toate acțiunile sale în februarie 1990, nu controla gestiunea SDH. Din 1982, responsabilitățile au fost repartizate, în scopuri practice, între reclamantă și filialele sale de vânzări, astfel încât aceasta era responsabilă cu serviciile tehnice și marketingul, inclusiv promoțiile și rabaturile acordate clienților, în vreme ce filialele sale de vânzări erau responsabile cu operarea și cu finanțarea vânzărilor, cu promoțiile comerciale, comercializarea și distribuirea produselor. Acest aranjament nu a privat totuși SDL de dreptul de a face comerț cu produse concurente. Contrar celor susținute de Comisie în decizia atacată [considerentul (30)]. Comisia face referire, în această privință, la tranzacțiile SDL, care au vizat cumpărarea și vânzarea în Irlanda de Nord a zahărului unui furnizor britanic, prin intermediul McKinney, până în 1991. În plus, reclamanta precizează că responsabilitățile care îi revin în cadrul acestui aranjament au făcut obiectul unui acord privind serviciile de gestiune, în temeiul căruia SDL i-a plătit cheltuieli de gestiune între 1982 și 1989, a căror valoare varia anual și era calculată de directorul financiar al SDL. Aceasta adaugă că, în practică, stabilirea prețului zahărului era în principal o problemă de competență SDL. Pentru a confirma caracterul autonom al gestiunii SDL, reclamanta citează de asemenea pasaje dintr-un raport redactat de doi experți desemnați de High Court în 1992 și pasaje dintr-un raport redactat de societatea Arthur Andersen,

40 Reclamanta susține, de asemenea, că, întrucât legăturile economice cu SDH nu aveau ca efect unirea celor două întreprinderi, nu puteau conduce la constatarea existenței unei poziții dominante colective pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul și vânzării industriale din Irlanda. Reclamanta îi reproșează Comisiei faptul că a utilizat, în decizia atacată [considerentul (112)], un criteriu neadecvat, convergența intereselor celor două societăți în raport cu terții, pentru a stabili că acestea ocupau o poziție dominantă colectivă. De asemenea, reclamanta consideră că nu este logică referirea, în această privință, la Hotărârea Tribunalului din 10 martie 1992, SIV și alții/Comisia (cauzele conexe T-68/89, T-77/89 și T-78/89, Rec. p. II-1403, punctul 358).

41 Reclamanta susține că legăturile sale cu SDH garantau independența Consiliului de administrație și a managementului acesteia din urmă. Criteriul degajat din jurisprudență pentru a stabili existența unei poziții dominante colective, ocupată de întreprinderi legate, este adoptarea aceluiași tip de comportament pe piața în cauză (Hotărârea Curții din 27 aprilie 1994, Almelo, cauza C-393/92, Rec., p. I-1477, punctul 42 și Hotărârea Tribunalului din 8 octombrie 1996, Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia, cauzele conexe T-24/93, T-25/93, T-26/93 și T-28/93, Rec., p. II-1201, punctele 62–68). Adoptarea aceluiași tip de comportament pe piață reprezintă mai mult decât o simplă convergență a intereselor, aceasta din urmă reprezentând de altfel regula în relațiile dintre producători și comercianți, mai ales atunci când este vorba despre o situație de supraferță structurală precum cea din speță. În comunicarea obiecțiilor, Comisia nu a abordat, de altfel, problema existenței unei relații între cele două întreprinderi din perspectiva adoptării aceluiași tip de comportament pe piață, ci s-a mulțumit să constate existența unor legături structurale între reclamantă și SDH/SDL (comunicarea obiecțiilor, punctele 102, 103, 104 și următoarele).

42 În mod similar, reclamanta observă că, deși absența concurenței în cadrul unei relații comerciale verticale dintre un producător și un comerciant poate constitui o caracteristică a unei poziții dominante colective, nu se poate vorbi, totuși, despre o condiție suficientă. Aceasta are îndoieli, în realitate, cu privire la relevanța conceptului de poziție dominantă colectivă în cadrul unei relații comerciale verticale. În plus, reclamanta subliniază că toate cauzele referitoare la poziția dominantă colectivă soluționate până în prezent de instanța comunitară priveau relații comerciale orizontale. În replica sa, reclamanta adaugă că o relație comercială verticală se caracterizează prin absența concurenței.

43 Reclamanta critică, de asemenea, presupusul caracter colectiv al majorității abuzurilor comise în cadrul preinsei poziții dominante colective. În această privință, reclamanta subliniază că, deși Comisia constată că schimbul de produse a fost organizat exclusiv de SDL [considerentul (48) al deciziei atacate] și că reclamanta a fost informată cu privire la acest lucru abia la 18 iulie 1988 [considerentul (52) al deciziei atacate], aceasta consideră totuși că este vorba despre o exploatare abuzivă a unei poziții dominante colective. În cele din urmă, reclamanta acuză Comisia de „reciclarea” anumitor fapte, în cadrul deciziei atacate, folosindu-le pentru a stabili atât existența unei poziții dominante colective [considerentul (112)], cât și exploatarea abuzivă a acestei poziții dominante colective [considerentele (112), (127) și (128)], contrar principiului degajat de jurisprudență în această privință (Hotărârea Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 67). Această „reciclare” constituie de asemenea o încălcare a dreptului reclamantei la apărare și prin urmare a articolului 4 din Regulamentul nr. 99/63, în măsura în care finanțarea de către reclamantă a reducerilor permise de SDL, distinctă de acordarea lor, nu a fost considerată, în comunicarea obiecțiilor, ca reprezentând un abuz.

44 Trebuie să se constate în primul rând că, deși reclamanta contestă caracterul colectiv al poziției dominante pe care se presupune că a deținut-o împreună cu SDH/SDL între 1985 și februarie 1990 pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, aceasta nu a contestat în niciun fel, în acțiunea sa, faptul că a realizat peste 88 % din vânzările înregistrate pe piață pe parcursul întregii perioade de încălcare [considerentul (159) al deciziei atacate]. Astfel, deși reclamanta contestă în mod formal că a ocupat o poziție dominantă individuală sau colectivă pe piața zahărului industrial (a se vedea examinarea de mai jos a celui de-al doilea motiv din

pretențiile principale), în schimb, nu a invocat argumente specifice de natură să conteste aprecierea conform căreia ea ocupa o poziție dominantă pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul.

45 În plus, deși reclamanta denunță caracterul neadecvat al criteriului pe care Comisia l-a utilizat la considerentul (112) al deciziei atacată pentru a stabili existența unei poziții dominante colective, părțile sunt de acord totuși cu privire la mai multe condiții impuse de jurisprudență pentru a putea stabili deținerea unei poziții dominante colective. Acestea subliniază că, potrivit jurisprudenței, două entități economice independente pot deține o poziție dominantă colectivă pe o piață [Hotărârea SIV și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 358; menționată la considerentul (112) al deciziei atacate]. De asemenea, acestea consideră că trebuie să existe legături strânse între două entități și că aceste legături trebuie să fie susceptibile să conducă la adoptarea aceluiași tip de comportament și aceleiași politici pe piața în cauză. Cele două părți menționate, în această privință, hotărârile Almelo și Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia, menționate anterior.

46 Analiza lor a stării jurisprudenței cu privire la problema respectivă trebuie să fie acceptată. Într-adevăr, urmărind linia jurisprudenței sale anterioare și a jurisprudenței Tribunalului (Hotărârea Curții Almelo, menționată anterior, punctul 42, Hotărârea din 5 octombrie 1995, Centro Servizi Spediporto, cauza C-96/94, Rec., p. I-2883, punctele 32 și 33, Hotărârea din 17 octombrie 1995, DIP și alții, cauzele conexe C-140/94, C-141/94 și C-142/94, Rec., p. I-3257, punctul 26, Hotărârea din 17 iunie 1997, Sodemare și alții, cauza C-70/95, Rec., p. I-3395, punctele 45 și 46; Hotărârea SIV și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 358 și Hotărârea Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 62), Curtea a confirmat faptul că o poziție dominantă colectivă constă, pentru mai multe întreprinderi, în faptul că acestea au, împreună, în special dați fiind factorii care dau naștere legăturii dintre ele, posibilitatea de a adopta aceeași politică pe piață și de a acționa, într-o măsură considerabilă, independent de concurenții lor, de clienții lor și, în cele din urmă, de consumatori (Hotărârea Curții din 31 martie 1998, France și alții/Comisia, cauzele conexe C-68/94 și C-30/95, Rec., p. I-1375, punctul 221).

47 În speță, este necesar, prin urmare, să se verifice, dacă dați fiind factorii care au legat reclamanta și SDL, între 1985 și februarie 1990, acestea aveau puterea să adopte aceeași politică pe piață.

48 Reclamanta se prevalează de natura relațiilor sale cu SDL până în 1990 pentru a contesta existența unei poziții dominante colective. Aceasta insistă asupra independenței celor două entități în cauză, care este, *ipso facto*, incompatibilă cu existența unor legături de tipul celor invocate de Comisie.

49 Pe de o parte, teza reclamantei se bazează pe o premisă eronată, potrivit căreia independența economică a celor două entități le împiedică să dețină o poziție dominantă colectivă. Astfel, din jurisprudența invocată de reclamantă și amintită la punctul 46 de mai sus rezultă că simpla independență a entităților economice în cauză nu este suficientă pentru a exclude posibilitatea ca acestea să ocupe o poziție dominantă colectivă.

50 Pe de altă parte, factorii care leagă reclamanta și SDL, identificați în decizia atacată, demonstrează că cele două entități economice dispuneau, între 1985 și februarie 1990, de puterea de a adopta aceeași politică pe piață.

51 În decizia atacată [considerentul (112)], Comisia identifică astfel, ca factori de legătură, participarea reclamantei la capitalul SDH, reprezentarea acesteia în Consiliul de administrație al SDH și al SDL, procesul decizional al acestor societăți și procesul de comunicare pentru facilitarea acestuia, precum și legăturile economice directe reprezentate de angajamentul SDL de a se aproviziona exclusiv de la reclamantă și finanțarea de către reclamantă a tuturor promoțiilor în favoarea consumatorilor și reducerile acordate de către SDL clienților săi. Detaliile privind aceste elemente sunt prezentate la considerentele (29), (30) și (111) ale deciziei atacate.

52 Argumentele prin care reclamanta încearcă să conteste realitatea acestor factori sunt atât puține la număr, cât și în mare parte neîntemeiate. Astfel, aceasta nu contestă că deține 51% din acțiunile SDH care, la rândul său, deține toate acțiunile SDL; că jumătate din membrii Consiliului de administrație al SDH erau reprezentanții săi; că directorul său general și mai mulți dintre administratorii săi fac parte din Consiliul de administrație al SDL; că, din iulie 1982 până în februarie 1990, aceasta era responsabilă, pe baza unei repartizări a sarcinilor, adoptată în comun în iulie 1982, cu serviciile tehnice și marketingul, cu strategia comercială, promoțiile în favoarea clienților și reducerile; că SDL asigură distribuția zahărului produs de reclamantă în Irlanda; că SDL se angajase, sub rezerva disponibilității aprovizionării, să își acopere nevoile de zahăr exclusiv de la reclamantă și să nu fie implicată în sau interesată de operațiunile de cumpărare, vânzare, revânzare sau de promovare a produselor cu o natură identică sau similară celei a produselor care pot fi obținute de la reclamantă; că reclamanta și SDL erau obligate să își comunice o serie de informații referitoare la comercializarea, la vânzarea, la publicitate, la promoțiile destinate consumatorilor și la aspectele financiare; în cele din urmă, că la reuniunile lunare participau reprezentanți ai SDL și ai reclamantei.

53 În schimb, reclamanta pretinde că angajamentul de a se aproviziona exclusiv de la SDL nu a împiedicat-o pe aceasta din urmă să facă comerț cu produse concurente, în special în Irlanda de Nord, prin intermediul McKinney; că cheltuielile de gestiune plătite de SDL reclamantei rezultau din executarea unui contract, valoarea lor variind anual și fiind calculată de directorul financiar al SDL (scrisoarea din 23 octombrie 1991, adresată acționarilor Greencore); că aceste cheltuieli de gestiune nu constituiau o finanțare a politicii comerciale a SDL; că președinția reuniunilor lunare între cele două întreprinderi a fost asumată pe rând de către un reprezentant al reclamantei și al SDL și nu exclusiv de directorul general al sectorului „zahăr” al reclamantei și, în cele din urmă, că stabilirea prețului zahărului a fost, în principal, un aspect de competență SDL.

54 Aceste criterii nu sunt, totuși, de natură să afecteze valoarea probatorie a documentelor utilizate de Comisie pentru a-și susține analiza relațiilor dintre reclamantă și SDL. Pentru a demonstra acest lucru, este suficient să se examineze fragmentul din procesul-verbal al reuniunii Consiliului de administrație al SDL din 1 iulie 1982, care figurează în anexa 3 la comunicarea obiecțiilor:

„PROPUNERILE IRISH SUGAR ÎN MATERIE DE MARKETING/VÂNZĂRI/DISTRIBUȚIE

La ora actuală, produsele din zahăr sunt vândute în trei sectoare ale pieței:

piața internă;

piața din Irlanda de Nord;

piața din Regatul Unit.

Responsabilitatea pentru întreaga activitate a Irish Sugar îi revine CSET [este vorba despre abrevierea numelui sub care a fost fondată reclamanta în 1933, de către guvernul irlandez și anume „Comhlucht Siúcra Éireann Teoranta”] și politicile definite de către Consiliul de administrație al CSET în privința intereselor globale ale CSET sunt puse în aplicare de Organizația CSET și de consiliile de administrație ale filialelor și societăților legate, cărora li s-au atribuit unele din aceste funcții.

În vederea îmbunătățirii organizării și a eliminării domeniilor în care nu sunt clar definite responsabilitățile, este necesar:

- a) să se precizeze atât sarcinile personalului sectorului „zahăr” al CSET și rolurile SDL în materie de vânzare și distribuție, cât și responsabilitățile comune pentru domeniile de interes reciproc, recunoscând clar poziția societății-mamă a CSET în calitate de întreprindere publică majoră;
- b) să se precizeze cadrul cooperării și comunicării în care trebuie să își desfășoare activitatea cele două societăți;
- c) să se precizeze cadrul comunicărilor între funcțiile definite mai sus și unitățile de producție.

Pentru a atinge aceste obiective, se propune ca SDL să fie responsabilă cu vânzările, promoțiile comerciale, comercializarea și distribuirea tuturor produselor din zahăr ale CSET pe piața internă și pe piața din Irlanda de Nord și ca CSET să fie responsabilă pentru marketing și serviciile tehnice pe aceste piețe. Mai precis, sarcinile personalului celor două societăți sunt repartizate după cum urmează:

RESPONSABILITĂȚILE CSET

A) Interior și Irlanda de Nord

1. Strategie de marketing.
2. Publicitate (generică și de marcă) (cu rezervele menționate la rubrica responsabilități comune)
3. Ambalare și prezentare.
4. Dezvoltare de produse.
5. Produse noi.
6. Calitate.
7. Tratarea tuturor reclamațiilor clienților privind calitatea și ambalajele, primite direct sau trimise prin intermediul SDL, J. C. Cole Ltd sau William McKinney (1975) Ltd.
8. Promoții destinate consumatorilor.
9. Suport tehnic (inclusiv R & D) și servicii tehnice.
10. Disponibilitatea produselor.
11. Rabaturi în măsura necesară atât pentru optimizarea nivelului prețurilor, cât și a nivelului volumelor pe piața internă și piața Irlandei de Nord.

B) Piața din Regatul Unit – Vânzări, marketing și distribuție

RESPONSABILITĂȚILE SDL

1. Executarea și finanțarea vânzărilor, promoții comerciale, comercializare și distribuție în ceea ce privește produsele din zahăr ale CSET pe piețele din sud și nord. Responsabilitățile definite mai sus sunt repartizate în domeniile desemnate între SDL, J. C. Cole Ltd și William McKinney (1975) Ltd.
2. SDL este responsabilă pentru deciziile în materie de vânzări, inclusiv pentru stabilirea prețurilor pentru toate cele trei societăți de vânzare și distribuție menționate anterior. Aceste decizii sunt luate în conformitate cu politica definită de directorul general al sectorului „zahăr”.

3. Sub rezerva disponibilității aprovizionării, Sugar Distributions Ltd își va acoperi nevoile de zahăr exclusiv de la CSET și nu va fi implicată în sau interesată de operațiunile de cumpărare, vânzare, revânzare sau promovare a produselor cu o natură identică sau similară celei a produselor care pot fi obținute de la CSET.

4. SDL și J. C. Cole Ltd vor distribui zahărul de la fabrica desemnată de CSET. Cheltuielile de distribuție vor fi suportate ca parte din marja de profit.

5. Gestiunea/facturarea vânzărilor de zahăr în Regatul Unit se va efectua fără cheltuieli de gestiune suplimentare pentru CSET.

Responsabilități comune – care acoperă domeniul de interes reciproc

1) Elaborarea și controlul politicilor de stabilire a prețurilor și de promovare pentru a asigura menținerea prețurilor și volumelor la niveluri optime pe piață;

2) comunicarea reciprocă de informații în măsura în care este necesar fiecărei părți, cu privire la toate aspectele legate de comercializarea zahărului, desfășurarea vânzărilor, publicitate, promoțiile destinate consumatorilor și aspectele financiare;

3) publicitate de marcă și destinată consumatorilor pentru Irlanda de Nord, prin consultarea Consiliului de administrație al William McKinney (1975) Ltd;

4) acord privind cercetarea de piață și orice alt studiu necesar pentru actualizarea informațiilor privind piața.

Pentru a garanta că toate aspectele comerțului cu zahăr, subliniate mai sus, sunt comunicate eficient între CSET și SDL și că domeniile care țin de responsabilitățile comune sunt acoperite în mod corespunzător, se propune organizarea unei reuniuni lunare pentru a discuta toate aspectele comerțului cu zahăr, subliniate mai sus, între sectorul „zahăr” al CSET și SDL. La aceste reuniuni vor participa:

Pentru CSET

Directorul general – sectorul „zahăr”

Directorul general, marketing

Directorul general zonal, Carlow

Controlor financiar – ... (?)

Pentru SDL

Directorul general

Directorul de vânzări

Directorul financiar

Reuniunile în cauză vor fi prezidate de directorul general al sectorului „zahăr”. Alte persoane vor asista la aceste reuniuni, dacă este necesar. ”

55 Ținând seama de conținutul acestui document și de elementele prezentate în decizia atacată, alegația reclamantei, potrivit căreia SDL a făcut comerț cu produse concurente în Irlanda de Nord, prin intermediul McKinney, nu repune nicidecum în cauză aprecierea Comisiei privind clauza de aprovizionare exclusivă a SDL de la reclamantă. În primul rând, este vorba despre o afirmație care nu este susținută de nicio dovadă specială. În plus, McKinney nu era, în principiu, obligată din punct de vedere juridic de angajamentul SDL în privința reclamantei. Același lucru este valabil și în cazul explicațiilor prezentate în răspunsul său la o întrebare scrisă a Tribunalului, în ceea ce privește vânzările de zahăr german și francez prin intermediul societății Trilby Trading Ltd, din acțiunile căreia reclamanta pretinde că a achiziționat 51 %, în august 1987. Contrar afirmațiilor reclamantei, singurele exemple pe care aceasta le propune pentru a încerca să minimizeze importanța clauzei de aprovizionare exclusivă, adoptată în 1982 și anume vânzările McKinney în Irlanda de Nord și vânzările Trilby Trading Ltd după august 1984, tind mai degrabă să demonstreze că SDL a rămas fidelă angajamentului său. Astfel, procesul-verbal al reuniunii Consiliului de administrație al SDL din 1 iulie 1982 menționează și McKinney, în măsura în care se face referire la această societate. McKinney nu este vizată în mod expres în clauza de aprovizionare exclusivă, astfel cum este redactată în acest proces-verbal. În cele din urmă, exemplul McKinney privește Irlanda de Nord, care nu intră sub incidența pieței geografice care face obiectul prezentei cauze.

56 Prezentarea de către reclamantă a caracteristicilor finanțării reducerilor acordate de SDL clienților săi este plină de contradicții. Astfel, reclamanta recunoaște la punctul 28 ultimul paragraf din cererea sa că a acceptat în numele său toate reducerile acordate de SDL, precum și costurile de promovare și publicitate, pentru ca ulterior să nege, în replica sa, că a finanțat reducerile acordate de SDL. În aceste condiții, este necesar să se considere că Comisia a apreciat în mod corect natura serviciilor financiare organizate între reclamantă și SDL. Conținutul scrisorii adresate de președintele Greencore acționarilor săi din data de 23 octombrie 1991 nu îi poate fi, în această privință, utilă reclamantei în niciun fel, întrucât nu cuprinde precizări referitoare la repartizarea propriu-zisă a rolurilor între reclamantă și SDL.

57 În mod similar, afirmația potrivit căreia „reuniunile lunare de comunicare” între reclamantă și SDL erau prezidate pe rând de către reprezentantul lor respectiv nu numai că nu are la bază

niciun document justificativ, ci, în plus, este lipsită de relevanță. Nu este foarte important să se precizeze faptul că reuniunile lunare au fost prezidate pe rând, având în vedere că existența lor în sine este suficientă pentru a demonstra că astfel de reuniuni constituie un factor de legătură în sensul jurisprudenței (a se vedea punctul 46 de mai sus). În plus, trebuie să se constate că textul procesului-verbal al Consiliului de administrație al SDL din 1 iulie 1982 este lipsit de orice echivoc, având în vedere că se afirmă: „Reuniunile vor fi prezidate de directorul general al sectorului «zahăr».” »

58 Nici criticile reclamantei, referitoare la politica de stabilire a prețurilor, potrivit cărora acest lucru ținea, în principal, de competența SDL, nu corespund conținutului procesului-verbal al reuniunii Consiliului de administrație al SDL din 1 iulie 1982, care precizează, la punctul 2 din secțiunea consacrată responsabilităților care îi revin SDL: „SDL este responsabilă pentru deciziile în materie de vânzări, inclusiv pentru stabilirea prețurilor pentru toate cele trei societăți de vânzare și distribuție menționate anterior. Aceste decizii sunt luate în conformitate cu politica definită de directorul general al sectorului «zahăr».” Din nou, în plus, aceste afirmații nu au la bază niciun element doveditor special. Scrisoarea președintelui Consiliului de administrație al Greencore, adresată acționarilor săi la 23 octombrie 1991, nu conține nicio mențiune referitoare la partajarea responsabilităților în materie de stabilire a prețurilor.

59 Prin urmare, este necesar să se considere că reclamanta nu a reușit să demonstreze că Comisia a comis o eroare de apreciere, considerând că factorii de legătură menționați în decizia atacată demonstau că SDL și reclamanta aveau, între 1985 și februarie 1990, puterea de a adopta aceeași politică pe piață (a se vedea punctul 46 de mai sus).

60 În plus, ceilalți operatori de piață considerau că reclamanta și SDL formau una și aceeași entitate economică. Astfel, ASI International Foods, fostă ASI International Trading Ltd, importator francez de zahăr pe piața irlandeză (denumită în continuare „ASI”), i-a trimis reclamantei, la 18 iulie 1988, o scrisoare în care se plângea de comportamentul său și al SDL pe piață. Autorul acestei scrisori, care se adresează directorului general al reclamantei, precizează: „Vă scriu pentru a vă atrage atenția asupra practicilor neloiale care sunt opera directă a întreprinderii dumneavoastră sau a SDL, care este controlată de dumneavoastră, în ceea ce privește eforturile noastre de a vinde cu amănuntul zahărul nostru Eurolux în pachete de un kilogram, în Irlanda.”

61 Faptul că reclamanta și SDL au o relație comercială verticală nu afectează această constatare.

62 În primul rând, din documentele reclamantei reiese că cele două societăți erau active pe aceeași piață, din 1985 până în 1990, ceea ce contrazice existența unei relații comerciale exclusiv verticală. Astfel, la punctul 27 din cererea sa, reclamanta reproduce un fragment dintr-un acord încheiat între acționarii SDH în 1975, care precizează că „SDL și Sugar Company își desfășoară activitatea comercială în calitate de întreprinderi independente și concurente”. În plus, în răspunsul său la o întrebare scrisă a Tribunalului, reclamanta insistă asupra faptului că SDL a distribuit toată marfa reclamantei pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul abia începând cu 1988. De asemenea, aceasta furnizează informații care indică faptul că, pe piața zahărului industrial, SDL și reclamanta au împărțit piața cu o a treia întreprindere, Harcourt Agency Ltd, până la începutul anilor 1980. În schimb, deși aceasta

afirmă că nu a mai fost prezentă pe piața zahărului industrial între 1985 și 1989, nu furnizează niciun element doveditor în sprijinul acestei afirmații. În această situație, argumentul reclamantei, întemeiat pe absența concurenței între ea și SDL, poate fi respins de la început.

63 De asemenea, jurisprudența nu conține nicio indicație care să susțină concluzia din cartea s-ar putea deduce că noțiunea de poziție dominantă colectivă nu poate fi aplicată în cazul a două sau mai multe întreprinderi care au o relație comercială verticală. Astfel cum subliniază Comisia, cu excepția cazului în care se presupune că există o lacună în aplicarea articolului 86 din tratat, nu se poate admite ca întreprinderile care au o relație verticală, fără să fie însă integrate într-o asemenea măsură încât să constituie una și aceeași întreprindere, să poată exploata în mod abuziv o poziție dominantă colectivă.

64 În plus, având în vedere că toate elementele de fapt utilizate în decizia atacată pentru a demonstra faptul că reclamanta și SDL dețineau o poziție dominantă colectivă au fost menționate în comunicarea obiecțiilor, reclamanta nu poate acuza în acest moment Comisia de faptul că nu a luat în calcul relațiile dintre cele două întreprinderi, în lumina aceluiași comportament pe piață din cadrul comunicării obiecțiilor. Astfel cum subliniază Comisia în discuția referitoare la stabilirea valorii amenzii, reclamanta era perfect conștientă de natura legăturilor sale cu SDL și de modul în care puteau fi utilizate aceste legături pe piață. Un memorandum, intitulat „Note privind reuniunea referitoare la SDL din 21 noiembrie 1988, la sediul central” (anexa 3 la comunicarea obiecțiilor), precizează, la punctul 6: „Deținerea a 51 % din SDL ar trebui să împiedice orice acțiune întreprinsă împotriva noastră în temeiul articolului 85. Va trebui să folosim prezența noastră influentă din cadrul SDL pentru a evita orice încălcare a articolului 86.”

65 Reclamanta nu poate nici să invoce pretinsa absență a caracterului colectiv al abuzurilor de poziția dominantă, identificate în decizia atacată.

66 Astfel, deși existența unei poziții dominante colective poate fi dedusă din poziția pe care o dețin împreună pe piața în cauză toate entitățile economice interesate, abuzul nu trebuie în mod necesar să fie rezultatul acțiunii tuturor întreprinderilor în cauză. Trebuie doar să poată fi identificat ca fiind una din manifestările deținerii unei astfel de poziții dominante colective. În consecință, întreprinderile care ocupă o poziție dominantă colectivă pot avea comportamente abuzive comune sau individuale. Este suficient ca aceste comportamente abuzive să fie legate de exploatarea poziției dominante colective pe care o dețin întreprinderile pe piață. În speță, Comisia susține că exploatarea acestei poziții dominante colective se înscria într-o politică globală și constantă de menținere și consolidare a poziției respective și că atitudinea adoptată atât de SDL, cât și de reclamantă pe parcursul perioadei cuprinse între 1985 și februarie 1990 ținea de această politică. Considerentul (117) al deciziei atacate precizează astfel: „Măsurile hotărâte de [reclamantă] înainte de 1990 în ceea ce privește restricționarea transportului, de către cele două societăți, pentru reducerile taxelor vamale, reducerile la export și rabatul pentru fidelitate și de către SDL în ceea ce privește schimbul de produse și prețurile selective au fost adoptate pe baza unei poziții dominante colective.” Comisia era așadar îndreptățită să considere că comportamentele individuale ale uneia dintre întreprinderile care dețineau împreună o poziție dominantă colectivă constituiau exploatarea abuzivă a poziției respective.

67 Reclamanta nu poate nici să denunțe „reciclarea” anumitor fapte din decizia atacată, în sensul atribuit de jurisprudență acestui concept (a se vedea Hotărârea SIV și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 360 și Hotărârea Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 67). Comisia nu a utilizat aceleași fapte pentru a constata existența unei poziții dominante colective și pentru a stabili exploatarea abuzivă a acesteia. Astfel, finanțarea de către reclamantă a reducerilor acordate de SDL, deși a fost considerată de Comisie ca unul dintre factorii de legătură între cele două entități (a se vedea punctul 51 de mai sus), nu a fost privită în niciun fel ca fiind un abuz în sine. Comportamentul abuziv constă în acordarea anumitor reduceri în circumstanțele speciale ale pieței în cauză la vremea respectivă. Reclamanta nu poate așadar pretinde că a stabilit o încălcare a dreptului său la apărare și a articolului 4 din Regulamentul nr. 99/63.

68 Din considerentele precedente rezultă că a treia parte a primului motiv din pretențiile principale trebuie să fie respinsă și că, în consecință, motivul respectiv trebuie să fie respins în totalitate.

2. Cu privire la existența unei poziții dominante a reclamantei pe piața zahărului industrial

69 Reclamanta susține, în cadrul celui de-al doilea motiv, că decizia atacată, în măsura în care constată că aceasta ocupa o poziție dominantă pe piața zahărului industrial, este viciată de erori evidente de apreciere și de drept.

70 Trebuie, totuși, să se constate că reclamanta nu a contestat nicăieri faptul că a deținut, pe tot parcursul perioadei în litigiu (1985-1995), o cotă de peste 90 % din piața zahărului industrial din Irlanda [considerentul (108) al deciziei atacate]. Astfel cum a subliniat Comisia în decizia atacată [considerentul (100)], poziția dominantă privește o poziție de putere economică deținută de o întreprindere, care îi conferă acesteia puterea de a împiedica menținerea unei concurențe efective pe piața relevantă, oferindu-i posibilitatea unor comportamente independente într-o măsură considerabilă față de concurenții săi, clienții săi și, în cele din urmă, consumatorii săi (Hotărârea Hoffmann-La Roche/Comisia, menționată anterior, punctul 38). Existența unei poziții dominante poate rezulta din mai mulți factori care, luați separat, nu sunt în mod necesar hotărâtori. Totuși, dintre acești factori, cotele de piață extrem de mari constituie în sine, cu excepția situațiilor excepționale, dovada existenței unei poziții dominante (Hotărârea Curții Hoffmann-La Roche/Comisia, menționată anterior, punctul 41 și Hotărârea din 3 iulie 1991, AKZO/Comisia, cauza C-62/86, Rec., p. I-3359, punctul 60; Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1991, Hilti/Comisia, cauza T-30/89, Rec., p. II-1439, punctul 91, Hotărârea din 6 octombrie 1994, Tetra Pak/Comisia, cauza T-83/91, Rec., p. II-755, punctul 109 și Hotărârea Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 76). Astfel, din jurisprudență rezultă că o cotă de piață care depășește 50 % constituie, în sine, o dovadă a existenței unei poziții dominante pe piața în cauză (Hotărârea AKZO/Comisia, menționată anterior, punctul 60).

71 Prin urmare, în principiu, poziția dominantă a reclamantei pe piața zahărului industrial din Irlanda în perioada 1985-1995 putea să fie dedusă din simpla constatare că, în cursul acestei perioade, aceasta a realizat mai mult de 90 % din vânzările înregistrate pe piața zahărului industrial din Irlanda.

72 Cu toate acestea, reclamanta consideră că Comisia a comis o eroare, având în vedere că nu a luat în considerare patru elemente care, potrivit acesteia, constituie situații excepționale, în sensul jurisprudenței menționate anterior și care privesc, pe de o parte, absența independenței în raport cu concurenții (pretinsa inaccesibilitate a pieței irlandeze și neluarea în considerare a potențialei concurențe) și, pe de altă parte, absența independenței în raport cu clienții (absența independenței în raport cu cei mai mari clienți ai săi și pierderile financiare).

Cu privire la pretinsa absență a independenței reclamantei în raport cu concurenții săi

73 În primul rând, reclamanta contestă faptul că piața irlandeză a fost inaccesibilă producătorilor de zahăr stabiliți în alte state membre [considerentul (107) al deciziei atacate]. Aceasta susține că costul transportului nu a împiedicat importurile de zahăr industrial în Irlanda în perioada avută în vedere. O înțelegere corectă a organizării comune a pieței de zahăr în general și a stabilirii prețurilor zahărului în special demonstrează netemeinicia unei astfel de afirmații. Amintind obiectivele acestei organizări comune, aceasta subliniază că regionalizarea prețului de intervenție nu mai reflectă ca în trecut costul transportului și că viabilitatea exporturilor către Irlanda depinde, în special, de diferența prețurilor zahărului între Irlanda și alte state membre [nota de subsol 11 de la considerentul (22) al deciziei atacate].

74 Reclamanta subliniază, de asemenea, că, în decizia atacată, Comisia recunoaște că prețurile medii franco fabrică ale zahărului tos în vrac din Irlanda sunt printre cele mai ridicate din Comunitate și au fost dintotdeauna mai mari decât prețurile medii din Regatul Unit [considerentul (108)] și că nu există obstacole în calea transportului maritim de zahăr între Regatul Unit și Irlanda de Nord [considerentul (96)]. Rezultă că Comisia nu consideră costul transportului ca fiind un obstacol major în calea importurilor în Irlanda de Nord, în pofida dimensiunii relativ reduse a pieței în cauză. Prin urmare, nu există niciun motiv pentru a aprecia diferit impactul asupra importurilor al costului transportului către Irlanda.

75 Aceasta adaugă că importurile de zahăr industrial în Irlanda au avut loc dintotdeauna, în special importuri de zahăr în saci, provenind din Franța [considerentul (102) al deciziei atacate]. În mod similar, societatea Gem Pack Ltd (denumită în continuare „Gem Pack”), ambalator de zahăr, concurent al reclamantei pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul și societatea Irish Biscuits Ltd (denumită în continuare „Irish Biscuits”), unul dintre cei mai importanți clienți ai săi, importă la ora actuală 75 % și respectiv 30 % din nevoile lor de zahăr industrial. Comisia a admis faptul că necesitatea unor containere speciale și costul suplimentar aferent acestora nu mai reprezintă un obstacol în calea importului de zahăr în vrac [considerentul (95) al deciziei atacate]. În plus, reclamanta susține că există de asemenea amenințarea unor importuri de cantități excedentare de zahăr generate de organizarea comună a pieței zahărului, având în vedere prețul mai scăzut al acestui excedent de zahăr. Reclamanta face referire, în această privință, la excedentele comunitare pentru anii 1990-1991 și 1995, care se ridicau la 4 200 000 de tone și respectiv 3 100 000 de tone.

76 Reclamanta concluzionează că, deși concurența generată de importuri este relativ scăzută în privința volumului, aceasta are mai mult decât o influență marginală asupra poziției sale concurențiale, contrar afirmațiilor Comisiei din decizia atacată [considerentul (105)].

77 În al doilea rând, reclamanta susține că Comisia a comis o eroare de drept apreciind în mod necorespunzător concurența potențială. Reclamanta amintește că, în temeiul jurisprudenței, pentru a stabili dacă există sau nu o potențială concurență pe piață, trebuie să se țină seama de eventualele capacități de producție neutilizate, care pot crea, între producătorii stabiliți pe piața în cauză, o situație de concurență potențială (Hotărârea Hoffmann-La Roche/Comisia, menționată anterior, punctul 48). Din aceleași motive, reclamanta susține că, în speță, exista o potențială concurență pe piața zahărului industrial din Irlanda, în măsura în care putea fi aprovizionată cu cantități care depășesc mult necesitățile sale, dată fiind supraproducția de pe piața comunitară, generată de organizarea comună a pieței zahărului, fără ca concurenții săi să se confrunte cu dificultăți economice și financiare.

78 Aceasta adaugă că, în decizia sa din 30 iulie 1991, referitoare la o concentrație de pe piața de zahăr din Italia (Cauza N IV/M.062 — Eridania/ISI), în care declară că o concentrație este compatibilă cu piața comună, pe baza Regulamentului (CEE) nr. 4064/89 al Consiliului (JO C 204, p. 1), Comisia a adoptat o perspectivă diferită privind piața zahărului industrial și a considerat că entitatea fuzionată nu prezenta riscul de a ocupa o poziție dominantă pe piață, având în vedere amenințarea importurilor de zahăr la prețuri scăzute din regiunile vecine și a costului scăzut al transportului. Comisia comite o eroare de drept tratând Irlanda și Republica Italiană în moduri atât de diferite, în vreme ce aceste două state membre sunt considerate ca fiind regiuni deficitare în organizarea comună a pieței zahărului.

79 În orice caz, aceasta consideră că decizia atacată este viciată de o eroare de drept, având în vedere că nu conține nicio apreciere a potențialei concurențe pe piața zahărului industrial din Irlanda. În plus, aceasta constată că, deși Comisia continuă să eludeze problema existenței unei potențiale concurențe în cadrul prezentei proceduri, observațiile sale privind „Peripheral Factor Allowances” (denumite în continuare „RCP”) arată că aceasta recunoaște existența și influența potențialei concurențe rezultate din posibilitatea de a obține zahăr industrial mai ieftin în alte state membre.

80 Argumentul reclamantei, potrivit căruia Comisia nu a ținut seama de potențiala concurență de pe piața zahărului industrial, trebuie să fie respins. Este suficient să se sublinieze că, între altele, Comisia a identificat concurenții reclamantei pe această piață [considerentul (102) al deciziei atacate] și a luat în considerare existența unei concurențe rezultate din importul de zahăr [considerentul (107)]. În memoriile sale, Comisia subliniază, în plus, că a recunoscut existența unei concurențe reziduale și a unei concurențe potențiale în privința importurilor, dar că a fost determinată să constate că, în fapt, numai ASI încercase efectiv, în calitate de concurent al reclamantei, să importe zahăr industrial în Irlanda, fapt care nu a fost contestat de reclamantă. Prin urmare, departe de a afecta constatarea Comisiei, faptul că, dintre clienții de pe piața industrială, doar Gem Pack și British Biscuits au importat zahăr industrial confirmă nivelul scăzut al concurenței reziduale care există pe piața irlandeză. În mod similar, astfel cum a observat însăși reclamanta, existența RCP, constatată în decizia atacată [considerentele

(70)-(72) și (136)-(144)], demonstrează că, de asemenea, Comisia a identificat existența unei concurențe reziduale și potențiale în privința importurilor.

81 În plus, argumentele invocate de reclamantă în cadrul prezentei proceduri, atât în memoriile sale, cât și în răspunsul său la o întrebare scrisă a Tribunalului, nu sunt de natură să demonstreze săvârșirea de către Comisie a unei erori de apreciere a efectului costului transportului asupra importurilor de zahăr industrial în Irlanda.

82 În decizia atacată [considerentul (95)], Comisia a luat în considerare argumentele reclamantei, potrivit cărora particularitățile organizării comune a pieței zahărului și existența unor excedente semnificative în alte state membre indică existența unei potențiale concurențe prin intermediul importurilor. Departe de a contesta afirmațiile reclamantei, Comisia afirmă că „importurile de zahăr în Irlanda reprezintă până în prezent doar o mică parte din consumul total de zahăr tos în această țară”. Reclamanta nu a contestat exactitatea acestei afirmații.

83 Comisia declară, în continuare, că „unul dintre principalele obstacole în calea importurilor de zahăr de pe continent este costul ridicat al transportului, în special în absența unei încărcături pentru traseul în sens invers” [considerentul (95)].

84 Rezultă că, în decizia atacată, Comisia nu a apreciat impactul costului transportului decât în raport cu importurile provenind de pe continent, de la state membre care, potrivit declarațiilor reclamantei, dispuneau de excedente semnificative și anume Franța, Germania, Danemarca, Belgia și Țările de Jos. Prin urmare, reclamanta nu se poate prevala, în cadrul prezentei proceduri, de o comparație cu costul transportului între Marea Britanie și Irlanda de Nord, pentru a evita răspunsul Comisiei la argumentul său bazat pe existența unor excedente în statele membre menționate anterior. În plus, este necesar să se amintească faptul că Marea Britanie și Irlanda de Nord fac parte din punct de vedere teritorial din același stat membru.

85 În decizia atacată [considerentul (95)], în realitate, Comisia și-a întemeiat răspunsul pe un extras din planul de afaceri din iunie 1994 al Greencore, întreprinderea care a deținut reclamanta începând cu 1991 [considerentul (18) al deciziei atacate], potrivit căruia:

„[...] marea majoritate a importurilor se face în saci de 50 kg, transportul zahărului în vrac fiind relativ scump, ca urmare a nevoii de containere speciale. Încurajăm clienții să se îndrepte cât mai repede spre instalații de tratare a zahărului vrac, punând accent pe economiile care pot fi făcute și împărțite între cele două părți. Proporția de zahăr în vrac din vânzările noastre industriale continuă să crească și se ridică la 83 % în prezent.”

86 Din acest pasaj reiese că, pe de o parte, până în 1994, importurile de zahăr industrial s-au efectuat în principal în saci de 50 kg dat fiind costul mai ridicat al transportului de zahăr în vrac și că, pe de altă parte, reclamanta a promovat cu succes în rândul clienților săi utilizarea instalațiilor de tratare a zahărului în vrac.

87 Critica formulată de reclamantă, prezentată deja în răspunsul acesteia la comunicarea obiecțiilor [considerentul (95) al deciziei atacate], se referă, prin urmare, numai la aprecierea costului transportului de zahăr vrac începând cu 1994. În schimb, acestea nu sunt de natură să conteste în niciun fel constatările Comisiei în privința perioadei anterioare anului 1994. Informațiile suplimentare furnizate de reclamantă ca răspuns la o întrebare scrisă a Tribunalului indică inclusiv faptul că argumentul său privește, în realitate, sfârșitul perioadei în cursul căreia au fost comise încălcările vizate la articolul 1 din dispozitivul deciziei atacate sau chiar o perioadă ulterioară deciziei respective. În răspunsul său, reclamanta a precizat că „până în 1995 și parțial la începutul anului 1996, importurile de zahăr erau efectuate aproape exclusiv în saci. Începând cu 1996, transportul vrac a căpătat importanță, datorită tehnicii mai puțin costisitoare și mai sofisticate, constând în dispunerea unor prelate în interiorul containerelor”. Prin urmare, Comisia avea dreptul să considere că „oricare ar fi situația actuală, remarca [reclamantei] arată că costul transportului a fost un impediment în calea importurilor de zahăr vrac pentru aproape toată perioada avută în vedere” [considerentul (95) al deciziei atacate].

88 De asemenea, este necesar să se sublinieze faptul că reclamanta nu a contestat faptul că clienții săi de pe piața de zahăr industrial s-au echipat, de-a lungul anilor, cu silozuri pentru depozitarea zahărului lor, generând un declin constant al transportului în saci [considerentul (95) al deciziei atacate].

89 Deși critică aprecierea structurii concurențiale a pieței în cauză apărută de Comisie în decizia atacată, reclamanta nu demonstrează totuși că, în realitate, importurile de zahăr industrial în Irlanda au avut un impact mai mult decât marginal asupra cotei sale de piață și asupra poziției sale concurențiale [considerentul (105) al deciziei atacate]. Trebuie să se constate, în această privință, că cifrele pe care aceasta le-a prezentat pentru a ține seama de proporția importurilor de zahăr industrial din marfa cumpărată de clienții săi Gem Pack și British Biscuits nu se bazează pe niciun element doveditor.

90 În mod similar, deși reclamanta susține că excedentele de producție din alte state membre puteau fi exportate către Irlanda [a se vedea, de asemenea, considerentul (95) al deciziei atacate], aceasta nu contestă faptul că dimensiunea redusă a pieței irlandeze constituia un obstacol în calea unor astfel de importuri, având în vedere cerințele speciale de rentabilitate, pe care le implica importul de zahăr industrial pe această piață [considerentul (107) al deciziei atacate].

91 În cele din urmă, referirea la cauza Eridania/ISI este lipsită de relevanță, în măsura în care constatarea Comisiei se bazează, în această speță, pe costul scăzut al transportului și pe amenințările importurilor majore din regiunile vecine. Reclamanta nu a demonstrat în nici un fel că costul transportului era scăzut și că exista o amenințare credibilă de o astfel de natură din partea importurilor.

Reclamanta nu a reușit așadar să demonstreze că Comisia a comis o eroare, neconsiderând că pretinsa absență a independenței sale în raport cu concurenții constituia o situație excepțională în sensul jurisprudenței menționate anterior la punctul 70.

Cu privire la pretinsa absență a independenței reclamantei față de clienții săi

93 Reclamanta scoate în evidență cota mică (1,4%) pe care o deține din piața comunitară și puterea de piață a grupurilor industriale internaționale de care aparțin unii dintre clienții săi și, în special doi dintre aceștia, (...) ¹. Apartenența acestora la astfel de grupuri le permitea să găsească ușor alte surse de aprovizionare în alte state membre. Reclamanta obiectează, în această privință, împotriva distincției efectuate aparent de către Comisie între, pe de o parte, clienții prezenți în Irlanda de Nord și care fac parte din grupuri stabilite de asemenea, în Marea Britanie, care pot cumpăra zahărul de care au nevoie de la producători britanici [considerentul (96) al deciziei atacate] și, pe de altă parte, clienții din Irlanda ai reclamantei.

94 Această putere de piață, recunoscută de Comisie în decizia atacată [considerentul (107)], limitează, prin urmare, capacitatea reclamantei de a influența prețurile zahărului industrial. În plus, reclamanta pretinde că cei doi clienți principali ai săi pot stabili și stabilesc efectiv prețul lor de cumpărare a zahărului industrial și influențează astfel prețul oferit celorlalți clienți ai săi. Reclamanta citează, în această privință, mai multe extrase din corespondența clienților săi. Comisia comitea, prin urmare, o eroare declarând, în decizia atacată, că volumul vânzărilor celor doi clienți principali ai acesteia nu contrabalansează poziția sa dominantă [considerentul (108)]. Reclamanta pretinde că, pentru a putea concluziona că aceasta deținea o poziție dominantă, Comisia ar fi trebuit să compare cele două grupuri de forțe opuse (Hotărârea SIV și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 366).

95 Poziția sa reală pe piață, care nu corespundea unei poziții dominante, este evidențiată în special prin compararea prețurilor nete medii ale zahărului industrial din Irlanda de Nord și respectiv din Irlanda. Această comparație arată că prețurile nete medii sunt mai scăzute în Irlanda decât în Irlanda de Nord, în vreme ce prețurile de vânzare cu amănuntul sunt mai ridicate în Irlanda decât în Irlanda de Nord.

96 În orice caz, reclamanta susține că nu deținea o poziție dominantă pe piața zahărului industrial din Irlanda înainte de 1990, date fiind dificultățile financiare cu care s-a confruntat în anii 1980. Acestea ar fi făcut-o extrem de dependentă de clienții săi industriali care, informați cu privire la existența acestor dificultăți, i-au impus propriile lor prețuri. Reclamanta pretinde chiar și că, la vremea respectivă, a vândut zahăr industrial la un preț mai mic decât prețul de intervenție garantat de organizarea comună a pieței zahărului. Reclamanta îi reproșează Comisiei faptul că a considerat că aceste dificultăți sunt lipsite de relevanță [considerentele (103) și (108)]. Aceasta consideră că Comisia ar fi trebuit să se întrebe dacă ar fi fost diferit comportamentul său în cazul în care nu s-ar fi confruntat cu astfel de dificultăți financiare la vremea respectivă.

97 Deși Comisia a recunoscut parțial, în decizia atacată [considerentul (107)], puterea comercială a celor doi clienți ai reclamantei, menționați de aceasta, a considerat totuși că această putere nu era de natură să afecteze poziția dominantă a reclamantei, din două motive.

---

¹ Date confidențiale necomunicate.

Pe de o parte, ceilalți clienți ai reclamantei, care reprezentau încă (...) % din volumul său de vânzări, nu dispuneau de o astfel de putere comercială. Pe de altă parte, Comisia a considerat că particularitățile regimului comunitar aplicabil zahărului îi împiedică pe cei doi clienți ai reclamantei să găsească alte surse de aprovizionare pe termen scurt [considerentul (107)].

98 Trebuie să se constate că argumentele reclamantei nu pun la îndoială constatarea Comisiei din decizia atacată [considerentul (107)]. În primul rând, reclamanta nu contestă faptul că ceilalți clienți ai săi absorbau (...) % din producția sa de zahăr industrial, ceea ce reprezenta o cotă a pieței zahărului industrial din Irlanda ce depășea (...) %. Reclamanta poate, prin urmare, cu greu să pretindă că Comisia a comis o eroare de apreciere, declarând că, „în pofida prezenței a doi mari clienți, cererea este alcătuită dintr-un anumit număr de cumpărători care nu sunt la fel de puternici și care nu pot fi agregați, astfel încât să se concluzioneze că aceștia puteau să limiteze puterea comercială a furnizorului lor, a cărui cotă de piață depășește 90 %” [considerentul (108)]. Același lucru este valabil și pentru afirmația sa potrivit căreia „volumul vânzărilor celor doi clienți principali ai săi nu contrabalansează poziția dominantă deținută de Irish Sugar” [considerentul (108)]. În plus, considerentele (107) și (108) ale deciziei atacate demonstrează că Comisia a efectuat o analiză a forțelor relevante. Reclamanta nu mai poate să invoce, în sprijinul tezei sale, o contradicție între analiza Comisiei privind clienții britanici ai reclamantei din Irlanda de Nord și cea care privește clienții acesteia din Irlanda, în măsura în care Irlanda de Nord este una din componentele Regatului Unit și nu Irlanda, care este în sine un stat membru.

99 Deși reclamanta a insistat, în mai multe rânduri, asupra importanței reduse a pieței irlandeze în raport cu alte piețe naționale din Comunitate, atrăgând atenția asupra cotei reduse din piața comunitară, pe care o deținea în cursul perioadei în litigiu (1,4 %), aceasta nu poate totuși contesta faptul că piața geografică în cauză reprezenta o parte considerabilă din piața comună [considerentul (97) al deciziei atacate], în măsura în care corespunde teritoriului unui stat membru, astfel cum, de altfel, a recunoscut reclamanta la ședință.

100 În plus, deși din corespondența invocată de reclamantă, pentru a demonstra puterea comercială a celor doi principali clienți ai acesteia, reiese că prețul de vânzare care li se aplica era aliniat la prețul de vânzare al zahărului industrial pe care îl obțineau în Regatul Unit, nu este justificat să se deducă din aceasta că stabilirea unor astfel de prețuri influența stabilirea prețurilor pe care aceasta le aplica celorlalți clienți industriali ai săi.

101 De asemenea, reclamanta nu se poate prevala nici de compararea prețurilor nete medii între Irlanda și Regatul Unit pentru a contesta faptul că ocupa o poziție dominantă pe piața zahărului industrial din Irlanda. Astfel, faptul că prețurile practicate de reclamantă nu erau mai ridicate decât cele în vigoare în Irlanda de Nord sau chiar mai scăzute, nu permite să se ajungă la concluzia că aceasta nu deținea o poziție dominantă pe piața zahărului industrial din Irlanda (Hotărârea Curții din 9 noiembrie 1983, Michelin/Comisia, cauza 322/81, Rec., p. 3461, punctul 59). În orice caz, o astfel de comparație nu este hotărâtoare, în măsura în care este vorba despre medii care reflectă, în special, prețurile acordate celor mai importanți clienți ai reclamantei, căreia îi subliniază puterea comercială. Prezența unor date referitoare la acești doi clienți, reprezentând (...) % din vânzările sale, denaturează, într-adevăr, analiza prețurilor medii aplicate efectiv celorlalți clienți ai săi.

102 În cele din urmă, în afara faptului că reclamanta nu a prezentat nici cea mai mică dovadă care să illustreze faptul că clienții acesteia au profitat de situația sa financiară dificilă de la vremea respectivă, în cadrul stabilirii prețurilor, trebuie să se constate că Comisia nu a trecut sub tăcere argumentul reclamantei întemeiat pe existența acestor pierderi financiare. Dimpotrivă, aceasta a precizat, la considerentul (103) al deciziei atacate, că „faptul că [reclamanta] a suferit pierderi în cursul primei jumătăți a anilor 1980 nu este incompatibil cu existența unei poziții dominante”, făcând referire, în această privință, la Hotărârea Michelin/Comisia, menționată anterior, în care Curtea a considerat că o rentabilitate nulă temporară și chiar pierderile nu sunt incompatibile cu o poziție dominantă (punctul 59).

103 Astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia, pierderile înregistrate de o întreprindere cu o poziție dominantă nu constituie, în sine, un factor mai relevant decât profiturile înregistrate de o întreprindere care practic perfect concurența pe o piață deschisă. Reclamanta, de altfel, nu a pretins și nici nu a demonstrat în vreun fel că respectivele pierderi financiare rezultau din existența unei concurențe speciale pe piața zahărului industrial sau a unei deteriorări a poziției sale concurențiale pe această piață. Astfel cum subliniază Comisia, aceste pierderi ar fi putut rezulta din modalitatea de gestiune statală a acestei întreprinderi în cursul anilor 1980.

104 Reclamanta nu a reușit, prin urmare, să demonstreze comiterea unei erori de către Comisie, având în vedere că aceasta nu a considerat că pretinsa absență a independenței față de clienții săi constituie o situație excepțională în sensul jurisprudenței menționate anterior la punctul 70. Rezultă că Comisia nu a comis erorile de apreciere și de drept denunțate de reclamantă, constatând că aceasta ocupa o poziție dominantă pe piața zahărului industrial în Irlanda între 1985 și 1995. În consecință, al doilea motiv trebuie să fie respins.

3. Cu privire la abuzul de poziție dominantă al reclamantei pe piața zahărului industrial și a zahărului destinat vânzării cu amănuntul

105 În cadrul celui de-al treilea și al patrulea motiv, reclamanta critică analiza celor șase comportamente abuzive de care este acuzată și pe care le-a adoptat atât pe piața zahărului industrial din Irlanda (aplicarea unor prețuri selective scăzute potențialilor clienți ai ASI, RCP-urile și aplicarea unor prețuri discriminatorii în privința ambalajelor de zahăr concurenți), cât și pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul (reducerea taxelor vamale, reduceri la export, rabaturi pentru fidelitate, rabaturi condiționate și prețuri selective).

106 Criticile formulate de reclamantă în cadrul celui de-al treilea motiv vizează practicile descrise la considerentele (45) și (70)-(77) ale deciziei atacate, analizate la considerentele (123), (136)-(150) și constatate la articolul 1 alineatele (1), (4) și (5) din dispozitiv; cele formulate în cadrul celui de-al patrulea motiv vizează practicile descrise la considerentele (46)-(69) și (78)-(84), analizate la considerentele (123)-(135) și (151)-(154) și constatate la articolul 1 alineatele (1), (2), (3) și alineatul (6) literele (i) și (ii) din dispozitiv.

107 În decizia atacată, Comisia a dedus existența unor abuzuri de poziție dominantă din analiza faptelor stabilite pe baza unor dovezi documentare care demonstrează, potrivit acesteia, că reclamanta „a dus o politică comercială destinată, în principal, să protejeze piața sa națională din Irlanda, pe de o parte, împotriva importurilor provenind din alte state membre și, pe de altă parte, împotriva ambalatorilor de zahăr concurenți din Irlanda. În plus, de cel puțin zece ani, politica comercială a [reclamantei] a presupus impunerea unei politici a prețurilor discriminatorii pe piața sa națională” [considerentul (114)]. Comisia îi reproșează, astfel, reclamantei că a „recurs la metode diferite de cele care reglementează o concurență normală în privința produselor sau serviciilor, pe baza prestațiilor agenților economici, ceea ce a determinat împiedicarea menținerii gradului de concurență care există încă pe piață sau a creșterii acestei concurențe” [considerentul (114)]. De asemenea, aceasta precizează că „pentru a-și apăra piața, [reclamanta] a recurs la diverse forme de comportament abuziv, pe care le-a utilizat succesiv sau simultan, începând cu 1985, ori de câte ori s-a considerat necesar” [considerentul (116)].

108 În continuare, Comisia examinează fiecare din aceste practici ilegale, care au fost integrate „într-o politică durabilă și globală de protejare a pieței naționale a [reclamantei], atât în ceea ce privește zahărul pentru uz industrial, cât și în privința zahărului comercializat cu amănuntul” [considerentul (118)]. Pe de o parte, aceasta analizează „măsurile destinate să protejeze piața națională împotriva concurenței importurilor provenite din alte state membre”, făcând distincție între cele care vizează importurile din Franța și cele care vizează importurile din Irlanda de Nord [considerentele (119)–(135)]. Pe de altă parte, aceasta examinează „comportamentul în materie de stabilire a prețurilor, care are un efect discriminatoriu în privința anumitor categorii de clienți”, făcând distincție între reducerile la export și discriminarea activă în privința ambalatorilor concurenți [considerentele (136)–(154)]. La articolul 1 din dispozitivul deciziei atacate, Comisia insistă asupra faptului că comportamentele denunțate se înscriau într-o politică globală și constantă, care viza să protejeze poziția reclamantei pe piața zahărului din Irlanda.

109 Reclamanta contestă faptul că a încălcat dispozițiile articolului 86 din tratat punând în aplicare o politică globală și constantă de protejare abuzivă a poziției sale pe piața zahărului din Irlanda. Criticile sale au ca scop să demonstreze fie că nu a recurs la practicile abuzive care îi sunt reproșate în decizia atacată, fie că practicile respective nu contravin cerințelor articolului 86 din tratat.

110 Înainte de a examina argumentele părților referitoare la fiecare din practicile vizate la articolul 1 din dispozitivul deciziei atacate și sancționate la articolul 2, este necesar să se amintească criteriile de stabilire a caracterului abuziv al practicilor unei întreprinderi care ocupă o poziție dominantă.

111 Potrivit unei jurisprudențe constante, noțiunea de exploatare abuzivă este o noțiune obiectivă care se referă la comportamentele unei întreprinderi aflate într-o poziție dominantă, care sunt de natură să influențeze structura unei piețe în cadrul căreia, tocmai ca urmare a prezenței întreprinderii în cauză, gradul de concurență a scăzut deja și care, prin recurgerea la metode diferite de cele care reglementează o concurență normală în privința produselor sau serviciilor, pe baza prestațiilor agenților economici, conduc la menținerea gradului de

concurență care există încă pe piață sau la creșterea acestei concurențe (Hotărârea Hoffmann-La Roche/Comisia, menționată anterior, punctul 91 și Hotărârea Akzo/Comisia, menționată anterior, punctul 69). Rezultă că articolul 86 din tratat îi interzice unei întreprinderi dominante să elimine un concurent și să își consolideze astfel poziția, recurgând la alte metode decât cele care intră sub incidența unei concurențe pe merit. Din acest punct de vedere, nu orice concurență prin preț poate fi considerată ca fiind legitimă (Hotărârea Akzo/Comisia, menționată anterior, punctul 70). Interdicția prevăzută la articolul 86 din tratat este justificată de asemenea de preocuparea de a nu cauza prejudicii consumatorilor (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Curtii din 21 februarie 1973, Europemballage și Continental Can/Comisia, cauza 6/72, Rec., p. 215, punctul 26 și Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, menționată anterior, punctele 526 și 527).

112 În consecință, deși constatarea existenței unei poziții dominante nu implică în sine niciun reproș față de întreprinderea în cauză, acesteia îi revine, independent de cauzele unei asemenea poziții, o responsabilitate specială de a nu aduce atingere, prin comportamentul său, concurenței efective și nedenaturate pe piața comună (Hotărârea Michelin/Comisia, menționată anterior, punctul 57). În mod similar, deși existența unei poziții dominante nu privează o întreprindere plasată în această poziție de dreptul de a-și proteja propriile interese comerciale, atunci când acestea sunt amenințate și deși această întreprindere are dreptul, într-o măsură rezonabilă, de a adopta măsurile pe care le consideră adecvate pentru a-și proteja interesele, nu se pot accepta totuși astfel de comportamente dacă au ca scop consolidarea acestei poziții dominante și folosirea abuzivă a acesteia (Hotărârea United Brands/Comisia, menționată anterior, punctul 189, BPB Industries și British Gypsum/Comisia, menționată anterior, punctul 69, Tetra Pak/Comisia, menționată anterior, punctul 147 și Hotărârea Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 107).

113 În speță, Comisia îi reproșează reclamantei faptul că a adoptat, în cadrul unei politici durabile și globale, două tipuri de comportamente abuzive diferite. Comisia observă, pe de o parte, un ansamblu de practici legate de stabilirea unor prețuri discriminatorii de către reclamantă, atât pe piața zahărului industrial (prețuri selective pentru potențialii clienți ai ASI, RCP-uri și prețuri discriminatorii în privința ambalajelor de zahăr concurenți), cât și pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul (reducerea taxelor vamale, rabaturi pentru fidelitate, rabaturi condiționate și prețuri selective). Pe de altă parte, Comisia identifică, pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, schimburi de produse care constituie o exploatare abuzivă a unei poziții dominante.

114 În ceea ce privește mai ales practicile care privesc stabilirea prețurilor de către reclamantă, din jurisprudență reiese că, pentru a stabili eventualul caracter abuziv al unei practici de stabilire a prețurilor, este necesar să se aprecieze toate circumstanțele, în special criteriile și regulile de acordare a rabaturilor și să se examineze dacă rabaturile tind, prin oferirea unui avantaj care nu are la bază nicio prestație economică justificativă, să ia sau să restrângă libertatea cumpărătorului de a-și alege sursele de aprovizionare, să împiedice accesul concurenților la piață, să impună partenerilor comerciali condiții inegale la prestații echivalente sau să consolideze poziția dominantă prin denaturarea concurenței (Hotărârea Hoffmann-La Roche/Comisia, menționată anterior, punctul 90 și Hotărârea Michelin/Comisia, menționată anterior, punctul 73). Caracterul denaturat al concurenței rezultă din faptul că avantajul financiar acordat de întreprinderea aflată într-o poziție dominantă nu are la bază un

considerent justificat din punct de vedere economic, ci tinde să împiedice aprovizionarea de la concurenți a clienților acestei întreprinderi dominante (a se vedea Hotărârea Michelin/Comisia, menționată anterior, punctul 71). Una din circumstanțe poate consta așadar în faptul că practica în cauză se desfășoară în cadrul unui plan al întreprinderii dominante având ca scop să elimine un concurent (Hotărârea Akzo/Comisia, menționată anterior, punctul 72 și Hotărârea Compagnie Maritime Belge Tansports și alții/Comisia, menționată anterior, punctele 147 și 148).

115 În cele din urmă, trebuie amintit faptul că articolul 86 paragraful al doilea litera (c) din tratat prevede în mod expres că practicile abuzive pot consta îndeosebi în aplicarea în raporturile cu partenerii comerciali a unor condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel un dezavantaj concurenței.

116 În lumina acestor principii trebuie să fie apreciate realitatea și legalitatea practicilor constatate și sancționate în decizia atacată și amintite la punctul 113 de mai sus.

Cu privire la practicile referitoare la stabilirea prețurilor de către reclamantă

Cu privire la piața zahărului industrial

– Aplicarea în mod selectiv a unor prețuri scăzute în cazul potențialilor clienți ai ASI

117 Potrivit deciziei atacate, dintr-o notă din 8 martie 1988 a directorului comercial al SDL [considerentul (45)], care stabilește o politică a prețurilor scăzute, aplicate în mod selectiv potențialilor clienți ai ASI [considerentul (123)], reiese că „între 1986 și 1988, [reclamanta a] acordat în mod selectiv prețuri scăzute clienților unui importator de zahăr francez” [articolul 1 alineatul (1)].

118 Reclamanta neagă faptul că a acordat astfel de prețuri și contestă, în orice caz, caracterul abuziv al unei politici de stabilire a prețurilor destinată pur și simplu apărării poziției ocupate de aceasta pe piață.

119 Comisia a subliniat că, încercând să justifice legalitatea unor asemenea prețuri selective, reclamanta recunoaște realitatea existenței lor. În plus, aceasta susține că nota din 8 martie 1988 demonstrează suficient realitatea comportamentului adoptat de reclamantă pe piața zahărului industrial în privința potențialilor clienți ai ASI.

120 Dovezile prezentate de Comisie în decizia atacată nu permit totuși să se stabilească realitatea încălcării constatate la articolul 1 alineatul (1) din decizia atacată.

121 În afara faptului că reclamanta neagă că ar fi aplicat astfel de prețuri potențialilor clienți ai ASI pe piața zahărului industrial, trebuie să se constate că nota directorului comercial al SDL

nu indică faptul că reclamanta a adoptat efectiv un astfel de comportament între 1986 și 1988. Deși, în mod cert, această notă din 8 martie 1988 expune politica stabilirii prețurilor pe care directorul comercial al SDL intenționa să o aplice, aceasta nu raportează aplicarea unei astfel de politici între 1986 și 1988, întrucât are ca obiect tocmai schițarea unei politici viitoare.

122 În plus, pasajul care privește atitudinea adoptată de SDL înainte de redactarea acestei note nu face referire în niciun fel la aplicarea unor prețuri selective clienților ASI, întrucât în notă se precizează: „Între timp, am inițiat o vigență crescută la nivelul consumatorilor industriali, pentru a stabili sfera de aplicare a oricărei creșteri a activității din partea ASI.” [considerentul (45) al deciziei atacate]. Nu li se poate reproșa, reclamantei și SDL, doar pe această bază faptul că au abuzat de poziția lor dominantă colectivă de pe piața zahărului industrial, aplicând în mod selectiv prețuri scăzute clienților ASI înainte de 8 martie 1988. Cuvintele respective se referă doar la analizarea, de către întreprinderile aflate într-o poziție dominantă, a activității unuia din concurenții lor, ceea ce nu constituie, în sine, o practică abuzivă în sensul articolului 86 din tratat.

123 În plus, astfel cum subliniază reclamanta, trebuie să se constate că analiza notei directorului comercial al SDL din 8 martie 1988 este efectuată, în decizia atacată [considerentele (45)-(123)], în cadrul considerentelor consacrate practicilor referitoare la piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul.

124 În astfel de condiții, este necesară anularea articolului 1 alineatul (1) din dispozitivul deciziei atacate, în măsura în care acesta constată că reclamanta a încălcat articolul 86 din tratat, acordând, între 1986 și 1988, prețuri în mod selectiv scăzute clienților ASI.

– RCP

125 Potrivit deciziei atacate, „începând cu (cel puțin) 1985, [reclamanta] aplică un sistem de «reduceri la exportul de zahăr», adică reduceri acordate în favoarea zahărului procesat, exportat către alte state membre, exercitând astfel o discriminare împotriva clienților zahărului industrial care aprovizionează piața industrială irlandeză” [articolul 1 alineatul (4)]. Comisia afirmă că reclamanta a acordat, pe tot parcursul perioadei în litigiu, o reducere clienților săi industriali care intenționau să exporte produsul lor final, în principal către alte state membre. Astfel, clienții respectivi au informat reclamanta cu privire la volumul exporturilor lor pentru a obține acest rabat [considerentul (70)]. În plus, nivelul acestei reduceri varia în funcție de clientul în cauză, de perioada în cauză sau de statul membru de export, fără să corespundă totuși volumului exportat [considerentele (71) și (72)]. Comisia a dedus din aceasta că reclamanta aplica condiții inegale la prestații echivalente, în sensul articolului 86 paragraful al doilea litera (c) din tratat, atât între clienții exportatori [considerentul (137)], cât și între aceștia și clienții care își rezervau producția pieței irlandeze [considerentul (138)], creând astfel un dezavantaj concurențial anumitor clienți [considerentul (136)]. Dezavantajul astfel cauzat clienților neexportatori era cu atât mai important cu cât, după cum a susținut însăși reclamanta, gradul de concurență de pe piața irlandeză a produselor alimentare crescuse considerabil [considerentul (139)]. Sistemul RCP a plasat de asemenea ceilalți ambalatori de zahăr pe picior de inegalitate în raport cu reclamanta pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul [considerentul (143)]. În cele din urmă, „caracterul discriminatoriu al sistemului RCP [era] cu

atât mai evident cu cât acesta nu [era] conform cu obiectivele regimului comun al zahărului” [considerentul (144)].

126 Reclamanta contestă analiza prezentată în decizia atacată și încearcă să apere legalitatea RCP.

127 În primul rând, aceasta amintește că scopul acestor RCP-uri era de a subvenționa exporturile de produse transformate pe bază de zahăr, în conformitate cu dorința guvernului irlandez de a susține sectorul național, important din punct de vedere economic, al fabricării produselor alimentare și a băuturilor [a se vedea considerentele (20) și (97) ale deciziei atacate]. Ca urmare a alegerii guvernului irlandez a unei politici de devalorizare a lirei verzi, care se traduce prin prețuri agricole mai ridicate în Irlanda decât în Regatul Unit, a devenit extrem de dificil pentru producătorii irlandezi de produse transformate care conțin zahăr să concureze pe piața Regatului Unit și pe alte piețe de export. În pofida acordării de RCP, unii dintre clienții în cauză nu au supraviețuit sau au fost obligați să își transfere activitățile de producție în afara Irlandei. Reclamanta explică, astfel, că costul reducerii prețurilor, suportată de industria de prelucrare, era compensat parțial de o creștere a prețurilor de vânzare cu amănuntul, care, în cursul anilor 1970 și o mare parte din anii 1980, era controlat prin dispoziții legale. Reclamanta consideră că încurajarea oficială a acordării acestor RCP o exonerează parțial sau integral.

128 Trebuie mai întâi să se constate că reclamanta nu contestă constatările de fapt ale Comisiei, prezentate la considerentele (70)-(72) ale deciziei atacate, care stabilesc realitatea și condițiile speciale de acordare a acestor RCP între 1985 și 1995. Argumentul său urmărește doar să demonstreze legalitatea lor în raport cu articolul 86 din tratat. În plus, acesta este, în mare parte, identic cu cel prezentat în cadrul procedurii administrative și la care Comisia a răspuns detaliat în decizia atacată [considerentele (140)-(142)].

129 În continuare, argumentul întemeiat pe încurajarea de către guvernul irlandez a subvenționării exporturilor de zahăr irlandez nu este util, în circumstanțele speței, în niciun fel apărării reclamantei. Astfel, după cum a subliniat în mod întemeiat Comisia, reclamanta nu a fost în măsură să demonstreze faptul că această pretinsă încurajare era de natură să o priveze, în fapt, de orice autonomie în alegerea politicii sale comerciale.

130 În Hotărârea din 11 noiembrie 1997, Comisia și Franța/Ladbroke Racing (cauzele conexe C-359/95 P și C-379/95 P, Rec., p. I-6265, punctele 33 și 34), Curtea a considerat că articolele 85 și 86 din tratat se aplică numai în cazul unor comportamente anticoncurențiale care au fost adoptate de întreprinderi din propria lor inițiativă (a se vedea, în acest sens, în ceea ce privește articolul 86 din tratat, Hotărârea Curții din 20 martie 1985, Italia/Comisia, cauza 41/83, Rec., p. 873, punctele 18–20, Hotărârea din 19 martie 1991, Franța/Comisia, numită „Terminale de telecomunicații”, cauza C-202/88, Rec., p. I-1223, punctul 55 și Hotărârea din 13 decembrie 1991, GB-Inno-BM, cauza C-18/88, Rec., p. I-5941, punctul 20). Dacă un comportament anticoncurențial este impus întreprinderilor de către o legislație națională sau aceasta creează un cadru juridic care elimină în sine orice posibilitate de activitate concurențială din partea întreprinderilor respective, articolele 85 și 86 nu se aplică. Într-o asemenea situație, restricționarea concurenței nu poate fi atribuită, astfel cum implică aceste

dispoziții, comportamentului autonom al întreprinderilor (a se vedea, de asemenea, Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, menționată anterior, punctele 36–72 și, în special, punctele 65 și 66, precum și 71 și 72). În schimb, articolele 85 și 86 din tratat pot fi aplicate în cazul în care se constată că legislația națională nu exclude posibilitatea ca întreprinderile să aibă un comportament autonom care împiedică, restrânge sau denaturează concurența (a se vedea Hotărârea Curți din 29 octombrie 1980, Van Landewyck și alții/Comisia, cauzele conexe 209/78–215/78 și 218/78, Rec., p. 3125, Hotărârea din 10 decembrie 1985, Stichting Sigarettenindustrie și alții/Comisia, cauzele conexe 240/82, 241/82, 242/82, 261/82, 262/82, 268/82 și 269/82, Rec., p. 3831 și Hotărârea din 17 iulie 1997, Ferriere Nord/Comisia, cauza C-219/95 P, Rec., p. I-4411).

131 În speță, întrucât reclamanta nu a invocat nicio legislație sau măsură a guvernului irlandez care i-a impus să adopte măsuri de subvenționare a exportului, trebuie să se considere că, indiferent de avizul guvernului irlandez în această privință, reclamanta și-a păstrat în totalitate autonomia comportamentului. Rezultă că articolul 86 din tratat i s-ar putea aplica.

132 În al doilea rând, reclamanta susține că analiza RCP efectuată de Comisie, are la bază o premisă eronată și anume că RCP nu sunt conforme cu obiectivele organizării comune a pieței zahărului [considerentul (144) al deciziei atacate] și ale pieței comune [considerentul (167) al treilea paragraf a treia liniuță al deciziei atacate]. Acordarea de RCP urmărea, astfel, un dublu obiectiv: pe de o parte, să le permită clienților săi să continue exporturile, atenuând dificultatea structurală generată de organizarea comună a pieței zahărului și, pe de altă parte, să își încurajeze clienții să se aprovizioneze în continuare din Irlanda și să susțină industria locală, în pofida unor costuri de producție mai ridicate.

133 Aprecierea caracterului legal al RCP de către Comisie nu se bazează, totuși, pe vreo premisă eronată. Pe de o parte, Comisia nu prezintă, în decizia atacată, compatibilitatea RCP cu organizarea comună a pieței zahărului ca fiind o condiție a legalității lor. Aprecierea de către Comisie a conformității lor cu organizarea comună a pieței zahărului [considerentul (144)] este independentă de constatarea caracterului lor discriminatoriu. Eventualul caracter eronat al acestei aprecieri nu afectează, prin urmare, raționamentul în urma căruia Comisia constată încălcarea articolului 86 din tratat.

134 Pe de altă parte, reclamanta nu poate pretinde că sistemul RCP este conform cu principiile care reglementează piața comună. Astfel cum se precizează în considerentul (157) al deciziei atacate, „practica [reclamantei], constând în acordarea de reduceri la exportul de zahăr transformat către alte state membre este de natură să denatureze comerțul cu zahăr industrial și produse alimentare care conțin o proporție considerabilă de zahăr și, prin urmare, să afecteze schimburile comerciale între statele membre”. Prin urmare, Comisia avea dreptul să considere că o asemenea practică, aplicată fără întrerupere în perioada 1985-1995, a avut ca efect denaturarea concurenței și a schimburilor comerciale în cadrul pieței comune [considerentul (167) al doilea paragraf a treia liniuță al deciziei atacate].

135 În al treilea rând, reclamanta susține că RCP sunt conforme cu Protocolul nr. 30 privind Irlanda (JO 1972, L 73, p. 182, denumit în continuare „Protocolul nr. 30”), anexat la Actul privind condițiile de aderare la Comunitățile Europene a Regatului Danemarcei, a Irlandei și a

Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și privind adaptările tratatelor (JO 1972, L 73, p. 14) și, de la intrarea în vigoare a Actului Unic European, intră sub incidența dispozițiilor tratatului referitoare la coeziunea economică și socială și, în acest caz, sub incidența articolului 130a din Tratatul CE (devenit, după modificare, articolul 158 din Tratatul CE). Aceasta adaugă că RCP se situează la intersecția dintre dispozițiile tratatului referitoare la coeziunea economică și socială și articolul 90 alineatul (2) din Tratatul CE [devenit articolul 86 alineatul (2) din Tratatul CE].

136 Cu toate acestea, RCP sunt măsuri adoptate de o întreprindere activă în sectorul zahărului și nu rezultă dintr-o inițiativă a unui stat membru care acționează în această calitate. În plus, astfel cum subliniază Comisia, articolul 1 din Regulamentul nr. 26 al Consiliului din 4 aprilie 1962 de aplicare a anumitor reguli de concurență în domeniul producției și comercializării de produse agricole (JO 1962, 30, p. 993, Ediție specială 03/vol. 1, p. 3), precizează că articolul 86 din tratat se aplică în domeniul producției și comerțului de produse agricole menționate în anexa II la Tratatul CE [a se vedea considerentul (115) al deciziei atacate]. În cele din urmă, reclamanta nu a pretins niciodată că este o întreprindere care are sarcina de a gestiona servicii de interes economic general sau că prezintă caracterul unui monopol fiscal, în sensul articolului 90 alineatul (2) din tratat. Argumentul său trebuie așadar să fie respins.

137 În al patrulea rând, reclamanta susține că RCP nu presupun o discriminare în detrimentul clienților săi pentru zahărul industrial, care aprovizionează numai piața irlandeză, situația lor nefiind comparabilă cu cea a industriei de prelucrare a zahărului destinată exportului. Departe de a constitui un obstacol în calea importurilor, RCP au consolidat integrarea pieței facilitând exporturile. Raționamentul Comisiei se bazează, în realitate, pe premisa falsă că piața irlandeză era deja izolată. Reclamanta îi reproșează, de asemenea, Comisiei că nu a ținut seama de realitatea pieței pe care își desfășura activitatea și de constrângerile la care era supusă. Astfel, Comisia nu a ținut seama de RCP decât în ceea ce privește efectele acestora asupra concurenței din Irlanda, fără să aprecieze efectul lor benefic asupra exporturilor în afara Irlandei.

138 În decizia atacată, Comisia a subliniat că normele de aplicare a RCP de către reclamantă între 1985 și 1995, presupuneau o dublă discriminare (a se vedea punctul 125 de mai sus), între clienții reclamantei de pe piața zahărului industrial din Irlanda, care exportă o parte din produsele lor transformate în afara Irlandei, pe de o parte și între aceștia și clienții reclamantei de pe piața zahărului industrial din Irlanda, care își rezervă producția doar pentru teritoriul irlandez, pe de altă parte. De asemenea, Comisia a constatat că aplicarea acestor reduceri în cazul exporturilor impunea un dezavantaj concurențial nejustificat din punct de vedere economic concurenților reclamantei care sunt stabiliți în afara Irlandei și ambalatorilor de zahăr concurenți ai reclamantei pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul din Irlanda, în măsura în care aceștia din urmă exercitau activitatea respectivă doar pe piața irlandeză.

139 Reclamanta nu a contestat dublul efect discriminatoriu denunțat în decizia atacată, ci a încercat pur și simplu să stabilească justificarea sa economică. Reclamanta nu a contestat nici faptul că reducerile respective erau destinate să împiedice clienții săi expuși concurenței străine să se aprovizioneze de la aceasta. Dimpotrivă, aceasta a subliniat că acordarea RCP

respective nu împiedicase o parte din industria irlandeză în cauză să își transfere activitățile în afara Irlandei. Aceasta a pretins de asemenea că astfel de reduceri favorizau exporturile și erau, prin urmare, conforme cu principiile de reglementare a pieței comune (a se vedea punctele 132 și 134 de mai sus). În plus, reclamanta a contestat, în cadrul criticii sale asupra legalității articolului 1 alineatul (5) din dispozitivul deciziei atacate (punctele 150–172 de mai jos), existența unei discriminări nejustificate în privința ambalatorilor de zahăr concurenți de pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul.

140 Acordând astfel de reduceri la export modalităților descrise la considerentele (71) și (72) ale deciziei atacate, reclamanta a aplicat, în realitate, condiții inegale la prestații echivalente, încălcând articolul 86 paragraful al doilea litera (c) din tratat, creând astfel clienților săi un dezavantaj concurențial. Un astfel de comportament, cu efecte discriminatorii multiple, constituie exploatarea abuzivă a unei poziții dominante, în sensul articolului 86 din tratat.

141 Mecanismele pieței au fost, astfel, denaturate în măsura în care reclamanta a stabilit prețul zahărului industrial fără să țină seama de oferta și cererea de pe piața zahărului industrial din Irlanda, ci luând în considerare cumpărătorii actuali și potențiali ai clienților săi, în funcție de locația acestora (a se vedea, în acest sens, Hotărârea United Brands/Comisia, menționată anterior, punctele 229 și 230).

142 Discriminarea practică astfel de reclamantă între clienții săi, ținând seama dacă aceștia își exportau sau nu propria producție, nu poate fi justificată, astfel cum pretinde reclamanta, de situațiile concurențiale diferite ale acestora.

143 Pe de o parte, această justificare nu acoperă întreaga sferă de aplicare a discriminării denunțate în decizia atacată. Comisia a subliniat, astfel, fără să fie contrazisă în această privință, că, întrucât RCP erau aplicate în anumite cazuri tuturor cumpărăturilor unui client, fără ca reclamanta să verifice cantitatea de zahăr încorporată în produsele transformate și exportate în final de clientul respectiv, acesta din urmă profita și de reducerea în cauză pentru vânzările sale de pe piața irlandeză [considerentul (141) al deciziei atacate].

144 Pe de altă parte, astfel cum precizează Comisia la considerentul (140) al deciziei atacate, clientul neexportator al reclamantei se confruntă de asemenea cu concurența comercianților stabiliți în celelalte state membre, având în vedere prezența tot mai mare a produselor străine pe piața irlandeză a produselor la fabricarea cărora este utilizat zahărul.

145 Deși reclamanta nu a acordat atenție acestui aspect în acțiunea sa, este necesar să se sublinieze, de asemenea, că Comisia nu s-a mulțumit să se prevaleze de caracterul discriminatoriu al RCP pentru a constata că acestea erau contrare articolului 86 din tratat. Aceasta a demonstrat de asemenea că acordarea lor genera un dezavantaj concurențial concurenților reclamantei de pe piața zahărului industrial, care erau stabiliți în afara Irlandei. Reclamanta a precizat astfel, în mod întemeiat, că „practica respectivă, constând în acordarea de reduceri la exportul de zahăr transformat către alte state membre [era] de natură să denatureze comerțul cu zahăr industrial și produse alimentare care conțin o proporție

considerabilă de zahăr și, prin urmare, să afecteze schimburile comerciale între statele membre” [considerentul (157) al deciziei atacate].

146 Reclamanta nu îi poate reproșa Comisiei nici faptul că a apreciat în mod eronat efectul RCP asupra izolării pieței irlandeze și nici nu poate pretinde că analiza Comisiei presupune absența, la nivelul prețurilor, a unor bariere la importul zahărului în Irlanda.

147 Pe de o parte, cu mai puțin de 5 % din zahărul industrial importat pe piața irlandeză, trebuie să se constate că este dificil să i se reproșeze Comisiei că a apreciat în mod eronat structura pieței respective, declarând-o izolată. În această privință, trebuie amintit faptul că reclamanta nu a contestat în niciun fel prezentarea cotelor de piață ale diverșilor comercianți activi pe piața zahărului industrial din Irlanda în cursul perioadei avute în vedere. Asigurându-și loialitatea clienților săi exportatori în ceea ce privește aprovizionarea lor cu zahăr industrial, reclamanta i-a împiedicat astfel pe aceia dintre ei care erau cei mai deschiși comerțului interstatat să se aprovizioneze de la concurenți stabiliți în alte state membre. Unul dintre efectele acordării RCP a fost așadar menținerea sau chiar accentuarea, izolării pieței zahărului industrial din Irlanda.

148 Pe de altă parte, având în vedere că în mod întemeiat Comisia a ținut seama de efectul RCP asupra concurenței din Irlanda, aceasta fiind piața pe care reclamanta deținea o poziție dominantă, reclamanta nu se poate prevala de niciun efect benefic al RCP asupra concurenței pe piața comună, date fiind exporturile în afara Irlandei generate de acestea. Într-adevăr, atât în privința clienților reclamantei, care nu exportă produse transformate pe bază de zahăr în afara Irlandei, cât și în privința altor potențiali furnizori de zahăr industrial pentru clienții exportatori ai reclamantei, acordarea de RCP denaturează jocul normal al concurenței [considerentul (157) al deciziei atacate]. În privința acestora din urmă, acordarea unor astfel de RCP nu le permite altor potențiali furnizori să concureze, pe o bază echitabilă, cu prestațiile oferite de reclamantă clienților săi exportatori. În orice caz, Comisia a demonstrat că RCP constituiau un obstacol în calea importurilor de zahăr industrial în Irlanda, în măsura în care acestea accentuau izolarea pieței irlandeze [considerentul (144) al deciziei atacate].

149 Reclamanta nu a reușit așadar să identifice nici cea mai mică eroare care afectează aprecierea legalității RCP în decizia atacată. În consecință, este necesar să fie respinse argumentele pe care aceasta le-a prezentat pentru a contesta legalitatea articolului 1 alineatul (4) din dispozitivul deciziei atacate.

– Aplicarea unor prețuri discriminatorii împotriva ambalatorilor de zahăr concurenți

150 Potrivit deciziei atacate, „în perioada începând cu 1993, [reclamanta] a aplicat prețuri discriminatorii împotriva ambalatorilor de zahăr concurenți care își procurau [...] zahărul industrial de la aceasta” [articolul 1 alineatul (5)]. La considerentul (73), Comisia relatează lansarea unor noi mărci de zahăr pe piața destinată vânzării cu amănuntul, de către patru ambalatori de zahăr, dintre care cei mai importanți erau Gem Pack și Burcom Ltd (denumit în continuare „Burcom”). Lista reclamantei cu prețurile pentru zahărul brut industrial din 30 iunie 1994 arată că numai clienții reclamantei, care erau, de asemenea, ambalatori de zahăr

concurenți, nu au beneficiat de nicio reducere în privința prețului zahărului industrial pentru afacerea lor din Irlanda [considerentul (74)], în vreme ce Gem Pack a primit o astfel de reducere, în 1993, când încă nu îi făcea concurență [considerentul (75)]. Comisia subliniază, de asemenea, absența transparenței acestor reduceri „naționale”, în măsura în care normele de acordare a lor nu sunt stabilite nici în funcție de volumul cumpărăturilor, nici în funcție de distanța dintre client și reclamantă [considerentul (77)]. La considerentul (143), Comisia a scos în evidență efectul anticoncurențial al RCP față de ambalatorii de zahăr concurenți, în măsura în care aceștia s-au aprovizionat cu zahăr industrial de la reclamantă. Din aceste constatări Comisia deduce că, „deși este posibil ca sistemul de reduceri la export, practicat de [reclamantă], să nu fi avut ca obiect principal exercitarea unei discriminări împotriva ambalatorilor de zahăr concurenți, sistemul de reduceri suplimentare demonstrează o discriminare mai activă în detrimentul lor. Nu numai că [reclamanta] aplică condiții inegale pentru tranzacții echivalente, ci, în plus, nu poate să ofere niciun motiv care să nu pară o încercare *a posteriori* de a-și justifica acțiunea de discriminare împotriva ambalatorilor de zahăr. Explicațiile oferite de [reclamantă] privind reducerile în favoarea întreprinderilor «noi» și «cu o dezvoltare rapidă» sunt aplicabile și în cazul a cel puțin doi dintre ambalatorii de zahăr” [considerentul (145)]. Comisia insistă de asemenea pe lipsa de transparență a unui astfel de sistem de reduceri și pe caracterul său discriminatoriu [considerentul (150)].

151 Deși reclamanta nu a contestat în mod specific efectul discriminatoriu al acordării de RCP în privința ambalatorilor de zahăr concurenți, la care se face referire la considerentul (143) din decizia atacată (a se vedea punctul 139 de mai sus), aceasta susține, în schimb, că sistemul său de stabilire a prețurilor pe piața zahărului industrial nu avea ca obiect tratarea discriminatorie a ambalatorilor care îi făceau concurență pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul și care se aprovizionau de la aceasta cu zahăr industrial.

152 În primul rând, Comisia a comis o eroare asimilând, la considerentul (147) al deciziei atacate, stabilirea prețurilor zahărului industrial cu un comportament precum cel stabilit în Decizia 88/518/CEE a Comisiei din 18 iulie 1988 privind o procedură în aplicarea articolului 86 din Tratatul CEE (IV/30.178 – Napier Brown – British Sugar) (JO L 284, p. 41, denumită în continuare „Decizia Napier Brown – British Sugar”), având în vedere că aceasta nu a condus la o politică destinată să precipite eliminarea ambalatorilor concurenți de pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul [considerentul (158) al deciziei atacate]. În plus, Comisia nu a stabilit nici realitatea unei astfel de politici în speță.

153 Reclamanta reproșează, de asemenea, Comisiei că s-a bazat exclusiv pe lista sa de prețuri pentru zahărul industrial vrac din 30 iunie 1994 [a se vedea considerentul (74) al deciziei atacate]. Reclamanta explică faptul că numărul de ambalatori de pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul a crescut din 1993. Cota lor de piață a ajuns de la 5 % în 1993 la 12% în 1996. În plus, aceasta subliniază că a acordat reduceri unor ambalatori concurenți, în special doi dintre ei, Gem Pack și Burcom, reduceri care nu depindeau de cantitățile cumpărate.

154 De asemenea, aceasta susține că, deși practicile sale de stabilire a prețurilor aveau ca scop tratarea discriminatorie a ambalatorilor de zahăr concurenți de pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, care se aprovizionau de la reclamantă cu zahăr industrial, o astfel de discriminare era justificată de diferența fundamentală dintre ambalatorii de zahăr, pe de o parte

și industria de prelucrare, pe de altă parte, în calitatea lor de cumpărători de zahăr industrial. Astfel, doar consumul acestei industrii ar fi redus supraoferta structurală a reclamantei, făcându-i astfel un serviciu pe care ambalatorii nu i-l făceau. În această privință, reclamanta susține că, în scopul aplicării articolului 86 din tratat, caracterul echivalent al tranzacției nu este determinat numai de natura produsului vândut sau de costurile de aprovizionare suportate de furnizor.

155 În al doilea rând, reclamanta contestă aplicabilitatea interdicției oricărei forme de discriminare, în sensul articolului 86 paragraful al doilea litera (c) din tratat, în cazuri precum cel din prezenta cauză, în care partenerii comerciali ai presupusei întreprinderi dominante încheie tranzacții de natură diferită și operează pe piețe de produse diferite. Prin urmare, ambalatorii nu au fost plasați într-o situație concurențială dezavantajoasă în raport cu industria de prelucrare care produce alimente și băuturi. În lipsa unui dezavantaj concurențial al părții contractante defavorizate, tratamentul diferit al partenerilor comerciali nu este un obstacol în calea concurenței și este lipsit de relevanță în această privință.

156 În al treilea rând, reclamanta îi reproșează Comisiei faptul că alterează conținutul plângerilor invocate împotriva sa în decizia atacată. Pe de o parte, deoarece a susținut că ambalatorii de zahăr se aflau într-o poziție concurențială defavorabilă în raport cu reclamanta, Comisia consideră în prezent că aceștia se află într-o astfel de poziție față de ceilalți clienți. Pe de altă parte, Comisia apreciază comportamentul reclamantei în raport cu obiectul său, nu în raport cu efectele sale. Întrucât obiectul și efectul unui comportament nu reprezintă condiții cumulative pentru aplicarea articolului 86 din tratat (Hotărârea Curții din 30 iunie 1966, Société Technique Minière, cauza 56/65, Rec., p. 337), motivele unei decizii legate de examinarea lor nu pot fi nici identice, nici intersanjabile. Reclamanta concluzionează că, presupunând că ar fi stabilite noile acuzații ale Comisiei, ceea ce ea contestă, acestea ar constitui, în orice caz, motive noi și ar fi, prin urmare, inadmisibile.

157 Contrar afirmațiilor reclamantei, Comisia a demonstrat că, pe de o parte, aceasta aplicase ambalatorilor de zahăr care concureau cu ea pe piața destinată vânzării cu amănuntul prețuri discriminatorii pentru zahărul industrial, nu doar pe baza listelor sale de prețuri pentru zahărul industrial vrac din 30 iunie 1994 [considerentul (74)], ci și prevalându-se de documentele reclamantei, care indică schimbarea sa de atitudine în ceea ce privește doi dintre clienții săi, Gem Pack și Burcom, înainte și după ce aceștia au comercializat propria marcă de zahăr pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul [considerentul (75) al deciziei atacate] și că, pe de altă parte, aceasta acordase RCP clienților săi care își exportau produsele transformate pe bază de zahăr în afara Irlandei.

158 În orice caz, reclamanta nu a demonstrat că lista sa de prețuri din 30 iunie 1994 nu corespundea realității prețurilor impuse efectiv pe piața zahărului industrial [considerentul (75)]. Argumentele și exemplele pe care aceasta le-a prezentat în cadrul prezentei proceduri nu sunt, în sine, de natură să afecteze caracterul doveditor al acestei liste.

159 Pe de o parte, referirea la creșterea cotei de piață a ambalatorilor de zahăr concurenți pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, între 1993 și 1996 nu are niciun fel de relevanță în demonstrarea dovezii realității constatărilor care decurg din lectura listei de prețuri din

30 iunie 1994. Este puțin important, astfel, să se stabilească dacă cota lor de piață a crescut sau nu după 1993, având în vedere că trebuie să se determine dacă Comisia a stabilit în mod eficient că reclamanta le-a aplicat un regim de prețuri discriminatorii pentru zahărul industrial.

160 În plus, din informațiile furnizate de reclamantă în răspunsul la o întrebare scrisă a Tribunalului reiese că aceasta nu este în măsură să stabilească creșterea cotei de piață a ambalatorilor de zahăr concurenți, la care face referire în cadrul prezentei acțiuni. Reclamanta a prezentat un tabel redactat de societatea Nielsen, care arată cotele de piață ale Gem Pack și respectiv ale Gold Seal pentru anii 1995, 1996, 1997 și 1998. Cu toate acestea, tabelul respectiv nu este datat și nu precizează despre ce piață este vorba. Pagina de gardă a acestui tabel, care nu conține nicio dată, intitulată „În atenția persoanelor interesate”, precizează doar următoarele: „AC Nielsen este compania de studii de piață cea mai importantă din lume, cu o cifră de afaceri de 1,4 miliarde USD și birouri în peste 100 de țări. Datele anexate referitoare la cotele de piață sunt extrase din studiile AC Nielsen privind comerțul cu amănuntul din Irlanda. Aceste studii au fost efectuate în perioadele menționate în documentul anexat.” Reclamanta face referire, de asemenea, în răspunsul respectiv, la propriile cifre de vânzări, fără a prezenta însă nici cel mai mic element doveditor în această privință. În afară de valoarea justificativă slabă, care trebuie să fie atribuită informațiilor prezentate de reclamantă, trebuie să se constate că cifrele menționate în tabelul întocmit de societatea AC Nielsen nu corespund celor prezentate de reclamantă în cererea sa și potrivit cărora cota de piață a ambalatorilor de zahăr concurenți pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul a crescut de la 3 % în 1993 la 11 % în 1996. Nu numai că tabelul respectiv nu face referire la cota de piață pentru 1993, ci indică o cotă de piață de 9,4 % pentru 1996.

161 Pe de altă parte, reducerile pe care reclamanta pretinde că le-a acordat Gem Pack și Burcom nu sunt confirmate de documentele prezentate de reclamantă în această privință. Este vorba, astfel, despre un schimb scrisori cu un caracter similar, între reclamantă și SDL, datând dintr-o perioadă anterioară perioadei în cursul căreia Gem Pack și Burcom au început să desfășoare activitatea de ambalatori de zahăr, care nu confirmă în niciun fel acordarea de reduceri comparabile cu cele acordate celorlalți clienți ai reclamantei pe piața zahărului industrial, având în vedere că acestea se referă numai la valoarea reducerii în cauză sau face referire numai la negocieri sau conțin explicații confuze, în care reclamanta evidențiază faptul că reducerile, clasificate drept RCP în lista clienților SDL, nu sunt RCP (a se vedea cererea, punctele 94-96).

162 În aceste circumstanțe, trebuie să se considere că acordarea de reduceri de prețuri discriminatorii clienților reclamantei de pe piața zahărului industrial începând cu 1993, depinzând dacă acești clienți erau sau nu ambalatori de zahăr concurenți ai acesteia pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, a fost stabilită suficient în fapt și în drept în cadrul deciziei atacate [considerentele (74)-(76), (143), (145)-(150) și (158) și articolul 1 alineatul (5) din dispozitiv].

163 Reclamanta nu mai poate pretinde nici că o astfel de stabilire a prețurilor nu este o practică abuzivă în sensul articolului 86 din tratat și, în special, al articolului 86 paragraful al doilea litera (c) din tratat.

164 Pe de o parte, trebuie respinsă distincția pe care o face reclamanta între prestațiile oferite clienților săi în funcție de efectul produs de acestea asupra propriei poziții pe piață. Un astfel de raționament presupune, de fapt, că prestațiile identice la nivel comercial, luând în considerare toate condițiile, nu sunt echivalente în sensul articolului 86 paragraful al doilea litera (c) din tratat, depinzând dacă acestea participă sau nu, indiferent de motiv, la obiectivele economice stabilite de întreprinderea care deține o poziție dominantă. O astfel de definiție nu este compatibilă cu cea reținută de jurisprudență în cadrul examinării prestațiilor echivalente vizate la articolul 86 al doilea paragraf litera (c) din tratat, în măsura în care doi cumpărători care achiziționează aceeași cantitate din același produs plătesc un preț diferit, în funcție de faptul că sunt sau nu concurenți ai furnizorului lor pe o altă piață (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Hoffmann-La Roche/Comisia, menționată anterior, punctul 90). În orice caz, reclamanta nu a demonstrat că era mai probabil ca marfa cumpărată de clienții care nu erau ambalatori de zahăr să reducă supra-capacitatea structurală a acesteia, cu excepția cazului în care se consideră că marfa cumpărată de la ambalatorii de zahăr concurenți o împiedică să desfacă ea însăși cantitățile respective pe piața zahărului comercializat cu amănuntul, ceea ce demonstrează că aceasta exploata poziția sa dominantă de pe piața zahărului industrial pentru a crea un dezavantaj concurenților de pe o piață derivată. Este necesar să se sublinieze că reclamanta nu contestă faptul că prestațiile oferite clienților săi ambalatori de zahăr și celorlalți clienți ai săi sunt, în rest, perfect comparabile la nivel comercial, luând în considerare toate condițiile.

165 Pe de altă parte, deși nu există nicio îndoială că originalitatea practicii în cauză constă în faptul că a fost comisă pe piața zahărului industrial și a avut efecte anticoncurențiale pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, pe care concurează reclamanta și clienții săi ambalatori de zahăr, această particularitate nu exclude aplicarea articolului 86 al doilea paragraf litera (c) din tratat.

166 Curtea a precizat, într-adevăr, că o întreprindere care ocupă o poziție dominantă pe o piață a materiilor prime nu putea abuza de această poziție dominantă pe piața respectivă pentru a-și facilita intrarea pe o piață a produselor derivate, care include materiile prime respective, afectând poziția concurențială a altor comercianți pe această a doua piață, de exemplu, refuzând să le livreze materiile prime necesare activităților acestora pe a doua piață (Hotărârea Curții din 6 martie 1974, Istituto Chemioterapico Italiano și Commercial Solvents/Comisia, cauzele conexe 6/73 și 7/73, Rec., p. 223, punctul 25). Deși lipsa acordării unor reduceri similare celorlalți cumpărători de zahăr industrial nu corespunde unui refuz de livrare, trebuie să se constate că principiul exploatării abuzive a unei poziții dominante pe o piață pentru a afecta concurența pe o altă piață este deja consacrat. În speță, este evident, în plus, că respectiva întreprindere deținea o poziție dominantă pe cele două piețe în cauză.

167 Ține de jurisprudența care se referă la articolul 86 din tratat faptul că o întreprindere care deține o poziție dominantă pe o anumită piață își rezervă, fără vreo necesitate obiectivă, o activitate auxiliară sau derivată pe o piață vecină, dar diferită, în care nu ocupă o poziție dominantă, cu riscul de a elimina orice concurență pe piața respectivă (Hotărârea Tetra Pak/Comisia, menționată anterior, punctele 115 și 186 și Hotărârea Curții din 14 noiembrie 1996, Tetra Pak/Comisia, cauza C-333/94 P, Rec., p. I-5951, punctul 24 și următoarele). Două elemente justifică aplicarea acestei jurisprudențe în prezenta speță. În primul rând, există o legătură incontestabilă între piața zahărului industrial și piața zahărului destinat vânzării cu

amănuntul. În al doilea rând, reclamanta deține de asemenea o poziție dominantă pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, fapt pe care ea însăși nu l-a contestat în cadrul prezentei proceduri. Eventuala lipsă a unei concurențe dintre clienții reclamantei care beneficiază de reduceri și ambalatorii de zahăr concurenți nu exclude aplicarea articolului 86 al doilea paragraf litera (c) din tratat, având în vedere că practica discriminatorie denunțată generează efecte anticoncurențiale în privința ambalatorilor de zahăr concurenți pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul.

168 Reclamanta nu mai poate pretinde că, în prezent, Comisia modifică plângerile împotriva acesteia din decizia atacată, precizând că ambalatorii de zahăr concureau cu ea pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul. Astfel, după cum se menționează la punctul 125 de mai sus, în cadrul aprecierii legalității RCP, Comisia a evidențiat efectul discriminatoriu al reducerilor de prețuri pe piața zahărului industrial în privința poziției concurențiale a ambalatorilor de zahăr concurenți ai reclamantei pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, pronunțându-se direct cu privire la raportul concurenței care există între reclamantă și aceștia din urmă [considerentul (143) al deciziei atacate]. Nu poate fi vorba, așadar, despre o modificare a plângerilor la care se face referire în decizia atacată.

169 Nimic nu se schimbă datorită faptului că se face doar referire, în mod expres, la acest raport al concurenței la considerentul (143) al deciziei atacate privind RCP. Într-adevăr, această constatare se aplică de asemenea reducerilor naționale de care nu au beneficiat ambalatorii de zahăr concurenți și despre care se discută la considerentul (145) și următoarele ale deciziei atacate. În plus, Comisia precizează, în mod expres, la considerentul (145) al deciziei atacate că „deși este posibil ca sistemul de reduceri la export, practicat de [reclamantă] [adică RCP-urile], să nu fi avut ca obiect principal exercitarea unei discriminări împotriva ambalatorilor de zahăr concurenți, sistemul de reduceri suplimentare demonstrează o discriminare mai activă în detrimentul lor”. În mod similar, referirea, la considerentul (147) al deciziei atacate, la cauza care a dat naștere Deciziei Napier Brown – British Sugar, în care Comisia a condamnat același tip de practică abuzivă comisă pe o piață și care a avut un efect anticoncurențial pe altă piață, îi furnizează reclamantei de asemenea o indicație privind natura poziției concurențiale defavorabile a ambalatorilor de zahăr concurenți, generată de această practică de discriminare prin preț de pe piața zahărului industrial. În cele din urmă, considerentul (158) al deciziei atacate precizează că „eforturile [reclamantei] de a restricționa concurența ambalatorilor de zahăr au avut de asemenea un efect asupra schimburilor comerciale între statele membre. În ceea ce privește ambalatorii care au intrat în concurență cu [reclamanta] la jumătatea anului 1993, unul (ASI) nu utiliza decât zahăr importat, altul (Burcom) utiliza atât zahăr importat, cât și zahăr irlandez și ceilalți utilizau numai zahăr irlandez. Eforturile cumulate ale [reclamantei] de a împiedica dezvoltarea concurenței pe piața comerțului cu amănuntul din Irlanda, care aveau ca scop (precum în cauza Napier Brown – British Sugar) sau ca rezultat previzibil să precipite eliminarea concurenților de pe piață, au avut, prin urmare, un efect potențial asupra structurii concurenței și a comerțului de pe piața comună și, prin urmare, asupra schimburilor comerciale între statele membre, în sensul articolului 86”.

170 În plus, argumentele pe care le deduce reclamanta din confuzia între obiectul și efectul practicii în cauză trebuie să fie respinse, în măsura în care, după cum subliniază Comisia, articolul 86 din tratat nu face distincție între obiect și efect și în măsura în care se face referire

atât la obiectul anticoncurențial, cât și la efectul anticoncurențial al acestei practici în decizia atacată [considerentul (158)]. De asemenea, este necesar să se amintească faptul că, pentru a putea afecta schimburile comerciale între statele membre, nu este necesar să se demonstreze că comportamentul incriminat a afectat efectiv schimburile comerciale între statele membre într-un mod evident; este suficient să se stabilească faptul că acest comportament este de natură să aibă un astfel de efect. În ceea ce privește practicile abuzive vizate la articolul 86 din tratat, pentru a aprecia dacă schimburile comerciale între statele membre pot fi afectate în mod evident de abuzul unei poziții dominante, este necesar să se ia în considerare consecințele care rezultă în privința structurii concurenței efective pe piața comună (a se vedea Hotărârea *Compagnie Maritime Belge Transports* și alții/Comisia, menționată anterior, punctele 201 și 203 și jurisprudența menționată). Acesta este și abordarea urmată de Comisie la considerentul (158) al deciziei atacate (a se vedea punctul 169 de mai sus).

171 În consecință, Comisia avea dreptul să compare practica discriminatorie a reclamantei în privința ambalatorilor de zahăr concurenți cu practica *British Sugar*, sancționată de Comisie în Decizia *Napier Brown – British Sugar*.

172 Este necesar, așadar, să fie respinse argumentele reclamantei întemeiate pe ilegalitatea articolului 1 alineatul (5) din dispozitivul deciziei atacate.

Cu privire la piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul

– Reducerea taxelor vamale

173 Potrivit deciziei atacate, reclamanta a acordat, între 1986 și 1988, o reducere specială anumitor comercianți cu amănuntul stabiliți în regiunea de frontieră dintre Irlanda și Irlanda de Nord [articolul 1 alineatul (1)]. Comisia afirmă, astfel, la titlul „Importurile provenind din Irlanda de Nord”, că, pentru a face față concurenței reprezentate de importurile de zahăr provenind din Irlanda de Nord sau de propriul zahăr reimportat [considerentul (54)], reclamanta și-a restrâns oferta la zona de frontieră [considerentele (55) și (56)] și a acordat reduceri comercianților cu amănuntul stabiliți de-a lungul frontierei [considerentele (57)-(69)]. Comisia face referire, în această privință, la diverse documente datând din 1986, 1987, 1988 și 1990. Comisia deduce din acestea că „[reclamanta] și SDL au adoptat măsuri pentru a limita importurile provenind din Irlanda de Nord, în special între 1985 și 1988, aplicând o politică a prețurilor selective sau discriminatorii pe piața zahărului din Irlanda. Această politică a constat în special în acordarea unor reduceri speciale anumitor clienți. În special, a fost acordată o reducere anumitor clienți stabiliți în regiunea de frontieră cu Irlanda de Nord («reducerea taxelor vamale»). [Reclamanta] și SDL au discutat deschis cu privire la reducerea în cauză și finanțarea sa a fost asigurată de [reclamantă]. Această măsură avea ca scop reducerea importurilor de zahăr comercializat cu amănuntul mai ieftin, provenind din Irlanda de Nord și având ca destinație Irlanda. Reducerea taxelor vamale nu avea legătură cu factori economici obiectivi, precum volumul de vânzări al comercianților cu amănuntul. [Reclamanta] l-a utilizat și l-a adaptat de fiecare dată când considera că diferența de preț dintre Irlanda de Nord și Irlanda ar fi putut stimula vânzările transfrontaliere” [considerentul (128)]. Comisia a dedus de asemenea din acestea că, „prin acordarea acestei reduceri a taxelor vamale, [reclamanta] și SDL au exploatat în mod abuziv poziția lor dominantă colectivă și, prin urmare, au încălcat

articolul 86. În fapt, aplicând în privința partenerilor comerciali condiții inegale la prestații echivalente, [reclamanta] și SDL au creat un dezavantaj concurențial celor care nu puteau beneficia de această reducere. În plus, această reducere trebuia, lucru care de altfel s-a și întâmplat, să descurajeze importurile de zahăr provenind din Irlanda de Nord, indiferent dacă erau efectuate de concurenți [ai reclamantei] sau dacă era vorba despre reimporturi ale propriului zahăr, limitând astfel piețele în detrimentul consumatorilor. Prin urmare, reducerea taxelor vamale făcea parte dintr-o politică destinată să divizeze piețele și să excludă concurenții. Reducerea nu avea o justificare obiectivă din punct de vedere economic, precum cantitățile cumpărate de client, costurile de comercializare și de transport sau orice funcție pe care ar fi putut să o exercite clientul în cauză în materie de promovare, depozitare sau întreținere. Acesta a fost acordată numai în funcție de amplasarea geografică a comerciantului cu amănuntul, adică, în special, ținând seama dacă respectivul client era stabilit sau nu în regiunea de frontieră cu Irlanda de Nord. În cauze precedente, Comisia și Curtea de Justiție au condamnat aceste practici de stabilire a unor prețuri selective sau discriminatorii” [considerentul (129)].

174 Reclamanta îi reproșează Comisiei în primul rând că a luat în considerare în mod sumar faptul că reducerile transfrontaliere au fost eliminate în iulie 1987 [considerentul (66) al deciziei atacate], că, în urma concurenței în materie de prețuri din Regatul Unit crescuse considerabil diferența între prețurile practicate în Irlanda de Nord și în Irlanda [considerentul (130) al deciziei atacate], că o parte din comerțul transfrontalier era ilegală și că, la vremea respectivă, reclamanta înregistra pierderi considerabile.

175 În continuare, reclamanta explică faptul că, riscând să piardă o parte din clienți și din cifra sa de afaceri, a ales să facă față concurenței, acolo unde se manifesta, folosind metodele limitate de care dispunea la vremea respectivă, date fiind dificultățile sale financiare. Reclamanta pretinde de asemenea că îi era imposibil din punct de vedere financiar să se angajeze într-o reducere a prețurilor la scară națională. În plus, aceasta precizează că prețurile în cauză nu erau prețuri de ruinare. Sistemul său de stabilire a prețurilor nu era, așadar, diferit de sistemul aprobat de Comisie în Decizia 89/22/CEE din 5 decembrie 1988 privind o procedură în aplicarea articolului 86 din Tratatul CEE (IV/31.900, BPB Industries PLC) (JO 1989, L 10, p. 50), evocat în decizia atacată [considerentul (132)]. Reclamanta pretinde că legalitatea unui astfel de sistem nu poate depinde de procentajul reducerii aplicate prețurilor. Este necesar să se stabilească dacă prețurile în cauză sunt sau nu prețuri de ruinare. Condamnarea automată a aplicării unor prețuri selective de către o întreprindere aflată într-o poziție dominantă, chiar și în cazul în care prețurile în cauză nu sunt prețuri de ruinare, arată o lipsă de flexibilitate în aplicarea articolului 86 din tratat, care contravine spiritului dispoziției respective, astfel cum a fost explicat în jurisprudență.

176 În cele din urmă, reclamanta consideră că este contradictoriu, pe de o parte, să se pretindă că o întreprindere aflată într-o poziție dominantă are, fără nicio îndoială, dreptul de a-și apăra poziția concurând cu alte întreprinderi de pe piața sa [considerentul (134) al deciziei atacate] și, pe de altă parte, să se considere abuziv faptul că o întreprindere într-o poziție dominantă își apără această poziție cu succes. În această privință, reclamanta declară că răspunderea specială de a nu reduce gradul de concurență de pe piață și de a nu recurge la un comportament destinat să consolideze poziția sa dominantă și să abuzeze de această poziție, care îi revine fiecărei întreprinderi ce deține o poziție dominantă pe o piață, implică faptul că această întreprindere

trebuie să facă față concurenței din partea altora. Faptul că un concurent se retrage de pe piață ca urmare a unei reacții legitime a întreprinderii aflate într-o poziție dominantă, exercitată într-un mod favorabil concurenței, nu poate constitui un abuz. Este vorba pur și simplu de rezultatul procesului concurențial.

177 Reclamanta contestă, de altfel, afirmația avansată de Comisie în memoriul său în apărare, potrivit căreia aceasta a constatat, la considerentul (55) al deciziei atacate, că reclamanta hotărâse să ducă o politică de aplicare a unei reduceri a taxelor vamale. În fapt, acest considerent (55) privește decizia reclamantei de a elimina reducerea regională a taxelor vamale, aflată în vigoare. Restricționarea aprovizionării, care este evocată, de asemenea, la considerentul (55), nu trebuie să fie confundată cu reducerea taxelor vamale și, în plus, nu face obiectul niciunei constatări formale a unui abuz în cadrul dispozitivului deciziei atacate.

178 După cum subliniază reclamanta, trebuie să se constate că în dispozitivul deciziei atacate nu figurează nicio mențiune privind restricționarea ofertei, la care se face referire în considerentele (55) și (56) ale acesteia. În ședință, Comisia a confirmat că nu a considerat această practică o încălcare a articolului 86 din tratat, precizând, în plus, că aceasta nu făcuse nici obiectul aprecierii sale juridice. Este, așadar, inutil să fie examinate argumentele părților referitoare la elementele prezentate la considerentele (55) și (56) ale deciziei atacate. Astfel, eventualele nereguli care viciază aceste considerente nu pot conduce la anularea, fie și parțială, a unui element din dispozitivul deciziei atacate (Hotărârea *Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia*, menționată anterior, punctul 150 și jurisprudența menționată).

179 În plus, reclamanta nu contestă, astfel cum subliniază, de altfel, Comisia în decizia atacată [considerentul (130)], faptul că a acordat o reducere specială anumitor comercianți cu amănuntul stabiliți de-a lungul frontierei între Irlanda și Irlanda de Nord, cel puțin până în iulie 1987, pentru a face concurență importurilor de zahăr la prețuri scăzute din Irlanda de Nord, destinat vânzării cu amănuntul. Aceasta nu a negat faptul că reducerea taxelor vamale, a cărei existență este demonstrată de documentele menționate la considerentele (57)-(69) ale deciziei atacate, fusese acordată numai în funcție de locația geografică a comercianților cu amănuntul. În afara contestării datei la care a încetat acordarea acestor reduceri, reclamanta încearcă, în realitate, să justifice legalitatea acestora în raport cu articolul 86 din tratat.

180 Pe de o parte, aceasta susține că reducerile taxelor vamale au fost eliminate definitiv în iulie 1987. Cu toate acestea, pasajul din procesul-verbal al ședinței Consiliului de administrație al SDH din 18 noiembrie 1987, reprodus parțial la considerentul (66) al deciziei atacate, precizează următoarele: „Reducerile taxelor vamale au fost eliminate în iulie 1987, dar este posibil să fie necesară reintroducerea acestora la începutul anului 1988. Round Tower pare să fi optat pentru o politică mai rațională în ultima vreme [...]”. Interpretarea Comisiei, potrivit căreia reducerile au fost eliminate în iulie 1987, datorită succesului politicii astfel abordate, fără să fie exclusă utilizarea lor pe viitor, în cazul în care acest lucru este necesar, este, prin urmare, conformă cu informațiile din procesul-verbal din 18 noiembrie 1987. În plus, această interpretare este confirmată de afirmațiile directorului comercial al SDL, domnul Keleghan, cu ocazia unei ședințe a conducerii din 27 iunie 1990, între reclamantă și SDL: „Domnul T. G. Keleghan declară că importurile transfrontaliere care provin din Irlanda de Nord reprezintă o potențială amenințare pentru piața noastră națională. Acesta afirmă că, în cazul în care această

amenințare se concretizează, va fi necesar să se acționeze rapid prin contramăsuri adecvate, în special marcarea prețurilor pe zahărul McKinney și campaniile promoționale care se impun pe piața națională [...]” [considerentul (69) al deciziei atacate].

181 Pe de altă parte, este necesar să se aprecieze caracterul abuziv al unor astfel de reduceri ale taxelor vamale, în sensul articolului 86 din tratat. Atât în cadrul procedurii administrative, cât și în memoriile sale și în ședință, reclamanta a încercat să justifice legalitatea acestei practici, afirmând că era vorba pur și simplu de un caz în care aceasta a răspuns, în contextul special al pieței sale, la atacurile din partea concurenților, în special străini. Cu toate acestea, reclamanta nu a contestat nicăieri faptul că, între 1985 și 1995, a deținut o poziție dominantă pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, în cadrul căreia a realizat peste 88 % din vânzări pe parcursul acestei perioade [considerentul (159) al deciziei atacate].

182 Deși părțile sunt de acord cu faptul că o întreprindere care deține o poziție dominantă are o răspundere specială în ceea ce privește concurența pe piața sa (a se vedea jurisprudența menționată anterior la punctul 112), acestea au opinii diferite privind răspunsul la întrebarea dacă acordarea unor reduceri speciale unor clienți expuși concurenței constituie sau nu o reacție compatibilă cu această răspundere specială, în măsura în care prețurile în cauză nu sunt prețuri de ruinare, în sensul jurisprudenței (Hotărârea AKZO/Comisia, menționată anterior, punctul 70 și următoarele Hotărârea și din 14 noiembrie 1996, Tetra Pak/Comisia, menționată anterior, punctele 41-44).

183 După cum a afirmat Comisia în decizia atacată, acordând o astfel de reducere a taxelor vamale, reclamanta a aplicat, în privința partenerilor comerciali, condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial [considerentul (129)]. În plus, din documentele citate la considerentele (57)-(69) ale deciziei atacate reiese că reclamanta nu numai că a ales în mod deliberat să ofere selectiv o reducere specială anumitor comercianți cu amănuntul, ci și că bănuia faptul că o astfel de practică avea un caracter ilicit. Astfel, într-o notă scrisă de mână și nedată, care a fost găsită în biroul domnului Keleghan, referitoare la comercializarea unei mărci de zahăr concurente, se precizează: „Recomandările și implicațiile privind tipurile de zahăr ale Gold Seal: 1 R [recomandare] să procedăm în continuare la fel, adică să acordăm reduceri în funcție de necesități. Reduceri actuale acordate: [...] Prin intermediul [...], acordăm o reducere unui mare număr de mici magazine independente, principalele fiind [...] Imp. [implicație]. Această metodă este extrem de periculoasă în plan legal și comercial. Din punct de vedere legal, din cauza prețurilor selective. Din punct de vedere comercial, din același motiv, doar că selectivitatea este favorabilă clienților noștri mai mici [...]” [considerentul (58)]. O astfel de practică constituie exploatarea abuzivă a unei poziții dominante, în sensul articolului 86 al doilea paragraf litera (c) din tratat.

184 În circumstanțele speciale ale speței, reclamanta nu poate să se prevaleze, astfel, pentru a demonstra legalitatea acordării, între 1986 și 1988, a unor reduceri speciale anumitor comercianți cu amănuntul stabiliți în apropierea frontierei între Irlanda și Irlanda de Nord nici de politica stabilirii prețurilor, abordată de comercianții de pe piața britanică, nici de situația financiară, nici de caracterul defensiv al comportamentului său, nici de pretinsa existență a unui comerț ilegal.

185 În primul rând, influența politicii de stabilire a prețurilor a comercianților activi în principal pe o piață limitrofă, în speță piața britanică și din Irlanda de Nord, asupra politicii comercianților activi pe o altă piață națională este însăși esența unei piețe comune. Piedicile în calea unei astfel de influențe trebuie să fie așadar considerate ca fiind obstacole în calea realizării respectivei piețe comune, care prejudiciază efectele unei concurențe efective și nenedenaturate, în special în privința intereselor consumatorilor. În consecință, în cazul în care astfel de obstacole sunt generate de o întreprindere care deține o poziție dominantă într-o măsură comparabilă cu cea deținută de reclamantă, trebuie să se considere că este vorba despre un abuz incompatibil cu dispozițiile articolului 86 din tratat. În plus, reclamanta nu a pretins nicăieri că prețurile practicate de concurenții săi de-a lungul frontierei între Irlanda și Irlanda de Nord erau inferioare prețului de cost al produsului, nici nu a prezentat vreo dovadă în acest sens.

186 În continuare, reclamanta nu poate invoca insuficiența resurselor financiare pe care le avea la dispoziție la vremea respectivă pentru a justifica acordarea selectivă și discriminatorie a acestor reduceri ale taxelor vamale și pentru a evita astfel aplicarea articolului 86 din tratat, sub sancțiunea reducerii interdicției prevăzute la acest articol la o interdicție pur formală. Circumstanțele în care o întreprindere care deține o poziție dominantă poate fi determinată să reacționeze la concurența limitată care există pe piață, mai ales în cazul în care această întreprindere deține peste 88 % din piață, precum în speță, fac parte din procesul concurențial pe care articolul 86 din tratat este destinat să îl protejeze. În plus, reclamanta a subliniat în mai multe rânduri nivelul ridicat al prețurilor de vânzare cu amănuntul din Irlanda, explicând acest lucru prin influența nivelului ridicat al prețului de intervenție garantat în cadrul organizării comune a pieței zahărului.

187 În cele din urmă, natura defensivă a practicii denunțate în speță nu poate afecta caracterul abuziv al acesteia în sensul articolului 86 al doilea paragraf litera (c) din tratat.

188 În speță, reclamanta nu a fost în măsură să stabilească faptul că reducerile în cauză aveau o justificare economică obiectivă. Acestea au fost, într-adevăr, acordate anumitor clienți de pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul numai în funcție de expunerea acestora la concurența rezultată în urma importurilor din alt stat membru la prețuri scăzute și, în speță, în funcție de stabilirea lor de-a lungul frontierei cu Irlanda de Nord. De asemenea, se pare că, potrivit declarațiilor reclamantei, aceasta a fost în măsură să practice astfel de reduceri de prețuri dată fiind poziția specială pe care o deținea pe piața irlandeză. Astfel, aceasta afirmă că nu a putut practica astfel de reduceri pe întreg teritoriul irlandez, având în vedere pierderile financiare pe care le înregistra la vremea respectivă. Rezultă că, astfel cum a recunoscut însăși reclamanta, capacitatea sa economică de a oferi reduceri în regiunea situată de-a lungul frontierei cu Irlanda de Nord depindea de stabilitatea prețurilor sale în celelalte regiuni, ceea ce echivalează cu recunoașterea faptului că aceasta finanța reducerile respective prin intermediul vânzărilor sale din restul teritoriului Irlandei. Comportându-se astfel, reclamanta a abuzat așadar de poziția sa dominantă de pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul din Irlanda, împiedicând dezvoltarea liberei concurențe pe această piață și denaturând structurile acesteia, atât în privința cumpărătorilor, cât și în privința consumatorilor. Aceștia din urmă nu au putut beneficia, astfel, în afara regiunii situate de-a lungul frontierei cu Irlanda de Nord, de reducerile de preț cauzate de importurile de zahăr provenind din Irlanda de Nord.

189 Astfel, deși existența unei poziții dominante nu privează o întreprindere plasată în această poziție de dreptul de a-și proteja propriile interese comerciale, atunci când acestea sunt amenințate (a se vedea punctul 112 de mai sus), protejarea poziției comerciale a unei întreprinderi aflate într-o poziție dominantă, care are caracteristicile poziției ocupate de reclamantă la vremea faptelor în litigiu, trebuie, cel puțin, pentru a fi legitimă, să se bazeze pe criterii de eficacitate economică și să prezinte un interes pentru consumatori. În speță, este necesar să se constate faptul că reclamanta nu a demonstrat că aceste condiții erau îndeplinite.

190 Reclamanta nu poate nici să pretindă că politica sa a reducerilor selective era similară cu cea autorizată de Comisie în Decizia 89/22 din 5 decembrie 1988, menționată anterior. În afara faptului că valoarea reducerilor care fac obiectul cauzei respective era de două ori mai mică decât cea a reducerilor în speță, ceea ce constituie o diferență notabilă, aceste reduceri nu făceau parte nici dintr-un sistem de aliniere sistematică [considerentele (132) și (133) ale deciziei atacate]. În schimb, documentele adunate de Comisie în speță [considerentele (57)-(59)] demonstrează că reducerile în cauză aveau ca obiectiv descurajarea importurilor de zahăr din Irlanda de Nord și restricționarea concurenței pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul. În mod similar, în Decizia 89/22 din 5 decembrie 1988, menționează anterior, Comisia a constatat că anumite reduceri acordate aveau o justificare obiectivă [considerentul (132)]. Trebuie subliniat faptul că reclamanta nu contestă nici valoarea reducerilor acordate, nici faptul că acestea erau destinate „să facă față” concurenței reprezentate de zahărul importat din Irlanda de Nord. Ținând seama de circumstanțele speței, acest lucru echivalează cu recunoașterea faptului că reducerile în cauză aveau ca obiectiv să împiedice dezvoltarea concurenței respective pe piața sa.

191 Trebuie să se adauge că, contrar a ceea ce sugerează reclamanta, Comisia nu a invocat numai retragerea unui concurent de pe piață ca dovadă a caracterului abuziv al acordării acestor reduceri ale taxelor vamale. În plus, în cazul în care o întreprindere aflată în poziție dominantă pune efectiv în aplicare o practică al cărei obiect este excluderea unui concurent, faptul că rezultatul preconizat nu a fost atins nu este suficient pentru a exclude încadrarea ca abuz de poziție dominantă în sensul articolului 86 din tratat (Hotărârea *Compagnie Maritime Belge Transports* și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 149). În măsura în care acordarea de reduceri ale taxelor vamale avea ca scop asigurarea loialității cumpărătorilor expuși la ofertele concurenților, fără a oferi tuturor clienților reclamantei posibilitatea de a beneficia de impactul concurenței asupra prețurilor de vânzare a produselor sale, eliminarea unui concurent ca urmare a unei astfel de practici ilustrează *a fortiori* caracterul abuziv al practicii, în sensul articolului 86 din tratat.

192 În plus, este necesar să se amintească faptul că reclamanta nu își poate întemeia niciun argument pe elemente, chiar presupunând că acestea sunt stabilite, care dovedesc în vreun fel că concurența la care era obligată să facă față în regiunea respectivă era contrară tratatului sau altfel ilegală. În această privință, este necesar să se amintească faptul că autorităților publice și nu întreprinderilor și asociațiilor private le revine obligația de a asigura respectarea cerințelor legale (Hotărârea *Hilti/Comisia*, menționată anterior, punctul 118 și Hotărârea *SCK și FNK/Comisia*, menționată anterior, punctul 194).

193 Rezultă din cele de mai sus că argumentele prin care reclamanta contestă legalitatea articolului 1 alineatul (1) din dispozitivul deciziei atacate, în măsura în care acesta constată caracterul ilegal al reducerilor acordate între 1986 și 1988, trebuie să fie respinse.

– Rabatul pentru fidelitate

194 Potrivit deciziei atacate, „[reclamanta] a acordat în 1988 potențialului client al unui concurent un rabat pentru fidelitate, adică un rabat oferit cu condiția ca respectivul client să cumpere de la [reclamantă] zahăr cu amănuntul pentru a-și acoperi toate sau o mare parte din necesitățile sale” [articolul 1 alineatul (3)]. Comisia explică astfel că „acordul încheiat între SDL și ADM, care îi garanta ADM un preț avantajos în cazul în care atingea un anumit obiectiv în materie de cumpărături (în cazul în care cumpăra [x] tone, beneficia de un preț pentru [3x] tone), nu constituia, în mod evident, un rabat la cantitate normal, ci reprezenta un rabat condiționat sau un rabat pentru fidelitate, care avea ca efect legarea clientului de furnizorul aflat într-o poziție dominantă. În consecință, era vorba despre o încălcare a articolului 86 din tratat, acceptată de SDL și finanțată de [reclamantă]” [considerentul (127)].

195 Reclamanta afirmă că rabatul pentru fidelitate acordat Allied Distribution Merchants (denumit în continuare „ADM”) nu avea în niciun fel ca efect legarea acestui grup de furnizorul său. Astfel, aceasta subliniază că ADM se aproviziona de la SDL înainte de a primi oferta de aprovizionare din partea ASI [considerentul (49) al deciziei atacate]. Reclamanta consideră, așadar, că acest rabat pentru fidelitate nu a împiedicat importurile din Franța, nici nu a afectat volumul importurilor de zahăr din Franța [considerentul (156) al deciziei atacate], întrucât acest volum a fost determinat de factori independenți de voința sa.

196 Trebuie să se constate că reclamanta nu neagă faptul că, în aprilie 1988, i-a acordat ADM un rabat special care nu era justificat de volumul vânzărilor ADM, ci era stabilit în funcție de anumite obiective de vânzare. Aceasta neagă doar faptul că era vorba despre un rabat pentru fidelitate destinat să lege ADM și SDL. Reclamanta nu a negat nici faptul că asigura finanțarea acestui rabat acordat ADM.

197 Din jurisprudența constantă reiese că rabaturile pentru fidelitate acordate de o întreprindere aflată într-o poziție dominantă constituie un abuz în sensul articolului 86 din tratat, în măsura în care acestea au ca obiectiv să împiedice, prin acordarea de avantaje financiare, aprovizionarea clienților de la producători concurenți (Hotărârea Michelin/Comisia, menționată anterior, punctul 71 și jurisprudența menționată și Hotărârea BPB Industries și British Gypsum/Comisia, menționată anterior, punctul 120). Conform jurisprudenței menționate la punctul 111 de mai sus, este necesar să se aprecieze toate circumstanțele, în special criteriile și metodele de acordare a rabaturilor și să se examineze dacă există o tendință, printr-un avantaj care nu este justificat de nicio prestație economică, de a priva cumpărătorul de posibilitatea de a-și alege sursele de aprovizionare sau de a limita această posibilitate, de a împiedica accesul concurenților la piață, de a impune partenerilor comerciali condiții inegale la prestații echivalente sau de a consolida poziția dominantă prin denaturarea concurenței.

198 În speță, dovezile adunate de Comisie și prezentate în decizia atacată demonstrează că demersul SDL în privința ADM avea loc în cadrul unei strategii definite împreună de reclamantă și SDL, pentru a împiedica dezvoltarea mărcii Eurolux pe piața irlandeză destinată vânzării cu amănuntul [a se vedea considerentele (125) și (126)], asigurând loialitatea clienților săi, dacă era necesar, făcând schimb cu produsele concurente pe care le achiziționaseră (a se vedea punctele 226-234 de mai jos). Departe de a demonstra că rabatul în cauză nu avea efectul de a asigura fidelitatea clienților, astfel cum pretinde reclamanta, faptul că ADM se aprovizionează de la SDL înainte să primească oferta de aprovizionare din partea ASI confirmă că acordarea acestui rabat, necontestată în fapt, a avut ca efect legarea clientului de furnizorul aflat într-o poziție dominantă [considerentul (127) al deciziei atacate] sau, cu alte cuvinte, recuperarea unui client care era tentat să apeleze la concurență. O astfel de practică este, prin urmare, contrară articolului 86 din tratat.

199 Caracterul comun al practicii în cauză reiese, pe de o parte, din scrisoarea ASI din 18 iulie 1988, adresată conducerii reclamantei [considerentul (52)], care a fost trimisă la scurt timp după schimburile de produse, de altfel, examinate în decizia atacată și, pe de altă parte, din pasajul din procesul-verbal al ședinței Consiliului de administrație al SDH din 28 iunie 1988, [considerentul (47)], în care directorul general al reclamantei se declară foarte mulțumit de răspunsul oferit la provocarea pe care o reprezenta apariția unei noi mărci de zahăr pe piața irlandeză.

200 Reclamanta nu se poate prevala nici de argumentul volumului de zahăr vizat de rabatul pentru fidelitate în cauză, pentru a susține că un astfel de rabat nu ar fi putut constitui un obstacol în calea schimburilor comerciale dintre statele membre.

201 Conform unei jurisprudențe constante menționate anterior la punctul 170, această practică este „pe baza unui set de elemente obiective de drept sau de fapt, de natură să stabilească o previziune rezonabilă care să permită să se creadă că [aceasta] poate exercita o eventuală influență, directă sau indirectă, reală sau potențială, asupra fluxului schimburilor comerciale dintre statele membre, astfel încât să poată împiedica realizarea unei piețe unice între statele respective” [considerentul (155) al deciziei atacate]. În plus, rabatul pentru fidelitate a făcut parte dintr-o strategie a reclamantei care avea ca scop protejarea pieței sale interne și a poziției sale pe această piață împotriva concurenței reprezentate de zahărul importat [considerentul (156)], astfel cum demonstrează, în special, declarația directorului general al reclamantei din cadrul ședinței Consiliului de administrație al SDH din 28 iunie 1988.

202 Din considerentele anterioare reiese că argumentele reclamantei întemeiate pe ilegalitatea articolului 1 alineatul (2) din dispozitivul deciziei atacate trebuie să fie respinse.

– Rabaturi condiționate și prețuri selective

203 Potrivit deciziei atacate, „începând cu 1993, [reclamanta a aplicat] o politică ce prejudiciază poziția concurențială a altor ambalatori de zahăr irlandezi de pe piața zahărului comercializat cu amănuntul, în special: i) acordând, în anumite momente din cursul anului 1994, rabaturi unor grupuri de angroșiști din Irlanda, subordonate condiției ca aceștia să

cumpere de la [reclamantă] cantități mai mari de zahăr cu amănuntul, ceea ce avea ca efect legarea acestora de [reclamantă], în detrimentul ambalatorilor de zahăr concurenți; ii) acordând, în decembrie 1994 și în februarie 1995, reduceri selective anumitor clienți ai ambalatorilor de zahăr concurenți, subordonate condiției ca acești clienți să cumpere de la [reclamantă] cantități mai mari de zahăr cu amănuntul timp de doisprezece luni și vizând, prin urmare, să restricționeze concurența ambalatorilor de zahăr concurenți” [articolul 1 alineatul (6) punctele (i) și (ii)]. La considerentele (78)-(84) ale deciziei atacate, Comisia explică faptul că, în paralel cu acordarea de rabaturi la cantități, în primăvara anului 1994 și în octombrie 1994, reclamanta le-a oferit clienților săi de pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul rabaturi condiționate, considerând perioada aprilie-septembrie 1993 ca perioadă de referință [considerentele (78–81)]. Aceasta adaugă, pe baza unor documente provenind de la reclamantă sau pe baza unor declarații ale reclamantei, că respectivele rabaturi condiționate au fost, în plus, oferite în mod selectiv, în special în decembrie 1994, în favoarea unui lanț mare de distribuție care se aproviziona parțial de la un ambalator de zahăr concurent al reclamantei, Burcom [considerentele (82) și (83)] și în februarie 1995 în favoarea unui grup de angroșiști care se aprovizionează parțial de la alt ambalator de zahăr concurent al reclamantei, Gem Pack [considerentul (84)]. Comisia susține că reclamanta intenționa în acest fel să creeze obligații clienților săi. Comisia declară că „nimic nu dovedește că [reclamanta] a încetat de atunci să aplice politica de acordare a unor rabaturi condiționate” [considerentul (151)]. Comisia remarcă, în continuare, că „având în vedere că cinci concurenți irlandezi au lansat noi mărci destinate vânzării cu amănuntul în vara anului 1993 (adică după începutul perioadei de referință pentru promoțiile din 1994 în favoarea angroșiștilor), rabaturile la cantități acordate de [reclamantă] în primăvara anului 1994 și în octombrie 1994 pe baza cumpărăturilor efectuate în cursul verii precedente este foarte probabil să fi fost strâns legate de necesitățile totale ale clienților în privința zahărului comercializat cu amănuntul” [considerentul (152)]. Astfel, constituirea unor stocuri importante de către clienții săi, ca urmare a acordării acestor rabaturi, la care face referire reclamanta (punctul 80), „este probabil să fi prejudiciat cumpărăturile de la ambalatorii concurenți” [considerentul (152)]. De asemenea, aceasta subliniază că respectivele rabaturi condiționate sunt diferite de rabaturile simple la cantitate și indică un comportament contrar articolului 86 din tratat [considerentul (153)]. Comisia adaugă că acestea constituiau nu doar o discriminare prin preț între clienții reclamantei, în măsura în care acordarea lor era subordonată condiției creșterii procentului cumpărăturilor, mai degrabă decât a volumului lor, ci și prețuri selective și discriminatorii în privința anumitor clienți ai ambalatorilor de zahăr concurenți [considerentul (154)].

204 În primul rând, în ceea ce privește rabaturile condiționate acordate în primăvara anului 1994 și în octombrie 1994, reclamanta recunoaște că angroșiștilor li s-a oferit un rabat condiționat de (...) % [considerentul (79) al deciziei atacate], dar, în schimb, aceasta neagă că mai mulți clienți au obținut un rabat la o cotă mai mare. Niciuna din probele menționate de Comisie nu dovedește acest lucru. Decizia atacată menționa doar doi clienți National Wholesalers Grocers Alliance Ltd (denumit în continuare „NWGA”) și grupul Musgraves (denumit în continuare „Musgraves”). Rabatul de (...) % acordat NWGA era alcătuit dintr-un rabat condiționat de (...) % și o reducere promoțională ce reprezenta restul de (...) %. În plus, reclamanta subliniază că faptele prezentate la considerentul (79) al deciziei atacate nu se regăsesc nici în considerentele (151)-(154), nici în dispozitivul deciziei atacate.

205 De asemenea, reclamanta acuză Comisia că a ignorat explicațiile care precizează că promoțiile în cauză erau compatibile cu legislația irlandeză aplicabilă și că erau cunoscute de autoritățile competente, care nu au avut nicio obiecție împotriva lor. Fără a contesta supremația dreptului comunitar, reclamanta îi reproșează Comisiei că nu s-a familiarizat cu uzanțele și așteptările comerțului local, în special cu dispozițiile privind produsele de băcănie. Unul din obiectivele acestor dispoziții era tocmai de a reduce puterea de cumpărare a angroșiștilor, pentru a evita ca profiturile rezultând din promoții să fie reținute de aceștia sub forma unei marje de profit sporite și să nu ajungă la consumatori.

206 În mod similar, reclamanta consideră că Comisia comite o eroare presupunând, fără a prezenta nicio dovadă în această privință, că durata și condițiile promoțiilor în cauză aveau ca efect obligarea clienților săi și prejudicierea cumpărăturilor ambalatorilor de zahăr concurenți.

207 Trebuie să se constate, în primul rând, că, deși reclamanta contestă valoarea rabaturilor condiționate în cauză, aceasta recunoaște, cel puțin, existența lor până la nivelul de (...) %. La articolul 1 alineatul (6) punctele (i) și (ii) din dispozitivul deciziei atacate, Comisia îi reproșează că a acordat astfel de rabaturi, fără a preciza însă valoarea lor exactă. Stabilirea valorii exacte a acestor rabaturi condiționate este, așadar, lipsită de relevanță pentru aprecierea legalității constatărilor operate în această dispoziție a deciziei atacate.

208 În plus, Comisia a precizat, drept răspuns la o întrebare scrisă a Tribunalului, că stabilise valoarea rabaturilor condiționate, la care se face referire în considerentele (81) și (84) ale deciziei atacate, bazându-se, pe de o parte, pe un răspuns scris al reclamantei la o solicitare de informații din 6 februarie 1995, reprodus în anexa 9 la comunicarea obiecțiilor și, pe de altă parte, pe o scrisoare care i-a fost adresată de (...) la 29 iunie 1995, pe procesul-verbal al unei întrevederi între reprezentanții săi și cei ai reclamantei din 20 octombrie 1995, reprodus în anexa 10 la comunicarea obiecțiilor, precum și pe un răspuns al reclamantei din 8 august 1995 la o altă solicitare de informații.

209 Este necesar așadar să se considere că Comisia a prezentat suficiente probe care demonstrează că rabaturile condiționate acordate NWGA și Musgraves [considerentul (79) al deciziei atacate] au depășit (...) % din preț.

210 În orice caz, nu este suficient ca reclamanta să pretindă că o reducere promoțională reprezenta (...) % din cele (...) % din rabaturile oferite NWGA, fără nicio altă demonstrație sau dovadă. Simpla calificare a unei părți din reducerile acordate, în cadrul unei discuții în cursul căreia s-a convenit că NWGA va cumpăra mai mult zahăr de la reclamantă [considerentul (79)], ca fiind o reducere promoțională nu este suficientă, fără nicio altă dovadă, pentru a se stabili distincția pretinsă și, prin urmare, pentru a justifica acordarea unei astfel de reduceri în sensul articolului 86 din tratat.

211 În prezentul context, este irelevant dacă acordarea acestor rabaturi condiționate este conformă cu dreptul irlandez, având în vedere supremația dreptului comunitar în materie și efectul direct al dispozițiilor articolului 86 din tratat (Hotărârea Curții din 30 ianuarie 1974, BRT și alții, cauza 127/73, Rec., p. 51, punctele 15 și 16 și Hotărârea din 11 aprilie 1989,

Ahmed Saeed Flugreisen și alții, cauza 66/86, Rec., p. 803, punctul 23). De asemenea, reclamanta nu se poate prevala nici de faptul că legislația irlandeză privind produsele de băcănie nu a fost luată în considerare. În primul rând, Comisia menționează în mod expres această legislație în decizia atacată [considerentul (83)]. Trebuie amintit, în continuare, că eventuala conformitate a practicii unei întreprinderi cu legislația națională nu anulează caracterul său ilegal, în măsura în care această întreprindere se bucura de autonomie totală la momentul producerii faptelor. Prin urmare, reclamanta nu se poate prevala de presupusa conformitate cu dreptul național a acordării unor astfel de rabaturi, în absența unor dispoziții ale acestui drept care să îi impună să acționeze astfel (a se vedea Hotărârea Comisia și Franța/Ladbroke Racing, menționată anterior, punctele 33 și 34).

212 Contrar afirmațiilor reclamantei, faptele prezentate în considerentul (79) al deciziei atacate sunt examinate la considerentele (151)-(154) și sancționate în dispozitivul acesteia. La considerentul (79), Comisia explică faptul că reclamanta le-a oferit angroșiștilor rabaturi condiționate în primăvara anului 1994, precizând perioada de referință aleasă pentru calcularea obiectivelor de achiziții care trebuiau realizate pentru obținerea acestora și a acordat rabaturi mai mari, astfel cum au confirmat doi clienți ai reclamantei, care au fost interogați în această privință. La considerentul (151), Comisia afirmă: „În primăvara anului 1994, [reclamanta] a oferit marilor lanțuri de supermarketuri din Irlanda rabaturi bazate pe faptul că acestea au realizat creșteri datorită achiziționării mărcii sale Siucra în cursul unei perioade de trei luni. Perioada de referință folosită pentru a calcula creșterea era aprilie-septembrie 1993 [...]” În mod similar, articolul 1 alineatul (6) punctul (i) precizează că, „începând cu 1993, reclamanta aplică o politică ce aduce atingere poziției concurențiale a altor ambalatori de zahăr irlandezi de pe piața zahărului comercializat cu amănuntul, în special: (i) acordând reduceri, în anumite momente din cursul anului 1994, unor grupuri de angroșiști din Irlanda, subordonate condiției ca aceștia să cumpere de la [reclamantă] mai mult zahăr cu amănuntul, ceea ce avea ca efect legarea lor de [reclamantă], în detrimentul ambalatorilor de zahăr concurenți”. În plus, dacă argumentul reclamantei ar urmări să demonstreze că Comisia nu a considerat valoarea cea mai ridicată a reducerilor acordate NWGA și Musgraves drept un factor care constituie o încălcare a articolului 1 alineatul (6), atunci acesta ar confirma temeinicia interpretării deciziei atacate, potrivit căreia acordarea acestor rabaturi condiționate constituie în sine o încălcare, indiferent de valoarea lor și, în astfel de circumstanțe, și-ar pierde orice relevanță în ceea ce privește aprecierea legalității deciziei atacate (a se vedea punctul 207 de mai sus).

213 În cele din urmă, Comisia nu a comis o eroare de apreciere considerând că o reducere acordată de o întreprindere aflată într-o poziție dominantă, în funcție de creșterea cantității de cumpărături realizate într-o anumită perioadă, fără ca reducerea respectivă să poată fi considerată ca fiind un rabat la cantitate normal [considerentul (153) al deciziei atacate], fapt necontestat de reclamantă, constituie o exploatare abuzivă a acestei poziții dominante, în măsura în care o astfel de practică nu poate avea ca obiect decât legarea clienților cărora li se acordă reducerea și plasarea concurenților într-o poziție concurențială defavorabilă. În această privință, trebuie să se observe că perioada de referință reținută pentru calcularea rabaturilor condiționate în cauză și anume aprilie-septembrie 1993, a început înainte de lansarea, în cursul verii anului 1993, a unor noi mărci de zahăr de către ambalatori de zahăr concurenți ai reclamantei [considerentul (152)]. După cum afirmă Comisia, alegerea unei asemenea perioade de referință implică faptul că „rabaturile la cantitate acordate de [reclamantă] în primăvara

anului 1994 și în octombrie 1994 [...] erau probabil strâns legate de nevoile totale de zahăr ale clienților pentru zahărul comercializat cu amănuntul” [considerentul (152)].

214 În astfel de circumstanțe, acordarea de către o întreprindere aflată într-o poziție dominantă a unor rabaturi condiționate, al căror efect imediat a fost, între altele, potrivit propriei analize, de a genera constituirea de stocuri și de a reduce concomitent cumpărăturile [considerentul (80) al deciziei atacate], echivalează cu împiedicarea dezvoltării normale a concurenței [considerentul 152 și articolul 1 alineatul (6) punctul (i) din dispozitivul deciziei atacate] și este incompatibilă cu obiectivul unei concurențe nenederate în cadrul pieței comune. Aceasta nu are la bază o prestație economică prin care se justifică acest avantaj, ci urmărește să elimine sau să limiteze posibilitatea cumpărătorului de a-și alege sursele de aprovizionare și să blocheze accesul altor furnizori la piață (a se vedea jurisprudența menționată anterior la punctul 114).

215 În al doilea rând, în ceea ce privește rabaturile condiționate acordate selectiv, reclamanta explică faptul că reducerile oferite marelui lanț de distribuție (...) reprezentau o încurajare a creșterii sub forma unui rabat de (...) % din cumpărăturile efectuate în 1995, subordonat condiției unei creșteri cu 300 de tone a volumului anual al cumpărăturilor sale [considerentul (82) al deciziei atacate]. Reclamanta pretinde că rabatul respectiv nu avea efectul de a lega (...) de ea și de a genera reducerea cumpărăturilor sale (...) de la Burcom. Documentul Greencore din iunie 1994, folosit în decizia atacată ca probă în această privință, nu demonstrează că rabatul acordat (...) a avut ca efect reducerea volumului cumpărăturilor efectuate de (...) de la Burcom. Într-adevăr, rabatul respectiv nu ar putea avea niciun efect asupra vânzărilor Burcom către (...), având în vedere că Burcom își încetase activitatea înainte ca reclamanta să acorde rabatul. Reclamanta adaugă că (...) nu și-a modificat politica vizând aprovizionarea, în proporții egale, cu zahăr Siucra și (...). (...) a ales, astfel, să urmeze o strategie de creștere globală a vânzărilor sale de zahăr, menținându-și totodată politica de aprovizionare cu zahăr Siucra și (...).

216 În continuare, reclamanta susține că nu a fost adusă nicio dovadă pentru a susține afirmația potrivit căreia (...) este un client important al Gem Pack [considerentul (151) al deciziei atacate]. În consecință, afirmația conform căreia rabaturile condiționate oferite anumitor clienți ai ambalatorilor de zahăr concurenți în 1994 și 1995 făceau parte dintr-o politică destinată să limiteze dezvoltarea concurenței ambalatorilor de zahăr naționali [considerentul (154) al deciziei atacate] nu are relevanță în privința Gem Pack. Același lucru este valabil și în privința articolului 1 alineatul (6) punctul (ii) din dispozitivul deciziei atacate.

217 Trebuie să se constate în primul rând că reclamanta nu contestă în niciun fel caracterul discriminatoriu și selectiv al rabaturilor condiționate acordate în primăvara anului 1994 și în octombrie 1994 angrosiștilor care cumpărau zahăr de la aceasta, pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, astfel cum subliniază Comisia în considerentele (82) și (154) ale deciziei atacate.

218 În continuare, în ceea ce privește caracterul discriminatoriu și selectiv al rabaturilor condiționate acordate anumitor clienți ai ambalatorilor de zahăr concurenți, se pare, pe de o parte, că reclamanta nu contestă nici acordarea (...), în decembrie 1994, a unei reduceri de

(...) % pentru anul 1995, în funcție de volumul cumpărăturilor sale. Aceasta neagă că astfel a intenționat să lege (...) și atrage atenția asupra faptului că politica acestuia din urmă viza creșterea globală a vânzărilor sale de zahăr, menținându-și totodată politica de aprovizionare, în cantități egale, cu zahăr Siucra și (...). Procedând astfel, reclamanta nu demonstrează că acordarea acestei reduceri are la bază o justificare economică obiectivă. Aceasta încearcă, într-adevăr, să ofere o justificare pentru inițiativa sa făcând referire la pretensele particularități ale strategiei clientului său.

219 Din planul de afaceri al Grencore, din iunie 1994, citat la considerentul (82) al deciziei atacate, reiese că (...) cumpăra de la reclamantă atât zahăr marca Siucra, cât și zahăr fără marcă, pe care îl prezenta ulterior pe rafturile sale sub eticheta (...). Cu toate acestea, o jumătate din pachetele de (...) vândute o reprezenta zahărul de la reclamantă și cealaltă jumătate zahărul furnizat de Burcom. În plus, documentul indică faptul că, la vremea la care a fost redactat, (...) acorda același spațiu pe rafturile sale zahărului Siucra și (...). Astfel, se precizează (p. 19 din documentul care apare în anexa 4 la comunicarea obiecțiilor):

„În noiembrie 1993, (...) a lansat o marcă (...) furnizată de Burcom, dar a retras-o după o săptămână. În aprilie, aceștia au relansat marca (...), furnizată în proporție de 50 % de Burcom și de 50 % de noi înșine [...] (...) sunt hotărâți să stabilească (...); ceilalți par să reacționeze doar la (...). (...) acordă un spațiu de raft egal mărcilor (...) și Siucra și aplică, în prezent, o diferență de preț de (...) per kilogram [...]”.

220 Reclamanta nu a precizat documentele pe care se baza afirmația sa conform căreia politica (...) consta în creșterea globală a volumului vânzărilor sale de zahăr, menținând totodată repartizarea aprovizionării sale între Burcom și reclamantă. Această afirmație nu este confirmată de planul de afaceri al Grencore, din iunie 1994, din care cel mai important extras este reprodus la punctul anterior. În plus, trebuie subliniat faptul că acest document precede acordarea reducerii din decembrie 1994, la care se face referire în nota sa internă din 15 decembrie 1994 [considerentul (82) al deciziei atacate].

221 În astfel de condiții, reclamanta nu îi poate reproșa Comisiei că a comis o eroare de apreciere sau de interpretare a probelor reținute în decizia atacată, în care se declară că „era foarte probabil ca orice creștere a volumului de Siucra cumpărat de (...) să genereze o scădere a cumpărăturilor de (...) sub forma unor pachete de 1 kg, produs pentru care Burcom era un furnizor concurent” [considerentul (82), *in fine*, al deciziei atacate] și că „efectul probabil al rabatului a fost legarea (...) de [reclamantă]” [considerentul (151)]. Din jurisprudență reiese (a se vedea punctul 114 de mai sus) că o astfel de practică este abuzivă în sensul articolului 86 din tratat, în măsura în care aceasta este destinată să împiedice clienții, prin acordarea unui avantaj financiar, să se aprovizioneze de la concurenți.

222 Faptul că Burcom și-a încetat activitatea înainte de acordarea (...) a rabatului de (...) %, în decembrie 1994, fapt necontestat de părți, nu afectează concluzia de la punctul anterior. Într-adevăr, Comisia a demonstrat, pe baza propriului registru pentru reduceri al reclamantei, că acordarea rabatului fusese hotărâtă la 8 decembrie 1994 cel târziu, înainte de încetarea activității Burcom la 14 decembrie 1994 [considerentele (83)-(151), *in fine*, ale deciziei atacate], pe vremea când Burcom și reclamanta încă își făceau concurență. Trebuie subliniat de

altfel faptul că reclamanta nu a contestat în niciun fel referirea la registrul său pentru reduceri din cadrul deciziei atacate.

223 Pe de altă parte, reclamanta nu contestă nici acordarea (...) a unui rabat condiționat în 1995, astfel cum se descrie în decizia contestată [considerentele (84)-(151)]. Aceasta are îndoieli cu privire la probele care îi permit Comisiei să afirme că (...) este un client important al Gem Pack [considerentul (151) *in fine*], ambalator de zahăr concurent al reclamantei.

224 Drept răspuns la întrebarea scrisă a Tribunalului, Comisia a depus o copie a unei scrisori care i-a fost adresată de avocații Gem Pack la 16 martie 1995, în care se sublinia în repetate rânduri importanța pe care o avea (...) în calitate de client pentru Gem Pack. Reclamanta nu a ridicat obiecții împotriva depunerii acestui document și nu a contestat conținutul său la ședință. Prin urmare, trebuie să se considere că, în decizia atacată, Comisia avea dreptul să afirme că (...) era un client important al Gem Pack și să deducă faptul că acordarea (...) de către reclamantă a unui rabat condiționat avea ca efect dezavantajarea celorlalți furnizori de zahăr, inclusiv Gem Pack, ceea ce constituie o practică abuzivă în sensul articolului 86 din tratat (a se vedea jurisprudența menționată anterior la punctul 114).

225 Din cele menționate anterior rezultă că argumentele reclamantei referitoare la rabaturile condiționate și la prețurile selective, la care se face referire la articolul 1 alineatul (6) punctele (i) și (ii) din dispozitivul deciziei atacate, trebuie să fie respinse.

Cu privire la schimbul de produse de pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul

226 Potrivit deciziei atacate, „[reclamanta] a convenit în 1988 cu un angrosist și cu un comerciant cu amănuntul să schimbe zahărul concurent destinat vânzării cu amănuntul, adică zahărul Eurolux, în pachete de un kilogram, al Compagnie française de sucrerie, cu propriul său produs” [articolul 1 alineatul (2) din dispozitiv]. Comisia afirmă că, în urma lansării de către ASI în 1988 a pachetelor de zahăr de un kilogram din marca Eurolux pe piața irlandeză a vânzării cu amănuntul, SDL a reacționat propunându-i ADM, sub amenințarea retragerii reducerilor preferențiale care i-au fost acordate până atunci de reclamantă, să cumpere cantitățile de zahăr Eurolux care nu au fost încă vândute, doar la câteva zile după ce au fost distribuite în cadrul rețelei ADM în aprilie 1988 [considerentele (46)-(49)]. Aceasta susține că au fost adoptate măsuri identice în privința comerciantului cu amănuntul Kelly din supermarketurile SPAR, într-un termen și mai scurt, în mai 1988 [considerentele (46), (47), (48), (50) și (51)]. Comisia precizează că, „deși măsurile legate de schimbul de produse au fost adoptate de SDL, [reclamanta] a fost informată corespunzător de către ASI cu privire la dificultățile cu care se confrunța” [considerentul (52)], făcând trimitere la conținutul unei scrisori pe care directorul ASI a adresat-o directorului reclamantei la 18 iulie 1988. În plus, aceasta subliniază că practicile respective au fost denunțate în fața Curții Supreme Irlandeze de către Directorul Administrației pentru consum și comerț [considerentele (48)-(53)]. Comisia concluzionează astfel:

„Schimbul de produse efectuat de către o întreprindere dominantă constituie un abuz în sensul articolului 86 din tratat de fiecare dată când acesta este destinat sau este de natură să limiteze

sau să elimine concurența din partea unei noi întreprinderi pe piață, fapt valabil în speța de față. În fapt, schimbul de produse a generat o consolidare a poziției comune [a aplicantei] și a SDL, care se află într-o poziție de monopol, în calitate de furnizori pe piața zahărului.” [considerentul (126)].

227 Reclamanta pretinde că eșecul comercializării zahărului Eurolux în Irlanda rezultă din respingerea acestuia de către consumatori. Comerciantul cu amănuntul Kelly explică faptul că, în pofida prețului său avantajos, zahărul Eurolux se vindea prost. În mod similar, reclamanta subliniază că a trecut mai mult de un an pentru ca ASI să își poată vinde stocul de 500 de tone de zahăr la pachet, destinat vânzării cu amănuntul. De asemenea, aceasta neagă faptul că și-a amenințat clienții cu sancțiuni financiare în cazul vânzării zahărului Eurolux. În plus, reclamanta observă că volumul de zahăr vizat de schimburile respective implică faptul că aceste schimburi nu au avut niciun impact asupra comerțului interstatal.

228 Explicația reclamantei privind eșecul comercializării zahărului marca Eurolux pe piața irlandeză nu poate fi acceptată, după cum a subliniat Comisia în decizia atacată [considerentul (125)]. În această privință, trebuie să se insiste pe conținutul conversației dintre directorul comercial al SDL și directorul general al ADM, prezentată în declarația funcționarului administrației irlandeze pentru consum și comerț în fața Curții Supreme Irlandeze, menționată în considerentul (49) al deciziei atacate. SDL a precizat ADM că va elimina reducerile preferențiale în cazul în care scădeau cantitățile cumpărate și a propus să cumpere cantitățile de zahăr Eurolux care se aflau încă în posesia ADM, după ce a fost informată cu privire la faptul că o cantitate considerabilă rămăsese nevândută în antrepozitele sale. De asemenea, este necesar să se evidențieze termenele extrem de scurte în care zahărul Eurolux a fost schimbat în cele două cazuri concrete menționate în decizia atacată, indiferent dacă inițiativa schimbului a provenit de la SDL (în cazul ADM) sau de la însuși comerciantul cu amănuntul, conform reclamantei (în cazul Kelly) și anume mai puțin de șapte zile în primul caz (între 15 și 22 aprilie 1988) și mai puțin de două ore în al doilea caz. În această privință, nu este relevant să se stabilească dacă reclamanta sau SDL au luat efectiv inițiativa schimbului de produse cu vânzătorul cu amănuntul Kelly, având în vedere că reclamanta este acuzată de Comisie doar de faptul că a „convenit cu un angrosist și un detailist ca aceștia să schimbe zahărul Eurolux cu propriul său zahăr” [considerentul (124) al deciziei atacate] și nu pentru faptul că a avut inițiativa acestor două schimburi.

229 Din motive identice cu cele prezentate mai sus la punctele 200 și 201, reclamanta nu se poate prevala de argumentul legat de volumul de zahăr care a făcut obiectul celor două schimburi menționate în decizia atacată pentru a susține că astfel de schimburi nu ar fi putut constitui un obstacol în calea schimburilor comerciale dintre statele membre.

230 În plus, atunci când a stabilit valoarea amenzii, Comisia a ținut seama de cantitatea mică de zahăr care a făcut obiectul schimburilor [considerentul (167) paragraful al doilea prima liniuță al deciziei atacate].

231 De asemenea, reclamanta nu a contestat în niciun fel referirea la Decizia 92/163/CEE a Comisiei din 24 iulie 1991 privind o procedură în aplicarea articolului 86 din Tratatul CEE (IV/31.043 – Tetra Pak II) [JO 1992, L 72, p. 1, considerentul (165)], care figurează în nota de

subsol nr. 88 din considerentul (126) al deciziei atacate, potrivit căreia schimbul de produse efectuat de către o întreprindere aflată într-o poziție dominantă constituie un abuz în sensul articolului 86 din tratat, de fiecare dată când acesta este destinat sau este de natură să limiteze sau să elimine concurența din partea unei noi întreprinderi pe piață.

232 Curtea a precizat de asemenea că, prin interzicerea exploatații abuzive a unei poziții dominante pe piață, în măsura în care aceasta poate aduce atingere comerțului între statele membre, articolul 86 din tratat vizează, prin urmare, nu doar practicile care pot cauza un prejudiciu direct consumatorilor, ci și practicile care le cauzează un prejudiciu indirect aducând atingere concurenței efective (Hotărârea Hoffmann-La Roche/Comisia, menționată anterior, punctul 125).

233 În speță, reclamanta a adus atingere structurii concurenței pe care ar fi putut să o obțină piața irlandeză a zahărului destinat vânzării cu amănuntul prin lansarea unui nou produs, zahărul marca Eurolux, efectuând schimburi de produse concurente, în circumstanțele menționate anterior, pe o piață pe care deținea peste 80 % din volumul vânzărilor.

234 Din considerentele precedente rezultă că argumentele reclamantei privind schimburile de zahăr marca Eurolux menționate la articolul 1 alineatul (2) din dispozitivul deciziei atacate trebuie să fie respinse.

235 Rezultă că este necesar să fie respinse al treilea și al patrulea motiv din cererea principală, împreună cu această cerere, cu excepția cazului în care acestea urmăresc anularea articolului 1 alineatul (1) din dispozitivul deciziei atacate, în măsura în care acesta constată că reclamanta a încălcat articolul 86 din tratat, acordând în mod selectiv prețuri scăzute clienților ASI, între 1986 și 1988 (a se vedea punctul 124 de mai sus).

Cu privire la pretențiile subsidiare

236 În sprijinul pretențiilor sale subsidiare, care urmăresc, pe de o parte, reducerea amenzii care i-a fost acordată la articolul 2 din dispozitivul deciziei atacate și, pe de altă parte, anularea articolului 3 al treilea și al patrulea paragraf, reclamanta invocă două motive, primul întemeiat pe încălcarea articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al doilea întemeiat pe încălcarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17.

1. Cu privire la primul motiv întemeiat pe încălcarea articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17

237 În cadrul primului motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, reclamanta susține, în primul rând, că amenda impusă la articolul 2 din dispozitivul deciziei atacate este excesivă; în al doilea rând, că aceasta sancționează încălcări care nu au fost stabilite în mod corespunzător; în al treilea rând, că nu a dus o politică globală și constantă de practici abuzive începând cu 1985; în al patrulea rând, că Comisia nu și-a îndeplinit datoria de diligență și nu a examinat prezenta cauză într-un termen rezonabil; și, în

cele din urmă, în al cincilea rând, că Comisia nu a ținut seama de caracterul inedit, la vremea respectivă, al conceputului de poziție dominantă colectivă.

Cu privire la caracterul excesiv al amenzii impuse

238 Articolul 2 din dispozitivul deciziei atacate îi impune reclamantei o amendă de 8 800 000 ECU pentru încălcările constatate la articolul 1. La considerentele (163)-(167), Comisia prezintă criteriile reținute pentru stabilirea valorii amenzii, în conformitate cu cerințele de la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17.

239 Reclamanta consideră că valoarea amenzii, care se ridică la 6,8 % din cifra sa de afaceri referitoare la vânzările sale din Irlanda, nu este conformă nici cu practica din domeniul agricol, nici cu cea din sectorul industrial.

240 Pe de o parte, aceasta pretinde că decizia Comisiei de impunere a unor amenzi în domeniul agricol se caracterizează, în general, printr-o anumită moderație [a se vedea Decizia 86/596/CEE din 26 noiembrie 1986 privind o procedură în aplicarea articolului 85 din Tratatul CEE (IV/31.204 – MELDOC) (JO L 348, p. 50), Napier Brown – British Sugar, menționată anterior și Decizia 88/587/CEE din 28 octombrie 1988 privind o procedură în aplicarea articolului 85 din Tratatul CEE (IV/B-2/31.424, Hudson's Bay – Dansk Pelsdyravlereforening) (JO L 316, p. 43)]. Această moderație a fost inspirată și confirmată de jurisprudență, conform căreia Comisia are obligația, atunci când stabilește valoarea amenzilor, de a ține seama în special de contextul legislativ și economic al comportamentului incriminat și de a nu aprecia comportamentul întreprinderilor la fel de sever ca de obicei, datorită organizării comune a pieței zahărului (Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, menționată anterior, punctele 612, 613, 619 și 620). În speță, reclamanta constată că Comisia nu a inclus organizarea comună a pieței zahărului printre factorii luați în considerare cu scopul de a stabili valoarea amenzii [considerentul (167) al deciziei atacate]. În replica sa, reclamanta adaugă că, în cazul în care Comisia dorea să se abată de la această jurisprudență, ar fi trebuit să ofere motive precise pentru acest lucru. De asemenea, aceasta consideră că interpretarea din Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, menționată anterior, rămâne valabilă, având în vedere că aceasta a fost confirmată de Hotărârea Comisia și Franța/Ladbroke Racing, menționată anterior (punctul 32 și următoarele). Această interpretare nu a fost contestată nici de avocatul general Cosmas în concluziile sale din 15 iulie 1997 din cadrul hotărârii care urma să fie pronunțată de Curte, Montecatini și Montedipe/Comisia (cauza C-235/92 P, Rec. p. I-4539, I-4544).

241 Pe de altă parte, aceasta subliniază că, în sectorul industrial, existența unei supracapacități structurale constituie, în general, o circumstanță atenuantă în opinia Comisiei, care o determină să stabilească nivelul amenzii la aproximativ 2,5 % din cifra de afaceri relevantă [Decizia Comisiei 89/191/CEE din 21 decembrie 1988 privind o procedură în aplicarea articolului 85 din Tratatul CEE (IV/31.866 – PEBD) (JO L 74, p. 21), Decizia 89/515/CEE din 2 august 1989 privind o procedură în aplicarea articolului 85 din Tratatul CEE (IV/31.553 – Treillis soudés) (JO L 260, p. 1) și Decizia 94/599/CE din 27 iulie 1994 privind o procedură în aplicarea articolului 85 din Tratatul CE (IV/31.865 – PVC) (JO L 239, p. 14); Hotărârea Tribunalului din 6 aprilie 1995, Tréfileurope/Comisia, cauza T-141/89, Rec., p. II-791, punctele 180 și 185].

242 În replica sa, reclamanta susține că, pentru a evita caracterul arbitrar, nu există un etalon mai bun decât practica anterioară sau un tarif general pentru aprecierea legalității marjei de manevră de care dispune Comisia, prin cadrul de reglementare, pentru stabilirea amenzilor. Reclamanta arată că, în această privință, Comisia ignoră orientările pentru calcularea amenzilor impuse în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) din Tratatul CECO (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69), pe care le-a prezentat de curând publicului.

243 În primul rând, trebuie amintit faptul că, în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, Comisia poate impune amenzi cuprinse între 1 000 și 1 000 000 ECU, această ultimă valoare putând ajunge până la 10 % din cifra de afaceri realizată în cursul exercițiului financiar precedent de către fiecare întreprindere care a participat la încălcare. Pentru a stabili valoarea amenzii între aceste limite, dispoziția menționată prevede să se țină seama de gravitatea și de durata încălcării (Hotărârea Tréfileurope/Comisia, menționată anterior, punctul 183). Pentru a aprecia gravitatea unei încălcări, trebuie să se ia în considerare, în special, contextul legislativ și economic al comportamentului incriminat, natura restricțiilor în privința concurenței, precum și importanța întreprinderii în cauză (a se vedea Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 612).

244 În speță, reclamanta nu contestă respectarea de către Comisie a limitelor stabilite la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, ci aprecierea sa a gravității încălcărilor prezentată, în special, la considerentul (167) al doilea paragraf prima – a patra liniuță al deciziei atacate. În cadrul acestora, Comisia menționează cele patru elemente luate în considerare pentru aprecierea gravității încălcărilor: faptul că este vorba despre abuzuri care au ca scop compromiterea gravă sau eliminarea oricărei forme de concurență, faptul că zahărul este un ingredient important atât în industrie, cât și în consumul gospodăriilor, faptul că reclamanta și-a protejat energic piața națională și faptul că reclamanta a putut menține prețul franco fabrică și prețul cu amănuntul foarte ridicat.

245 În continuare, trebuie să se sublinieze că faptul că, în trecut, Comisia a aplicat amenzi de un anumit nivel pentru anumite tipuri de încălcări nu poate să o priveze de posibilitatea de a mări nivelul respectiv în limitele stabilite de Regulamentul nr. 17, dacă acest lucru este necesar pentru a asigura punerea în aplicare a politicii comunitare în domeniul concurenței (Hotărârea Musique Diffusion Française și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 109). Puterea de a impune amenzi reprezintă unul din mijloacele atribuite Comisiei pentru a-i permite să îndeplinească misiunea de supraveghere care îi este conferită de dreptul comunitar. Potrivit Curții, această misiune cuprinde cu siguranță sarcina de a investiga și de a pedepsi încălcările individuale, dar include de asemenea obligația de a urma o politică generală care să vizeze aplicarea în materie de concurență a principiilor stabilite de tratat și orientarea în acest sens a comportamentului întreprinderilor. Rezultă că, pentru a aprecia gravitatea unei încălcări în vederea stabilirii valorii amenzii, Comisia trebuie să țină seama nu numai de circumstanțele speciale ale speței, ci și de contextul în care a fost comisă respectiva încălcare și să vegheze la caracterul disuasiv al acțiunii sale, în special pentru tipurile de încălcări care aduc atingere mai ales realizării obiectivelor Comunității (Hotărârea Musique Diffusion Française și alții/Comisia, menționată anterior, punctele 105 și 106).

246 În cele din urmă, este necesar să se insiste pe faptul că, având în vedere că amenziile constituie un instrument al politicii Comisiei în materie de concurență, aceasta trebuie să poată dispune de o marjă de apreciere în stabilirea valorii lor, cu scopul de a orienta comportamentul întreprinderilor în sensul respectării regulilor de concurență (Hotărârea Tribunalului din 11 decembrie 1996, Van Megen Sports/Comisia, cauza T-49/95, Rec., p. II-1799, punctul 53).

247 Argumentele întemeiate de reclamantă pe analiza sa a practicii decizionale a Comisiei nu sunt, prin urmare, în sine, de natură să afecteze legalitatea articolului 2 din dispozitivul deciziei atacate.

248 În plus, contrar a ceea ce susține reclamanta, din jurisprudență nu reiese faptul că, în speță, organizarea comună a pieței zahărului constituie un context legislativ și economic special, care trebuie să fie luat în considerare, cu titlu de circumstanță atenuantă, în stabilirea valorii amenzii.

249 Deși, cu siguranță, este de necontestat faptul că organizarea comună a pieței are un efect asupra contextului legislativ și economic în care au fost comise încălcările imputate reclamantei, practicile abuzive ale reclamantei nu constituie, în speță, spre deosebire de situația vizată în Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, menționată anterior, punctele 613-621, consecințe practic inevitabile ale funcționării acestei organizări comune a pieței zahărului.

250 În decizia atacată, Comisia a evidențiat, pe de o parte, practicile care erau destinate să reacționeze la importuri sau la încercări de importuri pe piața dominată de reclamantă și, pe de altă parte, practicile prin care reclamanta își folosea poziția sa de producător unic de zahăr în Irlanda pentru a reduce concurența din partea altor comercianți, în vederea menținerii unui preț final de vânzare mare. Procedând astfel, reclamanta a făcut așadar eforturi să diminueze puțină concurență reziduală care mai exista încă pe piețele în cauză. În plus, trebuie adăugat faptul că reclamanta a profitat de statutul său de unic producător de zahăr din Irlanda și de faptul că beneficia de întreaga cotă de producție de zahăr atribuită Irlandei în cadrul organizării comune a pieței zahărului. Totuși, acest statut special nu derivă din organizarea comună a pieței, ci din situația specifică Irlandei. Toate aceste elemente de fapt disting situația reclamantei de cea a întreprinderilor care fac obiectul Hotărârii Suiker Unie și alții/Comisia, menționată anterior. Organizarea comună a pieței zahărului nu poate, prin urmare, să aibă același efect în speță asupra aprecierii gravității încălcărilor reclamantei.

251 În plus, Comisia subliniază, în mod întemeiat, că statutul privilegiat al Irlandei în cadrul acestei organizări comune a pieței zahărului are ca scop să faciliteze transferurile de zahăr către Irlanda, considerată, greșit sau corect, ca fiind o regiune deficitară [considerentul (144) al deciziei atacate]. Prin urmare, comportamentul reclamantei constituie un obstacol pentru realizarea obiectivelor acestei organizări comune a pieței zahărului, în cadrul căreia producătorii de zahăr beneficiază deja de anumite avantaje, precum acordarea unui preț de intervenție garantat sau a unor restituiri la export, în cazul în care aceștia efectuează exporturi în afara Comunității, la prețuri inferioare acestui preț de intervenție garantat.

252 Întrucât organizarea comună a pieței zahărului nu se ia în considerare la aprecierea gravității încălcărilor, potrivit Comisiei, faptul că aceasta nu este menționată printre factorii menționați în această privință în considerentul (167) paragraful al doilea al deciziei atacate nu poate fi prezentat ca fiind o ilustrare a insuficienței motivării deciziei respective în acest sens. Astfel, reclamanta nu a demonstrat nicăieri că, în cazul în care impune o amendă pentru încălcarea regulilor de concurență de pe piața zahărului, Comisia este în mod necesar obligată să își motiveze aprecierea gravității situației, în lumina soluției statuate în Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, menționată anterior.

253 În plus, trebuie să se constate că Comisia a subliniat în mod expres faptul că comportamentul adoptat de reclamantă a avut ca efect denaturarea pieței comune [considerentul (167) al treilea paragraf a treia liniuță al deciziei atacate]. Comisia a făcut, de asemenea, referire, în pasajul consacrat aprecierii gravității încălcării, la diverse caracteristici ale pieței și ale produsului în cauză, plasând astfel încălcările comise de reclamantă în contextul lor economic și juridic, considerând consecințele acestora ca fiind evident contrare obiectivelor pieței comune și ținând seama de faptul că zahărul este un ingredient industrial important și un produs agricol de larg consum (a se vedea, în acest sens, Hotărârea United Brands/Comisia, menționată anterior, punctul 290).

254 În plus, contrar sugestiilor reclamantei, pasajele din Hotărârea Tréfileurope/Comisia, menționată anterior, pe care aceasta o menționează pentru a stabili faptul că amenzile impuse întreprinderilor din sectorul agricol sunt mai puțin severe, nu consacră în niciun fel o astfel de regulă. Prin urmare, nu se poate deduce nicio circumstanță atenuantă din simplul fapt că activitățile reclamantei aparțineau sectorului agricol.

255 În cele din urmă, reclamanta nu mai poate să pretindă, astfel cum a pretins la ședință, că a fost tratată discriminatoriu la stabilirea valorii amenzii, în comparație cu tratamentul rezervat întreprinderii destinate a Deciziei 98/538/CE a Comisiei din 17 iunie 1998 privind o procedură inițiată în temeiul articolului 86 din Tratatul CE (IV/36.010-F3 – Amministrazione Autonoma dei Monopoli di Stato) (JO L 252, p. 47). Aceasta s-a prevalat de stabilirea, în această cauză, a valorii de bază a amenzii la nivelul minim, datorită pretinsei gravități minore a încălcării în cauză și a faptului că sfera sa de aplicare este limitată la piața unui singur stat membru. Din considerentele acestei decizii consacrate aprecierii gravității încălcării [considerentele (63)-(71) reiese că, întrucât natura încălcării și obiectul său erau îndeosebi anticoncurențiale, deși impactul concret al acesteia pe piață fusese relativ redus și limitat la un singur stat membru, era necesar totuși să se concluzioneze că era vorba despre o încălcare gravă. Doar pe baza aprecierii gravității încălcării, valoarea amenzii a fost stabilită în această cauză la 3 000 000 ECU. Această valoare a fost dublată ulterior la 6 000 000 ECU, dată fiind durata încălcării, de șapte ani. În plus, este necesar să se sublinieze că informațiile oferite în această decizie nu permit să se stabilească cărui procent din cifra de afaceri a întreprinderii în cauză îi corespunde amenda impusă. În absența unor astfel de informații, nu se poate face nicio comparație între valoarea amenzilor impuse în cauza respectivă și cea în speță.

256 Prima parte a primului motiv din pretențiile subsidiare trebuie așadar să fie respinsă.

Cu privire la pretinsa penalizare a unor încălcări nestabilite în mod corespunzător

257 În cadrul celei de-a doua părți a acestui prim motiv, reclamanta contestă din nou existența anumitor încălcări și anume prețurile selective scăzute, reducerile taxelor vamale, schimbul de produse și rabatul pentru fidelitate și, prin urmare, consideră penalizarea lor nejustificată.

258 Aceasta subliniază, în primul rând, că, contrar dispozitivului deciziei atacate (articolul 1), nici comunicarea obiecțiilor, nici motivele din decizia atacată nu menționează acordarea unor prețuri selective scăzute clienților unui importator francez, în 1986, ca fiind una dintre practicile care trebuie să fie penalizate cu o amendă. Aceasta pretinde că eventuala impunere a unei amenzi pentru stabilirea unor prețuri selective viza numai perioada începând cu 1993; reclamanta a luat la cunoștință acest lucru în răspunsul său la comunicarea de obiecții, fără să fie contrazisă în această privință de Comisie în cursul procedurii administrative.

259 Trebuie să se amintească (a se vedea punctul 124 de mai sus) faptul că nu s-a stabilit de către Comisie că, între 1986 și 1988, reclamanta acordase prețuri selective scăzute clienților unui importator de zahăr francez [articolul 1 alineatul (1) din dispozitivul deciziei atacate].

260 Tribunalul hotărăște cu o competență de fond, în sensul articolului 172 din Tratatul CE (devenit articolului 229 din Tratatul CE), cu privire la acțiunile introduse împotriva deciziilor prin care Comisia impune o amendă și poate în special să elimine sau să reducă amenda, în temeiul articolului 17 din Regulamentul nr. 17 (a se vedea Hotărârea din 6 octombrie 1994, Tetra Pack/Comisia, menționată anterior, punctul 235 și Hotărârea Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 230).

261 Rezultă că trebuie să se procedeze la o reducere a valorii amenzii impuse reclamantei.

262 Reclamanta susține, în al doilea rând, că decizia atacată îi impune o amendă pentru reducerile taxelor vamale pe care le-ar fi acordat între 1986 și 1988, deși probele prezentate în comunicarea obiecțiilor se referă la perioada aprilie 1986–iulie 1987. În conformitate cu decizia atacată, toate aceste reduceri au fost acordate în momente bine stabilite între 1986 și 1988 [considerentul (167)]. Prin urmare, cu excepția celor acordate în cele câteva săptămâni din perioada 23 mai 1987–iulie 1987, toate aceste rabaturi s-au prescris în temeiul articolului 2 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2988/74 al Consiliului din 26 noiembrie 1974 privind termenele de prescripție a acțiunilor și a aplicării sancțiunilor conform normelor Comunității Economice Europene privind transporturile și concurența (JO L 319, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 1, p. 78).

263 S-a constatat deja că probele menționate în decizia atacată stabilesc faptul că reducerile taxelor vamale au fost acordate până în iulie 1987 și că se avea încă în vedere utilizarea lor pe viitor, în măsura în care acest lucru s-ar fi dovedit necesar (a se vedea punctele 173-193 de mai sus). Argumentul reclamantei trebuie, în orice caz, să fie respins, în măsura în care reducerile taxelor vamale în cauză constituie o încălcare continuă în perioada 1986-1988. Reclamanta nu poate încerca să facă o distincție între reducerile taxelor vamale acordate înainte de 23 mai 1987 și cele acordate după această dată, cu scopul de a se constata prescrierea procedurilor. Data care trebuie să fie luată în considerare pentru aplicarea dispozițiilor Regulamentului

nr. 2988/74 din 26 noiembrie 1974 este 27 septembrie 1985. Este vorba, de fapt, despre data la care a început perioada de cinci ani anterioară primei măsuri de cercetare judecătorească a Comisiei din cadrul acestei cauze [considerentul (165) al deciziei atacate]. Comisia nu a incriminat nici un act al reclamantei anterior acestei date la articolul 1 alineatul (1) din dispozitivul deciziei atacate.

264 În al treilea rând, reclamanta reproduce argumentul prezentat în cadrul celui de-al patrulea motiv din pretențiile sale principale cu scopul de a contesta amenda impusă pentru schimbul de produse și rabaturile pentru fidelitate.

265 În această privință, este suficient să se amintească faptul că deja s-a hotărât că argumentele prezentate de reclamantă nu sunt de natură să afecteze legalitatea articolului 1 alineatele (2) și (3) din dispozitivul deciziei atacate, astfel încât acestea nu pot, în sine, să afecteze legalitatea articolului 2.

Cu privire la punerea în aplicare de către reclamantă a unei politici constante și globale de practici abuzive începând cu 1985

266 Reclamanta susține, în primul rând, că, deși activitățile sale din Irlanda pot fi considerate ca vizând protejerea poziției sale [considerentul (156) și articolul 1 din dispozitivul deciziei atacate], având în vedere situația sa în cadrul organizării comune a pieței zahărului, acestea nu fi totuși prezentate ca făcând parte dintr-o politică destinată să compromită grav sau să elimine orice formă de concurență pe piețele în cauză [considerentul (167)]. Apreciind astfel comportamentul reclamantei, Comisia nu a ținut seama nici de efectul provocat de privatizarea sa în 1991, în special în urma cercetărilor aprofundate în această privință, nici de procedurile judiciare inițiate împotriva sa și nici de reînnoirea membrilor conducerii sale. Întreruperea astfel intervenită în gestiunea sa pare să se opună presupusei sale intenții, în cursul perioadei în litigiu, de a abuza constant și global de poziția sa dominantă.

267 În continuare, aceasta subliniază că deciziile de corecție au fost adoptate în 1991, chiar înainte de formularea de către Comisie a obiecțiilor sale inițiale în cadrul procedurii administrative IV/33.705, decizii incluse în special într-un prospect datat 6 aprilie 1991. Reclamanta îi reproșează Comisiei că a afirmat, în decizia atacată [considerentul (167)], că publicarea acestui document nu a împiedicat abuzurile în materie de prețuri. Reclamanta subliniază că Comisia aflase de sistemul de reduceri la export în urma inspecției sale efectuate la Dublin în 1991 și că aceasta nu îi precizase la vremea respectivă că trebuia să renunțe la sistemul respectiv.

268 În cele din urmă, reclamanta respinge afirmația Comisiei, potrivit căreia aceasta a aflat de existența RCP abia în vara anului 1994. Reclamanta face referire, în această privință, la conținutul mai multor documente pe care Comisia le-a confiscat de la sediul său în cursul procedurii administrative și care sunt anexate la comunicarea obiecțiilor din 22 aprilie 1993 (documentele IV/33705/1221, 1335, 1410, 1459, 1757 și 1762). În plus, inspectorii Comisiei au solicitat explicații orale.

269 Presupusele efecte ale privatizării reclamantei în 1991 nu sunt de natură să demonstreze comiterea unei erori de către Comisie, atunci când a considerat că diversele abuzuri comise și constatate la articolul 1 din dispozitivul deciziei atacate făceau parte dintr-o politică globală și constantă dusă de reclamantă de-a lungul perioadei încălcării.

270 În afara faptului că multe dintre aceste abuzuri, care au fost comise ulterior privatizării reclamantei din 1991, aveau același scop ca și cele anterioare acestei privatizări și anume protejarea pieței sale naționale și reducerea concurenței existente pe această piață, trebuie să se constate că reclamanta a continuat să aplice sistemul său RCP pe tot parcursul perioadei în cauză până la adoptarea deciziei atacate (a se vedea punctele 125-149 de mai sus). În această privință, reclamanta nu poate pretinde că această continuitate este justificată parțial de absența reacției Comisiei, după ce a luat cunoștință de existența sistemului respectiv în 1991. În pofida condamnării practicilor respective în comunicarea obiecțiilor din 25 martie 1996, reclamanta nu renunțase la acestea la data adoptării deciziei atacate. Prin urmare, nu are importanță prea mare stabilirea datei exacte la care Comisia a luat cunoștință efectiv de existența RCP.

271 În plus, după cum subliniază Comisia, deciziile de corecție adoptate de reclamantă în 1991 imediat după privatizarea sa nu au împiedicat-o să încalce ulterior în mai multe rânduri articolul 86 din tratat, nu numai prin continuarea aplicării sistemului său RCP, ci și impunând prețuri discriminatorii pentru zahărul industrial furnizat ambalatorilor de zahăr concurenți [articolul 1 alineatul (5) din dispozitivul deciziei atacate] și acordând rabaturi condiționate și reduceri selective anumitor clienți de pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul [articolul 1 alineatul (6) din dispozitiv].

272 Această a treia parte a primului motiv din pretențiile subsidiare trebuie așadar să fie respinsă.

Cu privire la lipsa de diligență a Comisiei în tratarea dosarului

273 Reclamanta pretinde că decizia Comisiei de a disocia procedura administrativă, numărul funcționarilor cărora li s-a încredințat dosarul și durata considerabilă a acestei proceduri administrative constituie circumstanțe atenuante care ar fi trebuit să fie luate în considerare la stabilirea valorii amenzii, având în vedere că acestea indică lipsa de diligență a Comisiei în desfășurarea investigațiilor (Hotărârea Istituto Chemioterapico Italiano și Commercial Solvents/Comisia, menționată anterior, punctul 51). Reclamanta reproșează, în special, Comisiei că și-a concentrat în mod necorespunzător investigațiile asupra obiecțiilor care intră sub incidența articolului 85 din tratat și care, cel târziu până la audierile din octombrie 1992 și septembrie 1993, s-au dovedit a fi neîntemeiate, și că a așteptat prea mult timp până a informat-o cu privire la obiecțiile referitoare la articolul 86 din tratat, deși luase cunoștință de faptele în cauză încă din februarie 1991, data celei de-a doua inspecții.

274 Reclamanta subliniază că, conform unui principiu general al dreptului comunitar, Comisia are obligația să acționeze într-un termen rezonabil atunci când adoptă o decizie în urma unei proceduri administrative legate de politica în domeniul concurenței. În speță, nici complexitatea cauzei, nici comportamentul reclamantei nu necesitau o procedură care să

dureze atât de mult timp. În ședință, reclamanta a făcut referire, de asemenea, la principiile consacrate prin Hotărârea Curții din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia (cauza C-185/95 P, Rec., p. I-8417).

275 De asemenea, reclamanta respinge afirmația Comisiei potrivit căreia aceasta ar fi contribuit, în cursul procedurii administrative, la adoptarea unei decizii în temeiul articolului 11 alineatul (5) din Regulamentul nr. 17 [Decizia C (95) 1837 finală din 19 iulie 1995]. În această decizie erau reluate formal întrebări anterioare, la care reclamanta pretinde că a răspuns printr-o scrisoare datată 18 mai 1995 (anexa 5 la cerere). Caracterul neadecvat al acestui prim răspuns, rezultat din inexactitatea anumitor informații provenind de la terți, pe care reclamanta nu le cunoștea la vremea respectivă, nu i se poate reproșa reclamantei. Aceasta precizează, într-adevăr, că, în loc să verifice fiabilitatea surselor sale, Comisia s-a bazat orbește pe aceste informații și i-a solicitat, inevitabil fără succes, să completeze răspunsul său din 18 mai 1995, ceea ce reclamanta pretinde că a încercat să facă la 8 august și 20 octombrie 1995.

276 Respectarea de către Comisie a unui termen rezonabil la adoptarea unor decizii în urma procedurilor administrative legate de politica în domeniul concurenței reprezintă un principiu general al dreptului comunitar (Hotărârea SCK și FNK/Comisia, menționată anterior, punctul 56). Prin urmare, este necesar să se examineze dacă, în speță, Comisia a încălcat principiul general al respectării unui termen rezonabil în procedura anterioară adoptării deciziei atacate.

277 Pentru a aprecia durata totală a procedurii administrative care a condus la adoptarea deciziei atacate, este necesar, în primul rând, să se stabilească perioadele care, de la prima investigație a Comisiei, trebuie să fie luate în considerare. Comisia a introdus, astfel, mai multe acțiuni împotriva reclamantei, dintre care doar a treia și ultima (a se vedea punctele 3-7 de mai sus) au condus la adoptarea unei decizii de constatare a anumitor încălcări. Prima inspecție a Comisiei la sediul reclamantei din Dublin a fost efectuată la 25 septembrie 1990 [considerentul (165) al deciziei atacate]. Procedura administrativă din prezenta cauză s-a desfășurat, prin urmare, între 25 septembrie 1990 și 14 mai 1997, data adoptării deciziei atacate, ceea ce corespunde unei durate de aproximativ 80 de luni.

278 Caracterul rezonabil al duratei unei proceduri administrative trebuie să fie apreciat, totuși, în funcție de circumstanțele specifice fiecărei cauze și, în special, de contextul acesteia, de diversele etape procedurale urmate de Comisie, de comportamentul părților în cursul procedurii și de complexitatea cauzei (Hotărârea SCK și FNK, menționată anterior, punctul 57).

279 În speță, procedura presupune numeroase etape care au fost punctate de depunerea plângerilor (a se vedea, în această privință, punctele 1-5 din cerere) și examinarea argumentelor în apărare, prezentate de reclamantă. Primele inspecții efectuate de Comisie la sediul reclamantei și la filiala sa McKinney în 1990 și 1991, în cadrul unei anchete mai extinse vizând comportamentul contrar articolului 85 din tratat al mai multor rafinării, au determinat Comisia să îi adreseze reclamantei o primă comunicare a obiecțiilor la 4 mai 1992. Această primă procedură a fost încheiată la 2 august 1995 (a se vedea punctul 3 de mai sus). A doua procedură a început la 22 aprilie 1993, prin trimiterea unei a doua comunicări a obiecțiilor

privind un comportament contrar articolelor 85 și 86 din tratat. La 28 iunie 1995, Comisia a notificat reclamanta cu privire la încheierea părții din această a doua procedură care privește articolul 85 din tratat (a se vedea punctul 4 de mai sus). La 19 iulie 1995, Comisia a adoptat o decizie în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17 (a se vedea punctul 4 de mai sus). În ianuarie 1995, Comisia și-a continuat inspecțiile la fața locului (a se vedea punctul 5 de mai sus). În cele din urmă, la 25 martie 1996, Comisia i-a trimis comunicarea obiecțiilor.

280 În consecință, deși s-au scurs multe luni între începutul procedurii administrative și încheierea acesteia, trebuie să se constate adoptarea unei serii de acte de către Comisie în cursul acestei perioade. În plus, reclamanta nu îi reproșează Comisiei faptul că nu a acționat în cursul acestei perioade, ci mai degrabă faptul că nu a consacrat prea mult timp obiecțiilor referitoare la articolul 85 din tratat. Este adevărat că cele două proceduri împotriva comportamentului contrar articolului 86 din tratat (a doua și a treia procedură) au început cel mai devreme la 22 aprilie 1993, dată la care a fost trimisă a doua comunicare a obiecțiilor. Prin urmare, mai puțin de jumătate din durata totală a procedurii administrative a fost consacrată exclusiv articolului 85 din tratat.

281 În plus, după cum subliniază Comisia, reclamanta nu poate pretinde că a fost prejudiciată de atenția cu care aceasta a examinat obiecțiile bazate pe încălcarea articolului 85 din tratat, pentru că s-a renunțat la toate aceste obiecții. Reclamanta a avut de asemenea ocazia de a se exprima de fiecare dată cu privire la obiecțiile referitoare la articolul 85 din tratat care i-au fost adresate. Drept răspuns la o întrebare a Tribunalului, reclamanta a precizat că răspunsese la primele două comunicări ale obiecțiilor la 11 septembrie 1992 și 1 septembrie 1993 și că participase la audierile din 6 octombrie 1992, din 21 și din 22 septembrie 1993.

282 În ceea ce privește obiecțiile referitoare la articolul 86 din tratat, prima perioadă care trebuie să fie luată în considerare este așadar perioada care s-a scurs între trimiterea celei de-a doua comunicări a obiecțiilor, la 22 aprilie 1993 și trimiterea celei de-a treia comunicări a obiecțiilor, la 25 martie 1996, adică o perioadă de 35 de luni. Trebuie, totuși, subliniat faptul că, în cursul acestei perioade, reclamanta a avut ocazia să răspundă la a doua comunicare a obiecțiilor, la 1 septembrie 1993. După ce a ascultat argumentele prezentate de reclamantă în răspunsul său la a doua comunicare a obiecțiilor, Comisia a informat-o cu privire la abandonarea celor două proceduri inițiate în temeiul articolului 85 din tratat, la 28 iunie și 2 august 1995 și i-a ordonat să răspundă la o solicitare de informații, în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17, la 19 iulie 1995. Deși părțile au opinii diferite cu privire la semnificația acestui ordin, trebuie subliniat faptul că explicațiile oferite de reclamantă în cadrul prezentei proceduri nu permit să se ajungă la concluzia că adoptarea sa a fost rezultatul unei erori comise de Comisie în examinarea acestei cauze. În plus, trebuie să se insiste, în această privință, asupra complexității de fapt a diverselor plângeri cu care a fost sesizată Comisia, fapt care nu a fost contestat de reclamantă. Perioada de 35 de luni care s-a scurs între a doua și a treia comunicare a obiecțiilor nu are așadar un caracter nejustificat.

283 Ultima perioadă care trebuie să fie luată în considerare este cea care s-a scurs între adoptarea celei de-a treia comunicări a obiecțiilor, la 25 martie 1996 și adoptarea deciziei atacate, la 14 mai 1997. În cursul acestei perioade, la 12 iulie 1996, reclamanta a trimis răspunsul său la comunicarea obiecțiilor (a se vedea punctul 6 de mai sus). Scurgerea unei

perioade de aproximativ zece luni pentru redactarea unei decizii finale în toate limbile oficiale ale Comunității nu constituie o încălcare a principiului respectării unui termen rezonabil în cadrul unei proceduri administrative legate de politica în domeniul concurenței (a se vedea Hotărârea SCK și FNK/Comisia, menționată anterior, punctul 66).

284 Reclamanta nu se poate prevala nici de propriul său comportament din cursul procedurii administrative pentru a crește importanța duratei acesteia. Este suficient, astfel, să se observe că, deși a avut grijă de fiecare dată să răspundă în termenul specificat, reclamanta nu pusese capăt, la momentul adoptării deciziei atacate, anumitor abuzuri care au fost deja identificate în comunicarea obiecțiilor [cele vizate la articolul 1 alineatele (4), (5) și (6)].

285 În consecință, în pofida duratei totale a procedurii administrative anterioare adoptării deciziei atacate, decizia în cauză nu este, ținând seama de circumstanțele specifice cauzei, viciată de o încălcare a principiului respectării unui termen rezonabil. În orice caz, reclamanta nu se poate prevala de nici un argument din Hotărârea Baustahlgewebe/Comisia, menționată anterior, pentru că termenele care fac obiectul acestei cauze priveau durata procedurii în fața instanței comunitare și nu doar durata procedurii administrative.

286 Din considerentele precedente rezultă că a patra parte a acestui prim motiv din pretențiile subsidiare trebuie să fie respinsă.

Cu privire la caracterul inedit al conceptului de abuz de poziție dominantă colectivă

287 Reclamanta susține că conceptul de poziție dominantă colectivă nu fusese încă aplicat în practică la vremea la care a fost adoptat comportamentul care face obiectul cauzei din speță. Toate abuzurile vizate la articolul 1 alineatele (1)-(3) din dispozitivul deciziei atacate au fost comise înainte de adoptarea Deciziei 89/93/CEE a Comisiei din 7 decembrie 1988 privind o procedură în temeiul articolelor 85 și 86 din Tratatul CEE (IV/31.906 – Sticlă plată) (JO L 33, p. 44). Caracterul inedit al acestui concept de poziție dominantă colectivă ar fi trebuit, prin urmare, să fie luat în considerare la stabilirea valorii amenzii (Hotărârea AKZO/Comisia, menționată anterior, punctul 163).

288 Reclamanta adaugă că singura informație pertinentă care trebuie să fie extrasă din Hotărârea Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia, menționată anterior, este aceea că un argument întemeiat pe caracterul de noutate nu poate fi acceptat în absența noutății. În proiectul de comunicare a Comisiei [COM(96)649 final] din 10 decembrie 1996 referitoare la aplicarea regulilor de concurență în privința acordurilor de acces la sectorul telecomunicațiilor, Comisia precizează că „circumstanțele în care există o poziție dominantă colectivă și în care aceasta dă naștere unui abuz nu au fost clarificate încă pe deplin de jurisprudența instanțelor comunitare și nici de practica Comisiei, iar dreptul continuă să evolueze în această privință”.

289 Comisia respinge argumentul reclamantei, pretinzând, în special, că decizia atacată se bazează, în principal, pe constatarea existenței unei poziții dominante individuale a reclamantei și, doar în subsidiar, pe constatarea existenței unei poziții dominante colective.

290 Este necesar, cu titlu preliminar, să se amintească faptul că interpretarea deciziei atacate propusă de Comisie în memoriul său în apărare nu poate fi acceptată (a se vedea punctele 25-31).

291 În continuare, deși, potrivit unei jurisprudențe constante se poate ține seama, la stabilirea valorii amenzii, de faptul că încălcările intră sub incidența unui domeniu de drept în cadrul căruia nu au fost precizate niciodată regulile de concurență (Hotărârea AKZO/Comisia, menționată anterior, punctul 163), mai multe elemente indică totuși că, în speță, reclamanta nu se poate prevala de pretinsul caracter inedit al noțiunii de poziție dominantă colectivă.

292 Astfel, deși la vremea la care reclamanta și SDL au adoptat diversele tipuri de comportamente care constituiau o exploatare abuzivă a poziției lor dominante colective și anume între 1986 și 1988 [articolul 1 alineatele (1)-(3)], această noțiune nu fusese consacrată încă în dreptul concurenței – Decizia 89/93, menționată anterior, datează din 7 decembrie 1988 și proiectul de comunicare a Comisiei [COM (96) 649 final], menționat anterior, din care reclamanta citează un extras, datează din 10 decembrie 1996 –, trebuie să se constate că obiectivul practicilor abuzive imputate reclamantei și SDL pentru perioada anterioară lunii februarie 1990 și anume protejarea poziției sale pe piață și împiedicarea importurilor de zahăr în Irlanda, nu prezintă niciun caracter nou în dreptul concurenței (a se vedea, în acest sens, Hotărârea Compagnie Maritime Belge Transports și alții/Comisia, menționată anterior, punctul 248).

293 În plus, după cum observă Comisia, conținutul notei din 21 noiembrie 1988 (a se vedea punctul 64 de mai sus) precizează clar că, în afara faptului că reclamanta cunoștea sfera de aplicare a poziției sale și a poziției SDL pe cele două piețe în cauză, atât reclamanta, cât și SDL erau conștiente de gradul de apropiere a relațiilor economice care le unea și de posibilitatea coordonării comportamentului lor pe piață.

294 În astfel de circumstanțe, trebuie să se considere că Comisia nu a încălcat articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, neacceptând pretinsul caracter inedit al noțiunii de poziție dominantă colectivă drept circumstanță atenuată atunci când a stabilit valoarea amenzii. Această a cincea parte a primului motiv din pretențiile subsidiare trebuie așadar să fie respinsă.

2. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17

295 La articolul 3 din dispozitivul deciziei atacate, Comisia îi ordonă reclamantei să pună capăt încălcărilor constatate la articolul 1 alineatele (4), (5) și (6), în măsura în care nu a făcut deja acest lucru și să se abțină de la orice act sau comportament de acest tip pe viitor.

296 Reclamanta susține, pe de o parte, că ordinul de a se abține de la acordarea de rabaturi condiționate cumpărătorilor de zahăr comercializat cu amănuntul, după cum este formulat la articolul 3 al patrulea paragraf prima teză din dispozitivul deciziei atacate, încalcă articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17, în măsura în care acesta are o sferă de aplicare mai largă decât cea a încălcării la care se raportează și care este constatată la articolul 1 alineatul (6) litera (c) din decizia atacată. Comisia nu a făcut, într-adevăr, nicio referire la efectul de legare al rabaturilor în cauză, în vreme ce articolul 1 alineatul (6) litera (i) vizează numai rabaturile condiționate cu privire la care se pretinde că au avut ca efect legarea grupurilor de angroșiști de reclamantă. Explicațiile oferite de Comisie se bazează pe o interpretare eronată a articolului 3 paragraful al doilea din dispozitivul deciziei atacate.

297 Pe de altă parte, reclamanta pretinde că ordinul de a înceta acordarea celorlalte reduceri, astfel cum este formulat la articolul 3 al treilea paragraf prima teză din dispozitivul deciziei atacate, încalcă, de asemenea, articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17, în măsura în care acesta privește, în realitate, sistemul de reduceri suplimentare, al cărui caracter abuziv nu a făcut obiectul unei constatări formale în partea relevantă a dispozitivului deciziei atacate și anume articolul 1 alineatul (5), care se limitează la a condamna aplicarea efectivă a prețurilor discriminatorii împotriva ambalatorilor de zahăr concurenți ai reclamantei pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul. Nu este relevant, în această privință, dacă acest pasaj din dispozitiv se bazează pe considerentul (145) sau pe considerentul (149) al deciziei atacate. Comisia i-a impus reclamantei să renunțe la acordarea tuturor celorlalte reduceri, chiar dacă acestea nu erau discriminatorii, pe motiv că nu depindeau în niciun fel de cantitatea de zahăr sau de costul operațiunii, ceea ce depășea sfera de aplicare a articolului 1 alineatul (5) din dispozitivul deciziei atacate.

298 Este necesar să se amintească faptul că aplicarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 trebuie să se facă în funcție de natura încălcării constatate și poate include de asemenea ordinul de a întreprinde anumite activități sau acțiuni, care au fost omise în mod ilegal, precum și interdicția de a continua anumite activități, practici sau situații contrare tratatului (Hotărârea Istituto Chemioterapico Italiano și Commercial Solvents/Comisia, menționate anterior, punctul 45). Interdicția nu poate viza decât practici incompatibile cu dispozițiile Tratatului CE (Hotărârea Tribunalului din 8 iunie 1995, Schöller/Comisia, cauza T-9/93, Rec., p. II-1611, punctul 159).

299 Articolul 3 din dispozitivul deciziei atacate conține o succesiune logică de ordine care vizează împiedicarea repetării unor acțiuni incompatibile cu articolul 86 din tratat, mergând de la general la particular și din prezent spre viitor.

300 Astfel, primul paragraf îi impune reclamantei să pună capăt imediat tuturor încălcărilor în curs la momentul adoptării deciziei atacate și anume cele constatate la articolul 1 alineatele (4), (5) și (6). Acesta este perfect conform cu cerințele impuse de jurisprudență, în această privință, fapt necontestat de reclamantă.

301 Al doilea paragraf îi interzice reclamantei să continue toate aceste încălcări pe viitor sau să adopte orice măsură cu efect echivalent. Acesta este de asemenea conform cu cerințele jurisprudenței, în măsura în care nu vizează decât comportamentele incompatibile cu tratatul.

302 Al treilea paragraf explicitează, pentru viitor, ordinul care figurează la al doilea paragraf, în special în ceea ce privește reducerile discriminatorii și anume reducerile la export și reducerile discriminatorii în privința ambalatorilor de zahăr concurenți. Această explicație privind interdicția generală pentru viitor, formulată la al doilea paragraf, vizează astfel în mod specific încălcările constatate la articolul 1 alineatele (4) și (5). Aceasta privește de asemenea numai piața industrială.

303 Al patrulea paragraf explicitează ordinul general pentru viitor formulat în al doilea paragraf, în special în ceea ce privește reducerile selective acordate clienților ambalatorilor de zahăr concurenți și acordarea de rabaturi condiționate cumpărătorilor de zahăr destinat vânzării cu amănuntul. Această explicare a ordinului general pentru viitor vizează astfel în mod specific încălcarea constatată la articolul 1 alineatul (6), ale cărui puncte (i) și (ii) se raportează la cazurile concrete examinate în decizia atacată. În plus, aceasta privește numai piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul, spre deosebire de cea oferită la al treilea paragraf.

304 Această succesiune logică a paragrafelor al doilea, al treilea și al patrulea de la articolul 3 din dispozitivul deciziei atacate rezultă din utilizarea termenilor „în special”, la începutul celui de-al treilea paragraf și „de asemenea” la începutul celui de-al patrulea paragraf. Conformitatea celui de-al doilea paragraf cu jurisprudența se extinde în mod logic la paragrafele al treilea și al patrulea, în măsura în care acestea din urmă reprezintă o simplă explicare a acestui ordin general.

305 Rezultă că pretinsa neconcordanță denunțată de reclamantă, între articolul 1 alineatele (4), (5) și (6) și articolul 3 din dispozitivul deciziei atacate, nu este confirmată de fapte. Nu se poate așadar constata nicio încălcare a articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17.

306 Din considerentele precedente rezultă că al doilea motiv al pretențiilor subsidiare trebuie de asemenea să fie respins.

307 În speță, întrucât numai a doua parte a primului motiv din cadrul pretențiilor subsidiare trebuie să fie acceptată parțial (a se vedea punctele 258–261), Tribunalul, în exercitarea competenței sale de fond, va reduce valoarea amenzii, exprimată în euro, în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1103/97 al Consiliului din 17 iunie 1997 privind anumite dispoziții referitoare la introducerea monedei euro (JO L 162, p. 1, Ediție specială, 10/vol. 1, p. 81), la 7 883 326 euro.

Cu privire la cheltuielile de judecată

308 În conformitate cu articolul 87 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanță, acesta poate repartiza cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere. Întrucât acțiunea a fost acceptată doar parțial, Tribunalul va aprecia în mod întemeiat împrejurările cauzei statuând ca

reclamanta să suporte propriile cheltuieli de judecată și două treimi din cheltuielile efectuate de Comisie, iar Comisia va suporta treimea rămasă din propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a treia)

declară și hotărăște:

1) Anulează articolul 1 alineatul (1) din decizia atacată, în măsura în care acesta constată că, între 1986 și 1988, reclamanta a acordat, în mod selectiv, prețuri scăzute clienților unui importator de zahăr francez.

2) Reduce valoarea amenzii impuse reclamantei la articolul 2 din decizia atacată la 7 883 326 euro.

3) Respinge celelalte capete de cerere.

4) Reclamanta va suporta propriile cheltuieli de judecată și două treimi din cheltuielile de judecată efectuate de Comisie.

5) Comisia va suporta o treime din propriile cheltuieli de judecată.

Jaeger

Lenaerts

Azizi

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 7 octombrie 1999.

Grefier
H. Jung

Președinte
K. Lenaerts

Tabla de materii

Faptele aflate la originea acțiunii	2
Procedura	3
Pretențiile părților	3
Cu privire la pretențiile principale	4
1. Cu privire la existența unei poziții dominante colective a reclamantei și a SDL	4
Cu privire la caracterul incomplet și contradictoriu al dispozitivului deciziei atacate	4
Cu privire la modificarea naturii intrinseci a încălcărilor imputate reclamantei	8
Cu privire la constatarea unei poziții dominante colective	10
2. Cu privire la existența unei poziții dominante a reclamantei pe piața zahărului industrial ...	20

Cu privire la pretinsa absență a independenței reclamantei în raport cu concurenții săi	21
Cu privire la pretinsa absență a independenței reclamantei față de clienții săi	25
3. Cu privire la abuzul de poziție dominantă al reclamantei pe piața zahărului industrial și a zahărului destinat vânzării cu amănuntul	27
Cu privire la practicile referitoare la stabilirea prețurilor de către reclamantă.....	30
Cu privire la piața zahărului industrial	30
– Aplicarea în mod selectiv a unor prețuri scăzute în cazul potențialilor clienți ai ASI	30
– RCP.....	31
– Aplicarea unor prețuri discriminatorii împotriva ambalatorilor de zahăr concurenți	36
Cu privire la piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul	42
– Reducerea taxelor vamale	42
– Rabatul pentru fidelitate	48
– Rabaturi condiționate și prețuri selective	49
Cu privire la schimbul de produse de pe piața zahărului destinat vânzării cu amănuntul	55
Cu privire la pretențiile subsidiare.....	57
1. Cu privire la primul motiv întemeiat pe încălcarea articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17.....	57
Cu privire la caracterul excesiv al amenzi impuse	58
Cu privire la pretinsa penalizare a unor încălcări nestabilite în mod corespunzător	61
Cu privire la punerea în aplicare de către reclamantă a unei politici constante și globale de practici abuzive începând cu 1985	63
Cu privire la lipsa de diligență a Comisiei în tratarea dosarului	64
Cu privire la caracterul inedit al conceptului de abuz de poziție dominantă colectivă.....	67
2. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17.....	68
Cu privire la cheltuielile de judecată	70